

G R E T A

Az emberkereskedelem elleni
fellépés szakértői csoportja

GRETA(2015)11

Az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezménye Magyarország által történő végrehajtásáról szóló jelentés

Első értékelési kör

Elfogadás dátuma: 2015. március 20.

Közzététel dátuma: 2015. május 29.

Az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni
Fellépésről szóló Egyezményének Titkársága
(GRETA és a Részes Felek Bizottsága)
Európa Tanács
F- 67075 Strasbourg Cedex
Franciaország

+ 33 (0)3 90 21 52 54 trafficking@coe.int
www.coe.int/trafficking

Tartalomjegyzék

GRETA	1
Tartalomjegyzék.....	3
Bevezetés	4
Végrehajtási összefoglaló.....	5
I. Bevezetés	8
II. Magyarország emberkereskedelem elleni fellépésének nemzeti keretei.....	9
1. A magyarországi emberkereskedelem jelenlegi helyzetének áttekintése	9
2. A jogi és szakpolitikai keret áttekintése az emberkereskedelem elleni fellépés területén.....	10
3. Az emberkereskedelem elleni fellépés intézményi keretének áttekintése	11
III. Az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezmény Magyarország általi végrehajtása	14
1. Az Egyezményben foglalt alapfogalmak és meghatározások integrálása a nemzeti jogba	14
2. Az emberkereskedelem megelőzését célzó intézkedések végrehajtása Magyarországon	25
3. Az emberkereskedelem áldozatai jogainak védelmére és érvényesülésük elősegítésére tett intézkedések magyarországi végrehajtása.....	30
4. A büntető anyagi jogi, a nyomozási, a büntetőeljárási és az eljárásjogi intézkedések végrehajtása Magyarországon	41
5. Záró megjegyzések.....	46
I. Melléklet: A GRETA javaslatának listája	47
Alapfogalmak és definíciók	47
Átfogó megközelítés és koordináció	47
Érintett szakemberek képzése.....	47
Adatgyűjtés és kutatás	48
Nemzetközi együttműködés	48
Figyelemfelhívást és keresletcsökkentést célzó intézkedések.....	48
Társadalmi, gazdasági és egyéb kezdeményezések az emberkereskedelemnek kiszolgáltatott csoportok számára.....	48
Határ menti intézkedések az emberkereskedelem megelőzésére	49
Az emberkereskedelem áldozatainak azonosítása	49
Áldozatsegítés.....	49
Felépülési és gondolkodási időszak.....	50
Tartózkodási engedély.....	50
Kárenyhítés és jogvédelem	50
Az áldozatok visszairányítása és hazatérése	51
Büntető anyagi jog.....	51
Az emberkereskedelem áldozatai büntethetőségének kizárása	51
Nyomozás, vádemelés és büntető eljárásjog.....	51
Az áldozatok és a tanúk védelme.....	52
II. Melléklet: A GRETA által a konzultációba bevont nyilvános testületek, kormányközi, valamint nem kormányzati szervek listája.....	53
Közigazgatási szervek	53
Kormányközi szervezetek.....	53
Nem kormányzati szervek.....	53

Bevezetés

Mivel mind az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépéséről szóló Egyezménye („az Egyezmény”), mind a végrehajtását értékelő felügyeleti mechanizmus viszonylag új, ezért célszerű azok legjellemzőbb vonásait az Egyezmény valamennyi Felének küldött első jelentés elején felvázolni.

Az Egyezményt az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága fogadta el 2005. május 3-án, az Európa Tanács egy sor, az emberkereskedelem elleni harcot érintő kezdeményezését követően. Az Egyezmény 2008. február 1-én lépett életbe. Olyan jogilag kötelező erejű eszköz, amely a már meglévő nemzetközi eszközökre épít. Ugyanakkor az Egyezmény túlmutat az egyéb nemzetközi okmányokban foglalt minimumkövetelményeken, és az általuk nyújtott védelem erősítését célozza meg.

Az Egyezmény legfőbb hozzáadott értéke annak emberi jogi perspektívája és az áldozatvédelemre való összpontosítása. Az Egyezmény egyértelműen úgy határozza meg, hogy az emberkereskedelem az emberi jogok megsértése és az emberi méltóság és integritás elleni bűncselekmény, éppen ezért valamennyi áldozata számára nagyobb védelemre van szükség. Az Egyezmény tehát átfogó alkalmazási körrel rendelkezik, amely magába foglalja az emberkereskedelem valamennyi formáját (legyen szó akár nemzeti, akár határokon átnyúló emberekereskedelemről, akár kapcsolódik a szervezett bűnözéshez, akár nem), és beleértve minden olyan személyt, aki az emberkereskedelem áldozata (nők, férfiak vagy gyermekek). A kizsákmányolás Egyezmény által lefedett formái legalább a szexuális kizsákmányolás, kényszermunka vagy szolgáltatások, rabszolgotartás vagy a rabszolgotartáshoz hasonló gyakorlatok, szolgaság és a szervek eltávolítása.

Mivel az emberkereskedelem világméretű jelenség, az Egyezmény egyik célja a nemzetközi együttműködés erősítése az emberkereskedelem elleni harc érdekében. Ebben az összefüggésben fontos megemlíteni, hogy az Egyezmény nem korlátozódik az Európa Tanács tagállamaira; a nem-tagállamoknak és az Európai Uniónak ugyancsak lehetőségük van arra, hogy Tagokká váljanak.

A jogerőre lépés érdekében, és a jelenség természetét tekintve egy emberkereskedelem elleni stratégiának összehangolt és multidiszciplináris megközelítést, beépített megelőzést, az áldozatok jogainak védelmét és az emberkereskedők elítélését is magába kell foglalnia. Az Egyezmény különböző rendelkezéseket tartalmaz mindhárom területen, kötelezve az Államokat az intézkedések megtételére, partnerségben a civil társadalommal és más Államokkal való együttműködésben.

Az Egyezmény által a területen biztosított intézkedések közé tartozik a figyelemfelhívás az emberkereskedelemnek kitett személyek részére; a gazdasági és társadalmi kezdeményezések az emberkereskedelem mögött rejlő okok megfékezésére; a kereslet visszaszorítására irányuló tevékenységek; valamint határellenőrzési intézkedések foganatosítása az emberkereskedelem megelőzése és felismerése érdekében.

Az Egyezmény ugyancsak rendelkezik egy sor megfelelő intézkedésről az áldozatok jogainak védelme és kiszélesítése érdekében. Az emberkereskedelem áldozatait azonosítani kell és fel kell ismerni annak érdekében, hogy el lehessen kerülni, hogy a rendőrség és az állami hatóságok „illegális bevándorlókként” vagy bűnözőkként kezeljék őket. Az áldozatoknak fizikai és pszichológiai segítséget valamint támogatást kell nyújtani a társadalomba való újra beilleszkedésükhöz. Továbbá az Egyezmény erejénél fogva az áldozatok jogosultak egy minimum 30 napos időszakra, hogy felépülhessenek és elmenekülhessenek az emberkereskedők befolyása alól, és döntést hozhassanak a hatóságokkal való lehetséges együttműködésükről. Megújítható tartózkodási engedélyt kell nekik adni, ha személyes helyzetük ezt megköveteli és/vagy, ha folyamatos jelenlétükre van szükség egy bünyogi nyomozásban való együttműködéshez. Emellett az Egyezmény az áldozatok jogaira, biztonságára és méltóságára tekintettel lefekteti az áldozatok kártérítéshez fűződő jogait, és rendelkezik a hazatelepítésükkel és a visszatérésükkel kapcsolatos intézkedésekről.

A büntető anyagi jog, valamint a büntetőeljárás jog területén az Egyezmény egy sor olyan kötelezettséget határoz meg a Tagok számára, amelyek arra irányulnak, hogy lehetővé tegyék az emberkereskedők elítélését, és biztosítsák, hogy azok arányos és elrettentő módon legyenek megbüntetve. Különös figyelem hárul az áldozat- és a tanúvédelemre a nyomozás és a bírósági eljárások során. A Tagoknak ugyancsak biztosítaniuk kell annak lehetőségét, hogy ne büntessék az áldozatokat jogellenes cselekményekben való részvételük miatt.

Az Egyezmény másik fontos hozzáadott értéke a benne foglalt kötelezettségek végrehajtására

létrehozott felügyeleti rendszer, amely két pillérből áll: Az Emberkereskedelem Elleni Fellépés Szakértői Csoportja (GRETA) és a Résztes Felek Bizottsága.

A GRETA 15 független és pártatlan szakértőből áll, akiket az emberi jogok, az áldozatsegítés és védelem, illetve az emberkereskedelem elleni fellépés területén elismert szaktudásuk miatt, vagy amiatt választottak, mert rendelkeznek szakmai tapasztalattal az Egyezmény által lefedett területeken. A GRETA feladata az értékelési körökre felbontott eljárást követően az Egyezmény Tagok által történő végrehajtásának értékelése. A GRETA második (2009. június 16-19-ig tartó) értekezletén elfogadott, az Egyezmény végrehajtására irányuló, Eljárási szabályok alapján a GRETA minden kör elején önállóan határozza meg a vizsgálandó rendelkezéseket, és állapítja meg a legmegfelelőbb eszközöket az értékelés lefolytatásához. A GRETA úgy döntött, hogy az első értékelési kör négy évig fog tartani, 2010 elejétől 2013 végéig.

Megfigyelői munkája végrehajtása során a GRETA-nak jogában áll egy sor információgyűjtési módszerrel élni. Első lépésként a GRETA részletes kérdőívet küld az értékelés alatt álló Tag hatóságainak, szükség esetén további tájékoztatást kérhet. Az Egyezmény erejénél fogva a Tagok kötelesek együttműködni a GRETA-val a kért tájékoztatás megadásában. Egy másik fontos információforrás, hogy a civil társadalom és a GRETA ténylegesen kapcsolatot tart fenn nem kormányzati szervezetekkel, amelyek releváns tájékoztatással tudnak szolgálni. Emellett a GRETA úgy is dönthet, hogy látogatást tesz az érintett országba további tájékoztatás gyűjtése vagy az elfogadott intézkedések gyakorlati végrehajtásának kiértékelésére. Az ilyen látogatás lehetővé teszi a vonatkozó - kormányzati és nem kormányzati testületekkel való közvetlen találkozást, és ugyancsak alkalmat nyújt a GRETA számára az emberkereskedelem áldozatai részére védelmet és segítséget nyújtó létesítményeknek és más kapcsolatos szervezeteknek a felkeresésére. A GRETA továbbá dönthet úgy is, hogy meghallgatásokat szervez az emberkereskedelem elleni fellépés terén működő, különböző szereplők részére.

A GRETA értékelő jelentései tehát számos forrásból összegyűjtött tájékoztatás eredménye. Magukban foglalják a helyzet elemzését minden Tag esetében az emberkereskedelem elleni küzdelemben tett tevékenységre vonatkozóan és a javaslatokat arra, hogy milyen módon erősítheti az adott ország az Egyezmény végrehajtását, és hogyan küzd meg bármely beazonosított problémával. Értékelése során nem köti az ugyanezen a területen tevékenykedő bírói és kvázi bírói testületek esetjoga, de kiindulási pontként vagy referenciaként felhasználhatja azokat. A jelentéseket az együttműködés szellemében fogalmazzák meg, és céljuk az Államok segítése erőfeszítéseik során. Támogatást kínálhatnak azokhoz a változásokhoz, amelyeket a nemzeti hatóságok már megkezdték, és legitimitást kölcsönözhetnek a nemzeti szakpolitikák irányának. Multidiszciplináris és multinacionális összetétele miatt, illetve független megközelítése következményeképpen a GRETA szakmai és pártatlan nemzetközi hangot ad ebben a folyamatban.

Ami a jelentések elkészítésére vonatkozó eljárást illeti, a GRETA plenáris ülés keretében minden Tagra vonatkozóan megvizsgálja a jelentéstervezetet. A jelentést észrevételezésre küldik a megfelelő kormányzatnak, amelyeket a végső jelentés elkészítésekor a GRETA figyelembe vesz. A végső jelentést a GRETA plenáris ülés keretében fogadja el, és továbbítja az érintett Félnek, akit felkérnek, hogy nyújtsa be valamennyi végső észrevételét. A Fél részére az észrevételek megtételére vonatkozó, egy hónapos határidő lejártával a GRETA jelentését és következtetéseit a nemzeti hatóságok által megtett végső észrevételekkel együtt közlést tesz és megküldi a Résztes Felek Bizottsága részére. Az első értékelési körre vonatkozóan ez kiegészíti a GRETA-nak az érintett Tagra vonatkozó feladatait, de ez csak az első fázisa a GRETA és a hatóságok közötti folyamatos párbeszédnek.

A felügyeleti mechanizmus második pillére, a Résztes Felek Bizottsága, az Egyezmény Tagjai Miniszteri Bizottságainak képviselőiből és az Európa Tanács tagjának nem minősülő Tagok képviselőiből áll. A GRETA jelentései alapján a Résztes Felek Bizottsága a Tagnak címzett javaslatokat fogadhat el a GRETA következtetéseinek megvalósítására irányuló intézkedésekre vonatkozóan.

Végrehajtási összefoglaló

A magyar hatóságok számos lépést tettek az emberkereskedelem megelőzésére és

leküzdésére. A nemzeti jogi keret az elmúlt években fejlődött, és az Egyezmény által definiált emberkereskedelem a magyar jog értelmében büntetendő lett. A GRETA ugyanakkor arra sürgeti a hatóságokat, hogy hozzanak rendelkezést az emberkereskedelemhez kapcsolódó rabszolgatartás, a rabszolgatartáshoz hasonló gyakorlatok és szolgáltatás kriminalizálásáról.

2008. óta két nemzeti stratégia került elfogadásra, illetve olyan rendszer került kialakításra, amely biztosítja végrehajtásukat. A GRETA ugyanakkor felszólítja a magyar hatóságokat, hogy elegendő erőforrást különítsenek el ahhoz, hogy az érintett szervezetek elérhessék a nemzeti stratégiában kitűzött céljaikat, és biztosítsák a civil társadalom teljes részvételét az emberkereskedelem elleni szakpolitikák kialakításában, végrehajtásában és értékelésében.

Bár léteznek mutatók, amelyek arra utalnak, hogy a belföldi emberkereskedelem növekedik, a GRETA megjegyzi, hogy még mindig keveset tudunk annak mértékéről. Nincs elegendő információ a munkaerő kizsákmányolása céljából történő emberkereskedelem magyarországi előfordulásáról sem.

További lépésekre van szükség az emberkereskedelem – többek között az országon belüli emberkereskedelem – tudatosítása érdekében, mind a kiszolgáltatott csoportok, mind a teljes lakosság körében. Emellett társadalmi és gazdasági intézkedéseket szükséges hozni az emberkereskedelem jelenségének legkiszolgáltatottabb csoportjai, különösen a romák integrációja céljából. A GRETA arra is kéri a hatóságokat, hogy növeljék az erőfeszítéseiket a szexuális kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem kiváltó okainak, így a nők ellen irányuló sztereotípiák és megkülönböztetés, valamint a nők ellen elkövetett erőszak kezelése érdekében.

2013-ban nemzeti áldozatirányítási mechanizmus került bevezetésre az emberkereskedelem áldozatai számára. A GRETA úgy véli, hogy további lépések megtételére van szükség, hogy biztosítsák annak megfelelő végrehajtását, és garantálják, hogy nemre, származásra, a kizsákmányolás helyére és a kizsákmányolás típusára való tekintet nélkül minden áldozatot be lehessen azonosítani, és hozzáférhessen a segítséghez. Különösen nagy erőfeszítésekre van szükség a belföldi emberkereskedelem és a munkaerő kizsákmányolás terén. Az ország valamennyi érintett szakemberének szóló (pl. rendőrök és ügyészek számára) áldozatazonosítással kapcsolatos képzést tovább kell fejleszteni. Emellett a GRETA megjegyzi, hogy ez a mechanizmus jelenleg nem fedi le a tartózkodási engedély nélkül Magyarországon tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat, akiknek megfelelő segítséghez és védett szálláshelyhez való hozzáférést szükséges biztosítani. Ugyancsak felszólítja a hatóságokat, hogy erősítsék az illegális bevándorlók és menedékkérők azonosítását, mivel ezek a csoportok különösen ki vannak szolgáltatva az emberkereskedelemnek.

A GRETA megjegyzi, hogy az azonosított gyermek áldozatok száma alacsony, ezért a GRETA sürgeti a hatóságokat, hogy növeljék erőfeszítéseiket a gyermek áldozatok azonosítása érdekében, és ebből a célból alakítsanak ki gyermekspecifikus azonosítási eljárást, valamint fejlesszenek ki megfelelő életkor-kiértékelő eszközöket. Tekintettel a kísérelő nélküli kiskorúak eltűnésének magas szintjére, biztonságos védett szálláshelyhez való hozzáférésüket célzó intézkedéseket kell hozni. Figyelembe véve a törvényes képviselők azonnali kirendelésének jelenlegi akadályát, a GRETA sürgeti a hatóságokat, hogy a kísérelő nélküli kiskorúak megérkezését követően biztosítsák a megfelelően képzett, törvényes képviselők haladéktalan kirendelését.

A GRETA megjegyzi, hogy nagyon kevés külföldi áldozat került azonosításra, és ebből kifolyólag úgy tűnik, sem felépülési és gondolkodási időszak, sem tartózkodási engedély nincs biztosítva számukra. A GRETA hangsúlyozza, hogy felépülési és gondolkodási időszakot nem csak az azonosított áldozatok részére szükséges biztosítani, hanem abban az esetben is, amikor alapos okkal feltételezhető, hogy egy személy áldozat lehet. A hatóságoknak az áldozatok számára a gyakorlatban kell biztosítaniuk a meghosszabbítható tartózkodási engedély megszerzéséhez fűződő jogukat, abban az esetben, amikor az áldozat együttműködik a hatóságokkal, vagy amikor személyes helyzete indokolja ezt.

A GRETA úgy véli, hogy emberkereskedelem áldozatává vált harmadik országbeli állampolgárok számára, bevándorlási státuszuktól függetlenül szintén szükséges állami kárenyhítést biztosítani. Úgy tűnik, az emberkereskedelem áldozatai a gyakorlatban nem használják az elkövetőktől járó kártérítés megszerzésének lehetőségét, így ebből kifolyólag a GRETA felszólítja a hatóságokat, hogy biztosítsák minden áldozat tájékoztatását erről a lehetőségtől, és képezzenek ki jogi

szakembereket az emberkereskedelem áldozatai számára nyújtandó kártérítés lehetőségéről.

Tekintettel arra, hogy a magyar jogszabályokban nincs olyan konkrét rendelkezés, amely kizárná az áldozat büntetethetőségét kényszer hatására jogellenes cselekményben való részvétel miatt, a GRETA annál is inkább fontosnak tartja, hogy egyrészt ez az alapelv bekerüljön a rendőrség, az ügyészség és a bíróságok részére szervezett képzésbe, másrészt az ügyészségek részére egyértelmű utasítást szükséges adni.

A GRETA üdvözli a magyar hatóságok bekapcsolódását a külföldön folyó emberkereskedelmi ügyek ellen nyomozást folytató csapatok munkájába. Ami a magyarországi nyomozásokat, büntetőeljárásokat és ítéletek illeti, az ítéletek viszonylag alacsony száma és a szankciók viszonylag alacsony szintje miatt a GRETA úgy véli, hogy a hatóságoknak azonosítaniuk kellene a nyomozási eljárások és az ügyek bíróságon való képviselésének hiányosságait annak biztosításához, hogy az emberkereskedelemhez kapcsolódó bűnügyekben hatékony nyomozást és büntetőeljárást folytassanak le, amely arányos és elrettentő erejű szankciókat von maga után.

Végül pedig a GRETA felszólítja a hatóságokat, hogy vizsgálják meg, vajon az áldozatok köztük a gyermekek védelmére irányuló intézkedések a gyakorlatban alkalmazásra kerülnek-e, és tegyenek további lépéseket annak biztosítására, hogy az áldozatok megfelelő védelemben részesüljenek a potenciális megtorlással vagy megfélemlítéssel szemben.

I. Bevezetés

1. Magyarország az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezménye („az Egyezmény”) ratifikációjáról szóló csatlakozási okiratot 2013. április 4-én helyezte letétbe. Az Egyezmény Magyarországra nézve 2013. augusztus 1-én lépett életbe.¹
2. Az Egyezmény 36. cikk (1) bekezdése értelmében az Emberkereskedelem Elleni Küzdelem Szakértői Csoportja (a „GRETA”) figyelemmel kíséri az Egyezménynek a Felek által történő végrehajtását. A GRETA mindezt az Egyezmény 38. Cikkében rögzített eljárással és az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezményének a Felek által történő végrehajtására vonatkozó értékelési eljárások szabályaival összhangban teszi. Az első értékelési körben a GRETA felvázolt egy értékelési időrendet, amely alapján az Egyezmény Feleit csoportokra osztották, és Magyarország a Felek negyedik értékelendő csoportjába került.
3. Az Egyezmény 38. Cikke értelmében a GRETA megvizsgálta a Magyarország által az Egyezményben rögzített rendelkezések végrehajtása érdekében tett intézkedéseket. „Az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezményének a Felek által való végrehajtásának értékeléséről szóló kérdőív – első értékelési kör” című dokumentumot 2014. január 27-én küldték el Magyarországnak. A kérdőívre való válaszadási határidő 2014. május 27. volt, és Magyarország időben benyújtotta válaszát.
4. Ennek a jelentésnek az elkészítésénél a GRETA Magyarországnak a kérdőívre adott válaszait, a GRETA által összegyűjtött egyéb tájékoztatást és a civil társadalomtól kapott tájékoztatást használta fel. Emellett 2014. július 8. és 11. között értékelő látogatásra került sor Magyarországon, amelyet az alábbi küldöttség folytatott le:
  - Siobhan Mullally, a GRETA tagja;
  - Jan van Dijk, a GRETA tagja;
  - Gerald Dunn, az Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezmény Titkárságának adminisztrátora.
5. A látogatás során a GRETA-küldöttség megbeszélést folytatott a Nemzeti Emberkereskedelem elleni Koordinátorral, az illetékes minisztériumok és közintézmények tisztviselőivel, valamint ügyészekkel és bírókkal. A küldöttség emellett találkozott az Alapjogi Biztos Hivatalának tisztviselőivel. Ezek a megbeszélések (lásd II. sz. függelék) a szoros együttműködés szellemében zajlottak.
6. A GRETA-küldöttség külön megbeszéléseket folytatott a nem kormányzati szervezetek (NGO-k), a szakmai szervezetek és a civil társadalom más szereplőinek képviselőivel, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) és a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) képviselőivel. A GRETA hálás a szervezetek által rendelkezésére bocsátott információkért.
7. Emellett a GRETA-küldöttség ellátogatott az emberkereskedelem áldozatai számára a Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvány által Mosonmagyaróváron működtetett védett szálláshelyre, a magyar Baptista Szeretetszolgálat által működtetett, az emberkereskedelem áldozatai számára Budapesten sürgősségi menedéket nyújtó krízisközpontba és a kísérő nélküli kiskorúak segítésére létrejött, fóti Károlyi István Gyermekközpontba.
8. A GRETA hálás azért az értékes segítségért, amelyet a hatóságok kapcsolattartó személyétől, Gál Esztertől, a Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztályának szakértőjétől kapott.
9. A jelen jelentés tervezetét a GRETA annak 21. értekezletén (2014. november 17-21.) fogadta el, és 2014. december 2-án nyújtotta be a magyar hatóságokhoz észrevételezésre. A GRETA a hatóságok észrevételeit 2015. február 13-án kapta meg, és figyelembe vette az értékelési jelentés véglegesítésekor, amely a GRETA második értekezletén (2015. március 16-20.) került elfogadásra.

---

¹ Maga az Egyezmény a 10. ratifikációt követően 2008. február 1-én lépett életbe.

II. Magyarország emberkereskedelem elleni fellépésének nemzeti keretei

I. A magyarországi emberkereskedelem jelenlegi helyzetének áttekintése

10. Magyarország az emberkereskedelem áldozatai szempontjából elsősorban származási és tranzit ország. A Belügyminisztérium által szolgáltatott és a különféle érintettektől összegyűjtött (lásd a 82. bekezdést) adatok alapján 2011-ben 58 áldozatot (49 nőt, 3 férfit és 6 gyermeket), 2012-ben 68 áldozatot (58 nőt, 1 férfit és 9 gyermeket), 2013-ban pedig 43 áldozatot (41 nőt és 2 férfit) azonosítottak.² Bár ezek az adatok nincsenek kategóriákra bontva, az azonosított áldozatok többsége feltételezhetően szexuális kizsákmányolás áldozatává vált. A külföldön kizsákmányolt és Magyarországra visszairányított áldozatok száma 2011-ben 15 volt, 2012-ben 10, 2013-ban pedig 24. A hatóságok szerint a jelek arra utalnak, hogy Magyarország bizonyos mértékig célország is, de jelenleg nem áll rendelkezésre elegendő adat ennek a bizonyítására.³ Csak három külföldi áldozatot azonosítottak 2011. és 2013. között (kettőt Romániából és egyet Thaiföldről). Ezek a számok nem tükrözik az emberkereskedelem mértékét Magyarországon, és ezt a magyar hatóságok is elismerték.⁴

11. A Rendőrségtől⁵, az Igazságügyi Hivataltól és az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattól (OKIT) összegyűjtött adatok alapján 35 lehetséges emberkereskedelmi áldozat volt 2014-ben (26 nő, 7 férfi és 2 gyermek), mindegyikük magyar; 15-en közülük szexuális kizsákmányolásnak, 18-an munkaerő kizsákmányolásnak voltak kitéve, némely esetben pedig nem részletezték a kizsákmányolás típusát. A belföldi emberkereskedelem jelensége növekszik, ami különösen az ország legszegényebb területeit, vagyis az északkeleti országrészt sújtja. A 2014-re vonatkozó, elérhető adatok alapján 22 lehetséges áldozatot zsákmányoltak ki Magyarországon belül. Több esetben idős személyek kerültek kizsákmányolásra szolgátság és segélycsalás céljából (lásd a 132. bekezdést). Több partnerünk munkaerő kizsákmányolás céljából elkövetett emberkereskedelemtől számolt be a román, szerb, szlovák és ukrán határokhoz közel a fenti, szomszédos országokban élő magyar ajkú kisebbségekhez kapcsolódóan. A 2014-re vonatkozó adatok 2 lehetséges munkaerő kizsákmányolás áldozatává vált személyről számolnak be az ipari szektorban, 2-ről a mezőgazdasági szektorban, valamint 9 lehetséges kényszermunka-áldozatról háztartásokban. Emellett érkezett jelentés határon átnyúló kényszerházasságra irányuló emberkereskedelemtől, például Magyarországról az Egyesült Királyságba és Ausztriába.

---

² Ugyanakkor az Eurostat adatai szerint a regisztrált áldozatok száma 2011-ben 134 volt, 2012-ben pedig 57. *Emberkereskedelem – 2015-ös kiadás*, Eurostat.

³ Emberkereskedelem Elleni Küzdelemről szóló 2013 – 2016 közötti Nemzeti Stratégia (lásd a jelentés 16-18 bekezdéseit), 12. oldal

⁴ Ibid, 27. oldal

⁵ A Rendőrség által rendelkezésre bocsátott statisztikai adatok nem térnek ki sem az áldozat nemére, sem életkorára, sem származására, sem pedig kizsákmányolása típusára.

2. A jogi és szakpolitikai keret áttekintése az emberkereskedelem elleni fellépés területén

a. Jogi keret

12. Nemzetközi szinten az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezménye mellett Magyarország tagja az Egyesült Nemzetek keretében a Nemzetközi Szervezett Bűnözés elleni Egyezménynek, Az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelmének megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló jegyzőkönyvnek – mindkettőt 2006-ban ratifikálták. Magyarország ugyancsak tagja az ENSZ Gyermek Jogairól szóló Egyezményének és a Gyermekkereskedelemtől, gyermekprostitúciótól és gyermekpornográfiától szóló fakultatív Jegyzőkönyvnek (a ratifikáció éve: 1991. és 2010.), a nők szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló Egyezménynek és annak Kiegészítő Jegyzőkönyvnek (Magyarország előbbi 1980-ban ratifikálta, utóbbihoz pedig 2000-ben csatlakozott), valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) égisze alatt kidolgozott Egyezményeknek.⁶ Magyarország továbbá tagja még számos Európa Tanács Egyezménynek a büntetőjog területén, amelyek az emberkereskedelem elleni fellépés szempontjából relevánsak.⁷

13. Európai Unió tagságából kifolyólag Magyarországot köti az Európai Parlament és a Tanács emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről szóló (2011. április 5.) 2011/36/EU irányelve, a Tanács harmadik országok emberkereskedelem áldozatává vált, vagy az illegális bevándorlás megkönnyítésére irányuló cselekményektől érintett, a hatáskörrel rendelkező hatóságokkal együttműködő állampolgárai részére kiállított tartózkodási engedélyről szóló (2004. április 29.) 2004/81/EK irányelve, a Tanács bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről szóló (2004. április 29.) 2004/80/EK irányelve, és az Európai Parlament és a Tanács a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló (2012. október 25.) 2012/29/EU irányelve.

14. Az emberkereskedelem fogalma a magyar Büntető Törvénykönyvben először 1998-ban jelent meg mint a személyi szabadság és az emberi méltóság megsértése elleni bűncselekmény. Az emberkereskedelem meghatározását később, 2012-ben felülvizsgálták (a „rég” Büntető Törvénykönyv, 175/B paragrafusa), és nemrég módosították a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a Btk. 192. paragrafusa) 2013. július 1-i hatályba lépésével. A Büntető Törvénykönyv egyéb, ide vonatkozó rendelkezései közé tartozik a kényszermunka (193. §), szexuális kényszerítés (196. §), gyermekprostitúció kihasználása (203. §) és gyermekmunka (209. §) (lásd a 46-47. bekezdéseket).

15. További hazai, az emberkereskedelemre vonatkozó jogszabályok:

- 2005. évi CXXXV. törvény a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről, amely egyrészt a magyar áldozatoknak, illetve a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező áldozatoknak biztosított védett szállásról, másrészt az emberkereskedelem áldozatává vált harmadik országbeli állampolgárok számára a gondolkodási idő és tartózkodási engedély lehetőségével kapcsolatos információnyújtásról rendelkezik;
- 354/2012 (XII.13.) Kormányrendelet az emberkereskedelem áldozatainak azonosításának rendjéről, amely a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvényben foglaltak szerint szabályozza az emberkereskedelem áldozatainak a segítséghez való hozzáféréseinek rendjét;
- 2007. évi II. Törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról, amely az emberkereskedelem áldozatává vált harmadik országbeli állampolgárok felépülési és gondolkodási időszakáról, valamint tartózkodási engedélyéről

⁶ Egyezmény a kényszer- vagy kötelező munkáról (29. sz.), Egyezmény a kényszermunka felszámolásáról (105. sz.) és Egyezmény a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és a felszámolására irányuló azonnali lépésekről (182. sz.).

⁷ Különösen a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló európai egyezmény és annak első kiegészítő jegyzőkönyve; Az európai kiadatási egyezmény és annak első két kiegészítő jegyzőkönyve és A pénzmosásról, a bűncselekményből származó jövedelmek felkutatásáról és elkobzásáról, valamint a terrorizmus finanszírozására való felhasználásának megelőzéséről szóló egyezmény.

rendelkezik;

- a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtására kiadott 114/2007.(V.24.) Kormányrendelet, amely az emberkereskedelem áldozatává vált harmadik országbeli állampolgároknak nyújtott ellátás és támogatás kereteit biztosítja;
- a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény.

b. Nemzeti Stratégiák

16. 2013. május 29-én a magyar kormány nemzeti stratégiát fogadott el a 2013-2016-os időszakra („Az Emberkereskedelem elleni irányelvhez és az Emberkereskedelem Felszámolását Célzó Európai uniós Stratégiához kapcsolódó, valamint az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló 2008-2012. közötti nemzeti stratégiát felváltó 4 éves stratégiai tervdokumentum”).⁸

17. Minden illetékes kormányzati, igazságügyi és nem kormányzati szereplő részt vett az új stratégia elkészítésében, így többek között az Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Koordinációs Mechanizmus és az Emberkereskedelem Elleni NGO Kerekasztal tagjai (lásd a 22-23. és 24-25. pontokat). Emellett a stratégia elkészítésére egy munkacsoportot került felállításra, amelyben a Belügyminisztérium, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Fővárosi Főügyészség, a Fővárosi Törvényszék, a Nemzeti Nyomozó Iroda, az Igazságügyi Hivatal Áldozatsegítő Szolgálat, a Külügyminisztérium, a Nemzeti Közszerződéti Egyetem, az Országos Kriminológiai Intézet, Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT) és az Országos Rendőr Főkapitányság képviselői kerültek bevonásra.

18. A stratégia átfogóan kezeli az emberkereskedelem elleni küzdelem témakörét, és az alábbi öt prioritási területen 47 intézkedést határozott meg: (i) áldozatazonosítási, irányítási és védelmi rendszer; (ii) megelőző, tudatformáló és tudatosságnövelő programok; (iii) az elkövetők felderítése és büntetőeljárás alá vonása, az áldozatok jogainak és érdekeinek védelme; (iv) koordináció a releváns kormányzati, civil és nem-kormányzati szervezetek között; (v) az áldozatok biztonságos visszatérése és reintegrációja.

19. A stratégia végrehajtásáért felelős szereplők közé tartoznak az illetékes minisztériumok, a Legfőbb Ügyészség, az áldozatok azonosításában, irányításában és védelmében érintett igazságügyi szervezetek, valamint a képzésben érintett intézmények.

3. Az emberkereskedelem elleni fellépés intézményi keretének áttekintése

a. Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Koordinátor

20. A Belügyminisztérium európai uniós és nemzetközi helyettes államtitkára a 2008 – 2012. közötti Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Stratégiáról szóló 1018/2008. (III. 26.) Kormányhatározat alapján, kötelezettségei ellátása mellett emberkereskedelem elleni Nemzeti Koordinátorra került kinevezésre. A Nemzeti Koordinátor felelős az emberkereskedelem elleni küzdelemben érintett szereplők közötti koordináció biztosításáért és következőképpen két olyan testületet elnököl, amelyek célja az érintett szervezetek közötti koordináció és információáramlás javítása. A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus a hatóságok, az NGO Kerekasztal pedig az illetékes civil szervezetek képviselőiből áll (lásd a 22-23. és 24-25. pontok).

21. A Nemzeti Koordinátor munkáját a Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztály, Rendőri Együttműködési Osztály részéről két teljes munkaidős munkatárs segíti.

b. Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Koordinációs Mechanizmus

22. A 2008-2012. közötti időszakra vonatkozó Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Stratégia eredményeképpen, szem előtt tartva az emberkereskedelem elleni küzdelem átfogó megközelítésének elérését, Nemzeti Koordinációs Mechanizmust került felállításra. A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus

⁸ A 2013. június 19-én kiadott, 1351/2013 (VI.19.) sz. Kormányhatározat a 2013 és 2016 közötti Emberkereskedelem Elleni Küzdelemről szóló Nemzeti Stratégiáról.

évente három-négy alkalommal tart találkozót.

23. A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus jelenleg az illetékes minisztériumok (Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztálya; Külgazdasági és Külügyminisztérium Konzuli Főosztálya és Amerikai Főosztálya; Emberi Erőforrások Minisztériuma Esélyteremtési Főosztálya és a Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkársága), a rendőrség (Nemzeti Nyomozó Iroda Emberkereskedelem Elleni Alosztálya; Országos Rendőr Főkapitányság), egyéb közigazgatási szervezetek (Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal; az Igazságügyi Hivatal Áldozatsegítő Osztálya; Legfőbb Ügyészség; Országos Bírósági Hivatal; Fővárosi Törvényszék; Nemzeti Munkaügyi Hivatal; Európai Foglalkoztatási Szolgálat; a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT)), az emberkereskedelem áldozatainak védett szálláshelyet biztosító NGO-k (Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvány és a magyar Baptista Szeretetszolgálat), az Országos Kriminológiai Intézet, valamint a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM – International Organisation for Migration) képviselőiből áll. Mindegyikük teljes jogú tagsággal rendelkezik. Az Amerikai Egyesült Államok és Hollandia Nagykövetsége, valamint a UNHCR megfigyelőnkénti meghívás esetén részt vesz a Nemzeti Koordinációs Mechanizmus ülésein. A Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) „Csellengők” című, eltűnt személyek felkutatásával foglalkozó televíziós műsor szerkesztője és műsorvezetője megfigyelő státusszal rendelkezik a Nemzeti Koordinációs Mechanizmusban.

c. Emberkereskedelem Elleni NGO Kerekasztal

24. A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus mellett Emberkereskedelem elleni NGO Kerekasztal jött lére a hatóságok és az NGO-k közötti információáramlás megkönnyítése céljából. Az NGO Kerekasztal célja többek között a civil szervezetek közötti koordináció biztosítása, a tagok közötti együttműködési lehetőségek vizsgálata, gyakorlati témák megvitatása és javaslatok kidolgozása. A Nemzeti Koordinációs Mechanizmushoz hasonlóan az NGO-kerekasztal elnöke szintén az Emberkereskedelem elleni Nemzeti Koordinátor. Az NGO Kerekasztal általában a Nemzeti Koordinációs Mechanizmus ülését követő napon, vagyis évente három-négy alkalommal kerül megtartásra.

25. Az NGO-kerekasztalnak jelenleg 22 tagja van, ideértve a védett szálláshelyet üzemeltető, tájékoztató tevékenységeket vagy érdekképviselői munkát vállaló NGO-kat. Az Országos Kriminológiai Intézet és az IOM ugyancsak teljes jogú tagok, míg az UNHCR-nak megfigyelői státusza van. További résztvevőket a Nemzeti Koordinátor vagy legalább három NGO hívhat meg bármely értekezletre. A teljes jogú tagságra pályázó NGO-knak írásbeli jelentkezést kell küldeniük, amelyben kitérnek arra, hogy tevékenységeik hogyan viszonyulnak az emberkereskedelemhez.

d. A Nemzeti Nyomozó Iroda Emberkereskedelem Elleni Alosztálya

26. 2004-ben Emberkereskedelem Elleni Alosztály jött létre a Szervezett Bűnözés Elleni Igazgatóságon, amelyet aztán a Nemzeti Nyomozó Irodához utaltak át ez utóbbi 2012-es megalakulását követően.

27. Ez az osztály illetékes a nemzetközi elemmel is bíró emberkereskedelmi ügyekben való nyomozásban. Ugyanakkor a gyakorlatban olyan nagy kaliberű vagy összetett jellegű, belföldi, emberkereskedelmi ügyekben is nyomozhat, amelyekhez a helyi rendőrség nem rendelkezik elegendő forrással vagy szakértelemmel. Az osztály 11 főből áll.

e. Az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnözésmegelőzési Egységei

28. Magyarország mind a 19 megyéje, valamint Budapest saját Bűnözésmegelőzési Egységgel rendelkezik az illetékes Megyei Rendőr-főkapitányságokon belül. Ezek az egységek három-hat olyan személyből állnak, akiknek a feladata a bűnmegelőzés, különösen a bűnözési tendenciák kiértékelésének, valamint kiszolgáltatott csoportokat célzó, tudatosságnövelő tevékenységeknek a segítségével annak érdekében, hogy be lehessen azonosítani a bűncselekmények áldozatainak a szükségleteit, és támogatást lehessen kérni az állami intézményektől vagy az NGO-któl. Koordinátorokként járnak el, hogy biztosítsák az áldozatok jogainak tiszteletben tartását a büntetőeljárás során.

f. Áldozatsegítő Szolgálatok

29. Az Áldozatsegítő Szolgálatok olyan minden megyében és Budapesten is jelenlévő irodák állami hálózata, amelyek minden bűncselekmény áldozatának – köztük az emberkereskedelem áldozatainak – támogatást, jogi segítséget, valamint állami kárenyhítést nyújtanak. Az Igazságügyi Hivatal működteti.

g. Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat

30. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma alatt működő Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT), díjmentes, névtelen forró vonal. Az erőszakos bűncselekmények és az emberkereskedelem hazai áldozataitól, vagy bármely olyan személytől fogad hívásokat, aki áldozatokkal kapcsolatban információval rendelkezik. A Telefonszolgálat az emberkereskedelem áldozatait közvetlenül védett szálláshelyre tudja irányítani.

h. NGO-k és nemzetközi szervezetek

31. Az NGO-k fontos szerepet játszanak a magyarországi emberkereskedelem elleni fellépésben figyelemfelhívó programok, szakemberképzés és az áldozatoknak nyújtott segítség révén. Többségük a korábban említett NGO-kerekasztal tagja (lásd a 24-25. bekezdéseket).

32. Az emberkereskedelem áldozatai számára az egyetlen államilag támogatott védett szálláshelyet a Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvány működteti. A másik NGO, amely szintén védett szállást nyújt az emberkereskedelem áldozatai számára, a Magyar Baptista Szeretetszolgálat, amely elsősorban nemzetközi alapítványok forrásait használja fel. A Magyar Baptista Szeretetszolgálat több olyan védett szálláshelyet működtet, ahol az emberkereskedelem áldozatai számára férőhely biztosított.

33. Más NGO-k érdekképviseleti munkát és kutatómunkát végeznek az emberkereskedelem magyarországi és régióbeli áldozataira vonatkozóan, úgy mint a Terre des Hommes (különösen ami a gyermek áldozatokat illeti) és az Európai Roma Jogok Központja (ERRC). A női jogvédő szervezetek ugyancsak emberkereskedelemmel kapcsolatos témákban dolgoznak, különösen a Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség keretein belül, amely mintegy 20 NGO-t fog össze, köztük a MONA Magyarországi Női Alapítványt, a Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesületet (NANE) és a Közéleti Roma Nők Egyesületét. Vannak olyan NGO-k, amelyek konkrétan foglalkoznak a szexuális kizsákmányolással, így például a Névtelen Utak Alapítvány, és a gyermekjogokkal, mint például a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány és a Segítő Kéz 2003 Szociális Egyesület. Más NGO-k a bevándorlók – ideértve a háztartási alkalmazottakat – jogaival foglalkoznak, mint a Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület és a menedékkérők jogaival, mint a Cordelia Alapítvány.

34. A UNHCR és az IOM is rendelkezik magyarországi irodával, és mindkettő hozzájárul az emberkereskedelem jelenségére való figyelemfelhíváshoz, a menedékkérők és az illegális bevándorlók származási országukba való visszaküldésére vonatkozóan

III. Az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezmény Magyarország általi végrehajtása

1. Az Egyezményben foglalt alapfogalmak és meghatározások integrálása a nemzeti jogba

- a. Az emberkereskedelem elleni fellépés emberi jogi szempontú megközelítése

35. Az Egyezmény 1 (1)(b) Cikke az emberkereskedelem áldozatainak emberi jogi védelmét tűzi ki egyik céljaként. Emellett az 5(3) Cikk magába foglalja a Tagoknak azt a kötelezettségét, hogy az emberkereskedelem megelőzésére irányuló politikáik és programjaik fejlesztésében, végrehajtásában és értékelésében segítsék elő az emberi jogi szempontú megközelítést. Az Egyezmény Magyarországi Jelentése megállapítja, hogy az Egyezmény legfőbb hozzáadott értéke annak emberi jogi perspektívája és az áldozatvédelemre való összpontosítás. Ugyanebben a szellemben az Egyesült Nemzetek Emberi Jogokra és az Emberkereskedelemre vonatkozó Ajánlott Alapelvei illetve Útmutatása kiemeli, hogy „az emberkereskedelem áldozatainak emberi jogait szükséges minden olyan erőfeszítés központjába állítani, amely az emberkereskedelem megelőzésére és leküzdésére, valamint az áldozatok védelmére, megsegítésére és kárpótlására irányul”.⁹

36. Az emberkereskedelem az emberi méltóság és az alapvető szabadságjogok ellen elkövetett bűncselekmény, éppen ezért az emberi jogok súlyos megsértése. A GRETA hangsúlyozza, hogy az Államok kötelesek tiszteletben tartani és védelmezni az emberi jogokat, valamint eleget tenni emberi jogi kötelezettségeiknek, beleértve a nem állami szereplők jogkövetésének biztosítását, a kellő gondosság kötelezettsége mellett. Egy olyan állam, amely nem tartja be ezeket a kötelezettségeket, felelősségre vonható például az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Európai Egyezménye (ECHR) megsértése miatt. Ezt alátámasztja az Európai Emberi Jogi Bíróság *Rantsev kontra Ciprus és Oroszország* ügyben hozott ítélete, ahol a Bíróság megállapította, hogy az emberkereskedelem a Palermói Jegyzőkönyv 3(a) cikke és az Emberkereskedelem Elleni Egyezmény 4(a) cikke értelmében az Emberi Jogok Európai Egyezménye 4. cikke hatálya alá tartozik¹⁰ (amely tiltja a rabszolgatartást, a szolgaságot és a kényszer vagy kötelező munkát). A Bíróság a továbbiakban megállapította, hogy a 4. cikk az áldozatok vagy a potenciális áldozatok védelmének tevéleges kötelezettségét, valamint az emberkereskedelem utáni nyomozás eljárási kötelezettségét vonja maga után.¹¹

37. Az Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezmény megköveteli az Államoktól, hogy olyan átfogó keretrendszert állítsanak fel, amely elősegíti az emberkereskedelem megelőzését az emberkereskedelem áldozatainak – mint súlyos jogsértés áldozatainak – védelmét, valamint a hatékony nyomozást és az emberkereskedők elítélését. Ez a keretrendszer lépéseket tartalmaz annak biztosításához, hogy az emberkereskedelem valamennyi áldozatát megfelelően be lehessen azonosítani. Emellett diszkriminációmentes keretek között intézkedéseket tartalmaz az áldozatok jogainak kiszélesítéséhez a megfelelő védelem, segítség és kárenyhítés, többek között a felépülés és a rehabilitáció területén. További intézkedéseket szükséges hozni az emberkereskedelem megelőzése érdekében a társadalmi-gazdasági, a munkaerővel és a bevándorlással kapcsolatos szakpolitikák terén.

38. A GRETA hangsúlyozni kívánja annak a szükségességét, hogy az Államok az emberkereskedelem ellen, mint a nők ellen elkövetett erőszak egyik formája ellen is lépjenek fel, és vegyék figyelembe a kizsákmányolás nemspecifikus típusait, valamint az emberkereskedelem gyermek áldozatainak különleges helyzetét az erre vonatkozó nemzetközi jogi okmányokkal összhangban.¹²

⁹ Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosja jelentéséhez kapcsolódó kiegészítés (E/2002/68/Add. 1), <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Emberkereskedelemen.pdf>

¹⁰ *Rantsev kontra Ciprus és Oroszország*, 25965/04. sz. kérelem, 2010. január 7-i ítélet, Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Európai Egyezménye 2010., 282. bekezdés.

¹¹ Lásd: *Siliadin kontra Franciaország*, 73316/01. sz. kérelem, 2005. július 26-i ítélet, Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Európai Egyezménye 2005. VII.; *C.N. és V. kontra Franciaország*, 67724/09. sz. kérelem, 2012. október 11-i ítélet, és *C.N. az Egyesült Királyság ellen*, 4239/08. sz. kérelem, 2012. november 13-i ítélet

¹² Úgy, mint az Európa Tanács nőkkel szembeni, illetve a családon belüli erőszak megelőzéséről és az ellene való küzdelemről

39. Magyarország Alaptörvénye a Szabadságról és Felelősségről szóló fejezetének III cikk (1) bekezdésében kijelenti, hogy senkit sem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Kimondja továbbá, hogy tilos az emberkereskedelem. A magyar hatóságok kihangsúlyozták, hogy a 2013. évi XVIII. törvény szerint, - amely nemzeti jogba foglalja az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépéséről szóló Egyezményét - az emberkereskedelem az emberi jogok egyik legsúlyosabb megsértése.

40. Az emberkereskedelem elleni fellépés emberi jogi szempontú megközelítése megköveteli az állam részéről az átláthatóságot és elszámoltathatóságot az emberkereskedelem leküzdésére hozott nemzeti szakpolitikák és akciótervek elfogadásán, az összes vonatkozó szereplő erőfeszítéseinek koordinációján, a releváns szakemberek rendszeres képzésén, a kutatáson és az adatgyűjtésen, valamint az összes intézkedés végrehajtásához szükséges források rendelkezésre állásán keresztül. A jelentés következő paragrafusai részletesen vizsgálják a magyar hatóságok által hozott szakpolitikai és más intézkedések hatékonyságát ezeken a területeken.

b. Az „emberkereskedelem” és az „emberkereskedelem áldozata” meghatározása a magyar jogban

i. Az „emberkereskedelem” meghatározása

41. Az Egyezmény 4(a) Cikke alapján az emberkereskedelem definíciójának három fő központi eleme van, a cselekmény („személyek toborzása, szállítása, átadása, rejtegetése vagy fogadása”); az eszköz („fenyegetéssel, erőszakkal vagy egyéb kényszer alkalmazásával, emberrablással, csalással, megtévesztéssel, hatalommal vagy a kiszolgáltatott helyzettel való visszaélés révén, illetve anyagi ellenszolgáltatásnak vagy előnyöknek valamely személy felett ellenőrzést gyakorló személy beleegyezésének megszerzése érdekében történő nyújtásával vagy elfogadásával”); valamint a kizsákmányolás célja („legalább a prostitúció révén történő kizsákmányolás vagy a szexuális kizsákmányolás más formái, a kényszermunka vagy szolgáltatások - a rabszolgatartást vagy a rabszolgatartáshoz hasonló gyakorlatot és a szolgaságot is ideértve -, és a szervek kivétele”). Gyermek kizsákmányolása esetében az Egyezmény 4(c) Cikke alapján, irreleváns, hogy a fent említett eszközök közül használták-e bármelyiket.

42. A magyar jogban az emberkereskedelmet a Btk. 192. paragrafusa az alábbiak szerint definiálja:

“(1) Aki mást

a) elad, megvásárol, elcserél, ellenszolgáltatásként átad vagy átvesz, illetve

b) az a) pontban meghatározott cselekmény megvalósítása érdekében szállít, elszállít, elrejt vagy másnak megszerez, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki mást kizsákmányolás céljából elad, megvásárol, elcserél, átad, átvesz, toboroz, szállít, elszállít, elrejt vagy másnak megszerez, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az emberkereskedelmet

a) személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére,

b) erőszakkal vagy fenyegetéssel,

c) megtévesztéssel,

d) a sértett sanyargatásával,

e) az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonytal visszaélve,

f) emberi test tiltott felhasználása céljából,

---

szóló Egyezménye, az Európa Tanács gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről szóló Egyezménye, az Egyesült Nemzetek Egyezménye a Gyermek Jogairól, és az ahhoz csatolt, a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló fakultatív Jegyzőkönyve és az Egyesült Nemzetek nők elleni diszkrimináció minden formájának eltörléséről szóló Egyezménye.

- g) hivatalos személyként, e minőséget felhasználva,
  - h) bünszövetségben vagy
  - i) üzletszerűen
- követik el.

[A 4-6. bekezdések egyéb súlyosbító körülményeket sorolnak fel, amelyek a jelentés 184-186. pontjában kerülnek megvitatásra]

(7) Az, aki emberkereskedelemre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) E paragrafus alkalmazásában a kizsákmányolás a kiszolgáltatott helyzetbe hozott vagy helyzetben tartott sértett e helyzetének kihasználásával, előny szerzésére való törekvést jelent.”¹³

43. A Btk. 192. paragrafusa 1. és 2. bekezdéseiben említett tevékenységek köre egészében lefedi azokat, amelyeket az Egyezmény 4. Cikke említ. A GRETA megjegyzi, hogy a 192. paragrafus 1. bekezdése a cselekményre, mint a bűncselekmény egyetlen elemére utal, míg a 2. bekezdés az emberkereskedelem nemzetközi meghatározásának két elemére, vagyis a kizsákmányolás céljából elkövetett cselekményre utal. A GRETA ebből kifolyólag a 192. paragrafus 2. bekezdésében leírtak alapján tekint a bűncselekményre, ami közelebb áll az Egyezmény 4. cikkében foglalt meghatározáshoz.

44. A GRETA megjegyzi, hogy a Btk. 192. paragrafus 2. bekezdése alapján az emberkereskedelem büntette a magyar jogban két összetevőtől függ, mégpedig a cselekménytől és a kizsákmányolás céljától, míg a Btk. 192. paragrafus 3. bekezdésének megfelelően az eszközöket súlyosbító körülménynek tekintik. A GRETA elismeri, hogy ez megkönnyítheti az emberkereskedők elítélését a bizonyítékra vonatkozó követelmények szempontjából, azonban hangsúlyozza, hogy a magyar hatóságoknak felül kell vizsgálniuk annak lehetőségét, hogy egyrészt ez más bűncselekményekkel kapcsolatban zavarhoz vezethet, vagy nehézségeket okozhat olyan országokkal való kölcsönös segítségnyújtáskor, amelyek beépítették az eszközöket saját, emberkereskedelemre vonatkozó definíciójukba, másrészt gondot jelenthet az áldozatok beleegyezéséről szóló 4(b) Cikk értelmezésénél.

45. A GRETA továbbá megjegyzi, hogy az Egyezményben említett eszközök közül kettő, a „csalás” és az „anyagi ellenszolgáltatásnak vagy előnyöknek valamely személy felett ellenőrzést gyakorló személy beleegyezésének megszerzése érdekében történő nyújtása vagy elfogadása” nem tükröződnek a Btk. 192. paragrafusában. A magyar hatóságok szerint az emberkereskedelemmel összefüggésben a „csalást” a „megtévesztés” fedte volna le, ami olyan eszköz, amely szerepel a Btk. 192. paragrafus 3. bekezdésében. Ami az „anyagi ellenszolgáltatásnak vagy előnyöknek valamely személy felett ellenőrzést gyakorló személy beleegyezésének megszerzése érdekében történő nyújtásával vagy elfogadásával ” pontot illeti, a hatóságok kijelentették, hogy ezt a rendelkezést egyenértékűnek tekintik a Btk. 192. paragrafus 2. bekezdésében leírt olyan tranzakcióval, amely során egy személy feletti ellenőrzés átkerül egy másik személyhez, amely az eladás, a vásárlás és a csere tevékenységein keresztül kerül kifejezésre. Emellett a GRETA megjegyzi, hogy az Egyezmény egyik eszköze, a „hatalommal vagy kiszolgáltatott helyzettel való visszaélés” magának a kizsákmányolásnak a fogalmánál jelenik meg meghatározó összetevőként, nem pedig a kizsákmányolás elérésére használt eszközként (Btk. 192. paragrafus, 8. bekezdése). E tekintetben a magyar hatóságok a Btk. 192. paragrafus 3. bekezdésére utaltak, konkrétan azokra az esetekre, ahol az emberkereskedelem „az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonytal visszaélve ” (e) pont) történik, vagy ha az emberkereskedő „hivatalos személyként, e minőséget felhasználva ” (g) pont) jár el.

46. Amíg a Btk. 192. paragrafusa az emberkereskedelem céljaként a kizsákmányolást említi, a kizsákmányolás különféle formáit nem sorolja fel ennek a rendelkezésnek a szövege. A magyar hatóságok a Büntető Törvénykönyvnek arra a hivatalos kommentárjára utaltak, amely megállapítja, hogy a rendelkezésre álló nemzetközi eszközök, többek között az Európa Tanács Emberkereskedelem elleni

¹³ A magyar hatóságok által nyújtott, nem hivatalos fordítás.

Egyezménye is, arra szolgál, hogy tájékoztatást adjanak a kizsákmányolást lefedő különféle típusairól. Ennek eredményeképpen a 192. paragrafust a Büntető Törvénykönyv többi olyan rendelkezésével együtt kell értelmezni, amelyek kriminalizálják a kizsákmányolás különböző formáit. A magyar hatóságok többek között a következő rendelkezésekre utalnak: 143. paragrafus az emberiség elleni bűncselekményről,¹⁴ 193. paragrafus a kényszermunkáról, 194. paragrafus a személyi szabadság megsértéséről, 195. paragrafus a kényszerítésről, 196. paragrafus a szexuális kényszerítésről, 200. paragrafus a kerítésről, 201. paragrafus a prostitúció elősegítéséről, 202. paragrafus a kitartottságról, 203. paragrafus a gyermekprostitúció kihasználásáról, 204. paragrafus a gyermekpornográfiáról, 209. paragrafus a gyermekmunkáról és 356. paragrafus harmadik országbeli állampolgár jogellenes foglalkoztatásáról.

47. Az élő személyekből való szerveltávolítást a magyar hatóságok szerint a Btk. 192. paragrafus 3. bekezdés f) pontjában szereplő „emberi test tiltott felhasználása” kifejezés fedi le. A magyar hatóságok kijelentették, hogy a Büntető Törvénykönyv hivatalos kommentárja ezt a rendelkezést egy másik személy testével való szervkereskedelemhez fűzi. Emellett kijelentették, hogy egy külön rendelkezés, a Btk. 175. paragrafus 1. bekezdése kriminalizálja *többek között* az emberi sejtek, szervek és szövetek illegális, pénzbeli haszonszerzés céljából történő vásárlását, eladását vagy az azzal való kereskedelmet.

48. A GRETA megjegyzi, hogy a Büntető Törvénykönyv konkrétan nem rendelkezik a rabszolgatartásról vagy a rabszolgatartáshoz és a szolgasághoz hasonló gyakorlatokról. A magyar hatóságok utaltak arra a tényre, hogy Magyarország tagja a rabszolgatartást is definiáló nemzetközi szerződéseknek, amelyeket beépítettek a hazai jogba.¹⁵ **Az Egyezmény emberkereskedelem fogalmának való teljes megfelelés érdekében a GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy az emberkereskedelemnek a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben (a továbbiakban: Büntető Törvénykönyv) szereplő meghatározását egészítsék ki legalább a kizsákmányolás Egyezményben említett különféle típusaival, ideértve a rabszolgatartást, a rabszolgasághoz és a szolgasághoz hasonló gyakorlatokat.**

49. Ami a kényszerkoldulást és a bűncselekmény elkövetésére való kényszerítést illeti az emberkereskedelemmel összefüggésben, a magyar hatóságok a Btk. kényszermunkáról szóló 193. paragrafusára utaltak, amely lefedi a kizsákmányolás e típusait. Továbbá hozzátették, hogy csupán a kizsákmányolás definíciójával a Btk. 192. paragrafusában, a kizsákmányolás különböző típusainak felsorolása nélkül, a kizsákmányolás bármely típusa beletartozhat az emberkereskedelem meghatározásába, ideértve a bűncselekmény elkövetésére való kényszerítést is.

50. A Büntető Törvénykönyvben nem szerepel az áldozatok beleegyezésének figyelembe vétele abban az esetben, amikor az eszközök közül az egyik alkalmazásra került. Ugyanakkor a magyar hatóságok a Legfelsőbb Bíróság azon döntésére hivatkoztak, amely kimondja, hogy a beleegyezés nem vehető figyelembe az emberkereskedelem áldozatai esetében.¹⁶

51. Az emberkereskedelem meghatározásának és az azzal kapcsolatos bűncselekmények további, a büntető anyagi jog perspektívájából történő elemzéséhez lásd a 183-190. paragrafusokat.

ii. Az „emberkereskedelem áldozatának” definíciója

52. Az Egyezmény az „emberkereskedelem áldozatát” mint „olyan természetes személyt” határozza

¹⁴ 143. bekezdés – Emberiség elleni bűncselekmény "(1) Aki a lakosság elleni átfogó vagy módszeres támadás részeként:

[...]

d) emberkereskedelmet követ el, vagy kényszermunkát végeztet;

büntett miatt tíz évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki emberiség elleni bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) E § alkalmazásában polgári lakosság elleni átfogó vagy módszeres támadásnak minősül minden olyan magatartás, amely magában foglalja az (1) bekezdésben írt cselekmények polgári lakosság elleni sorozatos elkövetését, egy állam vagy szervezet politikájának végrehajtása vagy elősegítése érdekében.”

¹⁵ 1926. évi Rabszolgaság és Rabszolgakereskedelem elleni Egyezmény és az 1956. évi Kiegészítő Egyezmény a rabszolgaság, a kényszermunka, és a rabszolgasághoz hasonló rendszerek és gyakorlatok megszüntetéséről

¹⁶ Magyarország Legfelsőbb Bírósága, 2001. július 4-i ítélete, Bf. III.1.881/2000/3.

meg, „aki ki van téve az Egyezmény 4. Cikkében definiált emberkereskedelemnek”. Az emberkereskedelem áldozatainak a felismerése létfontosságú, mivel az Egyezményben lefektetett védelmi és segítségintézkedések széles körére jogosítja fel őket.

53. A magyar hatóságok kijelentették, hogy az emberkereskedelem áldozata az a személy, aki a Btk. 192. paragrafusában foglalt bűncselekmény áldozata, és az áldozat státusza illetve a segítségnyújtás a folyamatban lévő büntetőeljáráshoz kapcsolódik. A hatóságok szerint az elkövető halála, elmebaj, elvülés vagy kegyelem okán az áldozat státusza érvényben marad, ha az emberkereskedelmet megállapítják, ám nem születik ítélet.

54. A 2005. évi CXXXV. törvény a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 3. paragrafusa kimondja, hogy „e törvény hatálya nem terjed ki a büntetőeljárás terheltjére és a szabálysértési eljárás alá vont személyre”. A GRETA hangsúlyozza annak a fontosságát, hogy szükséges megadni a szankciótól való eltekintés lehetőségét az áldozatoknak a törvénytelen tevékenység általuk történő elkövetése esetén addig, amíg annak elkövetésére kényszerítették őket (lásd a 191-193. paragrafusokat). További korlátozásokat tartalmaz a 2005. évi CXXXV. Törvény 5. paragrafusa, amely alapján a bűncselekmények áldozata nem kaphat szolgáltatást, amennyiben korábbi támogatás iránti ügyben valótlan adatot szolgáltatott, az ezt megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított 2 évig, vagy ha a korábbi támogatás iránti ügyében megakadályozta az ellenőrzésre irányuló vizsgálatot. A GRETA ezzel kapcsolatosan megjegyzi, hogy az emberkereskedelem áldozatait gyakran az emberkereskedők kényszerítik arra, hogy valótlan tájékoztatást adjanak a hatóságoknak, és nem minden esetben tudnak koherensen számot adni, illetve megváltoztathatják vagy visszatartathatják vallomásukat, mivel pszichikailag sebezhetőek az emberkereskedőktől való szökésüket követően. Ezért figyelembe kellene venni az emberkereskedelem áldozatainak specifikus helyzetét ezeknek a kizáró rendelkezéseknek az alkalmazása során. A magyar hatóságok jelezték, hogy ha az emberkereskedelem áldozatait helytelen adatok megadására kényszerítik, akkor mentesülnek a büntetőjogi felelősség alól, és jogosultakká válnak az áldozattámogató szolgáltatásokra (Btk. 15. paragrafus, c) pont).

55. Az emberkereskedelem áldozatai meghatározásának további kérdéseit a jelentés többi paragrafusában tárgyaljuk, amelyek az áldozatok azonosításával és a nekik nyújtott segítő intézkedésekkel foglalkoznak, a GRETA által tett, ezekre vonatkozó javaslatokkal együtt.

- c. az emberkereskedelem elleni fellépés átfogó megközelítése, valamennyi szereplő és tevékenység koordinációja, és a nemzetközi együttműködés

i. Átfogó megközelítés és koordináció

56. Az Egyezmény egyik célja átfogó keret kialakítása az áldozatok és a tanúk védelmére és segítésére. A hatékonyság érdekében bármely emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló nemzeti tevékenység fontos hogy átfogó és több ágazatra kiterjedő legyen illetve szükséges több tudományágat átfogó tapasztalatokat alkalmazni. Az Egyezmény 29 cikk (2) bekezdése megköveteli, hogy az intézkedéseket fogantató Tagok biztosítsák az emberkereskedelem elleni nemzeti politikák és tevékenységek koordinációját, többek között specifikus koordináló testületek felállításán keresztül. Az Egyezmény továbbá megemlíti a civil társadalommal való együttműködés és stratégiai partnerség kiépítésének szükségességét olyan együttműködési kereteken belül, amelyek segíthetnek a kormányoknak az Egyezményből adódó kötelezettségeik teljesítésében (35. Cikk).

57. A magyar hatóságok számos lépést tettek az emberkereskedelem átfogó és összehangolt megközelítésének alkalmazása irányában. A 2008-2012-es időszakra elfogadott Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Stratégia volt az első, amelyet az új, a 2013-2016- közötti időszakra szóló Nemzeti Stratégia (lásd a 16-19. bekezdéseket) követ. A jelenlegi stratégia elemzi az első stratégia végrehajtása utáni helyzetet, és kiemeli a rendszer számos gyenge pontját. Ennek eredményeképpen részletes, hosszú távú célokat tartalmaz, amelyek az áldozatok azonosítását és segítését javító kapacitás növelésére irányulnak elsősorban megelőzésen, tudatosságnövelésen, képzésen és nemzeti áldozatirányítási mechanizmus létrehozásán keresztül. A stratégia intézkedéseinek megvalósításába számos, mind a kormányzati, mind a nem kormányzati szereplő került bevonásra. A GRETA ugyanakkor megjegyzi, hogy nincs olyan konkrét költségvetési sor, amelyet e stratégia végrehajtásának

szentelnének, és hogy a pénzügyi erőforrások olyan, különböző kormányzati forrásokból erednek, amelyeket közvetlenül vagy közvetve különítenek el az emberkereskedelem elleni tevékenységekre.

58. A jelenlegi Nemzeti Stratégia kiemeli az adatgyűjtés javításának szükségességét annak érdekében, hogy világos képet lehessen kapni az emberkereskedelemről, és hatékony intézkedéseket lehessen hozni ellene. Habár a stratégia a belföldi emberkereskedelemre és a munkaerő kizsákmányolása céljából történő emberkereskedelemre mutat rá, nincs tervbe véve olyan konkrét intézkedés, amellyel kutatnák az emberkereskedelem e formáit. Emellett, habár a gyermekek különösen kiszolgáltatott helyzete a stratégiában külön hangsúlyt kap, a GRETA megjegyzi, hogy a gyakorlatban az azonosítás vagy a segítség nem veszi figyelembe az emberkereskedelem gyermek áldozatainak specifikus helyzetét és jogait. A GRETA álláspontja szerint célszerű lenne rendszeresen felülvizsgálni a jelenlegi stratégiákban foglalt célokat, különösen, ahol határidőt tűztek ki a négyéves időszakon belül.

59. A 22. bekezdés értelmében Nemzeti Koordinációs Mechanizmust állítottak fel annak érdekében, hogy növeljék az emberkereskedelem elleni harc hatékonyságát, erősítsék az együttműködést és javítsák a párbeszédet az emberkereskedelem elleni nemzeti koordinátor és az illetékes hatóságok, valamint más olyan szereplők között, akik részt vesznek a nemzeti stratégiák végrehajtásában.¹⁷ Ez hozzájárul az együttműködés területeinek feltérképezéséhez, és segít elkerülni az átfedéseket.

60. A stratégián belül a Nemzeti Koordinációs Mechanizmus előtt számos cél áll, többek között az információs anyagok elkészítése és terjesztése az áldozatok körében, útmutatók és javaslatok készítése, valamint átfogó program kidolgozása az emberkereskedelem áldozatainak társadalmi felzárkóztatására és reintegrálására. Emellett a Belügyminisztérium égisze alatt felelős egy új áldozatazonosít és irányító rendszer felállításáért és nyomonkövetéséért, illetve egy névtelen adatbázis létrehozásáért annak érdekében, hogy segítse a tendenciák beazonosítását, és ezek alapján a szükséges lépések megtételét.

61. A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus üléseit a Belügyminisztérium Európai Unió és Nemzetközi Helyettes Államtitkára, mint emberkereskedelem elleni nemzeti koordinátor elnöklí, amelyen teljes jogú tagsággal az illetékes minisztériumok, rendőrség, egyéb nyilvános testületek, NGO-k és az IOM képviselői vesznek részt (lásd a 22-23. bekezdéseket).

62. A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus mellett 2011 decemberében egy másik fórum, az NGO Kerekasztal alakult meg, abból a célból, hogy összehozza az emberkereskedelem elleni harcban szereplő civil társadalmi szervezeteket (lásd a 24-25. bekezdéseket). A Nemzeti Stratégiában foglalt legfőbb célok egyike a koordináció javítása az illetékes hatóságok és a civil szervezetek között.

63. Alapszabálya szerint az NGO Kerekasztal szándéka, hogy megfelelő keretrendszert teremtsen a hatékony együttműködéshez a Nemzeti Koordinátor és az emberkereskedelem ellen küzdő NGO-k között, elősegítve a rendszeres kapcsolattartást és a tájékoztatáshoz való jobb hozzáférést a tagjai számára, valamint javítsa a koordinációt az egyes, emberkereskedelem ellen harcoló NGO-k között, vizsgálva az együttműködés potenciális területeit, megvitatva a technikai kérdéseket, és javaslatokat (lásd a 25. bekezdést). Úgy tűnik, növekszik az érdeklődés a civil társadalom körében a kerekasztalon való részvétel iránt.

64. Mivel Magyarországon kevés adat áll rendelkezésre munkaerő kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelemről, a GRETA álláspontja szerint a szakszervezetek koordinációs mechanizmusba történő bevonása jótékony hatással bírna, különösen a kockázatos szektorok és régiók beazonosítása, az emberkereskedelem veszélyeire és az áldozatok jogaira való figyelemfelhívás, a kommunikáció erősítése és az munkaerő kizsákmányolás áldozatává vált személyek elérése szempontjából.

65. A GRETA értesült arról, hogy a Belügyminisztérium Belső Biztonsági Alapból a rendőrségen belül olyan szakemberhálózatot állítana fel, amely valamennyi megyében az emberkereskedelem megelőzésére, az azzal kapcsolatos nyomozásra és a hírszerzésre szakosodna.

66. A GRETA úgy véli üdvözlendő lenne a megyei hatóságok nagyobb mértékű bevonása annak

---

¹⁷ A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus az emberkereskedelem elleni, 2008–2012 közötti nemzeti stratégiáról szóló 1018/2008 (III.26.) Kormányhatározat alapján került felállításra.

érdekében, hogy országszerte biztosíthatóvá váljon az emberkereskedelem koherens megközelítése. A magyar hatóságok jelezték, hogy a Nemzeti Stratégia rendelkezik a helyi koordinációs mechanizmusok felállításáról azonban hozzátették, hogy ez akadályozza a pénzügyi erőforrások elérhetővé tételét.

67. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat elegendő pénzügyi és emberi erőforrás elkülönítésére annak biztosításához, hogy a Nemzeti Koordinációs Mechanizmus elérje az Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Stratégiában kitűzött célokat, és hogy az NGO Kerekasztal hatékonyan működhessen, valamint hogy biztosítani lehessen a civil társadalom teljes bevonását a Nemzeti Stratégia végrehajtásába, ideértve a szakszervezeteket is.

68. A GRETA emellett úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak további lépéseket kellene tenniük, annak biztosításához, hogy az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló nemzeti intézkedések átfogóak legyenek, illetve az alábbi területeken szintén szükséges intézkedéseket hozni:

- a belföldi emberkereskedelem hatékony felkutatása, azonosítása és kezelése, különösen az ország legszegényebb területein és a hátrányos helyzetben lévő közösségekben, így a romák körében;
- a munkaerő kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem elleni harccal kapcsolatos intézkedések javítása a civil társadalom, a munkaügyi felügyelőség, a vállalkozások, a szakszervezetek és a foglalkoztatási ügynökségek bevonásával;
- tekintettel a gyermekek emberkereskedelemnek való fokozott kiszolgáltatottságára, fokozott figyelmet kell fordítani a megelőző és védelmi intézkedésekre, különösen a társadalmilag kiszolgáltatott csoportokból származó gyermekekre és a kísértőnélküli kiskorúakra, és szükséges biztosítani a gyermekek legjobb érdekeinek teljes körű figyelembe vételét.

69. A GRETA továbbá ösztönzi magyar hatóságokat, hogy fontoljanak meg egy független Nemzeti Megbízott kinevezését vagy más mechanizmus létrehozását, aki/amely ellenőrzi az állami intézmények emberkereskedelem elleni intézkedéseit és a nemzeti jog előírásainak végrehajtását (lásd az Egyezmény 29. Cikk 4. bekezdését és a Magyarázó Jelentés 298.bekezdését).

ii. Releváns szakemberek képzése

70. A magyar hatóságok jelezték, hogy az emberkereskedelem megelőzésével foglalkozó rendőrök, valamint az emberkereskedelmi ügyeken dolgozó nyomozók számára évente egyszer érhető el képzés megyei szinten, és két évente egyszer országos szinten. 2013 decemberében az Országos Rendőr-főkapitányság, az Igazságügyi Hivatal és a Belügyminisztérium által közösen szervezett képzésen mintegy 80 fő vett részt (köztük rendőrök, nyomozók és az áldozatsegítők). A képzés olyan témákat érintett, mint az emberkereskedelem különböző formái, az emberkereskedelem és az embercsempészség közötti különbség, az emberkereskedelem áldozatai, a munka célú kizsákmányolás, a szexuális célú kizsákmányolás és a kényszerkoldulás jelei, az áldozatok irányítása és az adatgyűjtés. Megyei szinten 2014. május 8-án a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányságon emberkereskedelem áldozatai és az eltűnt gyermekek azonosításával kapcsolatos képzést szerveztek 34 rendőr részére, valamint egy másik képzést az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről szóló 354/2012.(XII.13) Kormányrendelet alapján 2014. május 22-én a Pest Megye Rendőr-főkapitányságán 20 rendőr számára. Emellett számos rendőr vett részt az elmúlt néhány évben nemzetközi szintű képzéseken, ahol az emberkereskedelem témáival foglalkoztak. A GRETA ugyanakkor megjegyzi, hogy az emberkereskedelem témaköre nem része a rendőrök elsődleges képzésének, és hangsúlyozta a rendőrség számára országszerte az emberkereskedelem különböző típusainak felismerésére és az ellene való küzdelemre vonatkozó rendszeres gyakorlati képzés fontosságát.

71. Jelenleg nincs speciális képzés az emberkereskedelem témájában az ügyészek számára, és nincsenek erre a bűncselekményre specializált ügyészek, bár néhány ügyész a Legfőbb Ügyészségen rendelkezik az emberkereskedelmet is felölelő szakmai ismeretekkel. Az ország különböző ügyészségein az ügyészek írásbeli tájékoztatást kapnak a Legfőbb Ügyészségtől az emberkereskedelemről. Évente egyszer képzést szerveznek mind a 20 megye főügyész-helyettesének. 2013-ban az éves képzés első napján, amelyen 31 ügyész vett részt, a magyarországi emberkereskedelem témáját tűzték napirendre,

amelynek keretében az áldozattá válás kockázatát növelő tényezők, az emberkereskedelemmel kapcsolatos jogszabályok, a Nemzeti Stratégia, a nemzetközi együttműködés, a megelőzés és a tudatosság növelével kapcsolatos információk kerültek bemutatásra. A 2014-ben 34 főügyész-helyettesnek szervezett képzés fókuszában az új Büntető Törvénykönyv, illetve többek között az emberkereskedelem állt. A GRETA ugyanakkor megjegyzi, hogy szükség van az ügyészek további képzésére és érzékenyítésére megyei szinten az emberkereskedelemmel és az áldozatok jogaival kapcsolatosan.

72. A GRETA arról értesült, hogy a bírók általános képzést kaptak az új Büntető Törvénykönyvvel kapcsolatban, ideértve az emberkereskedelemről szóló rendelkezést is. 2013-ban az Országos Bírósági Hivatal szintén szervezett képzést a bírók és a bírósági hivatalnokok részére a határokon átnyúló büntetőeljárással kapcsolatban, amelyen 80 fő vett részt, és ahol a Nemzeti Nyomozó Iroda egyik magas rangú nyomozója mutatta be az emberkereskedelem elleni harc nemzeti és a nemzetközi szempontjait. 2014-ben képzést szerveztek a bűnügyekkel foglalkozó bírók részére, amelynek részét képezte egy előadás az emberkereskedelemről, az áldozatvédelemről és a nemzeti stratégiáról, és amelyen 80 fő vett részt. Szintén 2014-ben tartottak egy konferenciát 100 résztvevővel az emberkereskedelem áldozatairól, valamint az áldozatvédelemről.

73. Az alapképzés részeként a munkaügyi ellenőröknek négy és fél hónapos próbaidő áll a rendelkezésükre, amelynek keretében megtanulják az ellenőrzések során alkalmazandó szabályokat és eljárásokat, és az emberkereskedelemről is kapnak tájékoztatást. Az Országos Munkaügyi Hivatal, EURES (Európai Foglalkoztatási Szolgálat) Osztálya 2013-ban szervezett képzést 25 EURES-szakértő számára, amely kiterjedt a munkaügyi ellenőrök szerepére az illegális munkaközvetítő ügynökségek elleni harcban, az áldozatok azonosítására és irányítására, valamint az emberkereskedelem formáira, a munka célú kizsákmányolás, a szexuális célú kizsákmányolás és a kényszerkoldultatás jeleire, az emberkereskedelemmel és a hozzá kapcsolódó bűncselekményekre vonatkozó jogszabályokra illetve a nemzeti stratégiára. Emellett 2013 novemberében a megyei munkaügyi ellenőrök tájékoztatást kaptak az emberkereskedelem áldozatainak beazonosításáról.

74. A magyar hatóságok több olyan konferenciára és workshopra is utaltak, amelyeket a Belügyminisztérium szervezett, és amelyek különböző háttérrel rendelkező szakemberek kis csoportjaihoz szóltak az emberkereskedelem témájában. Erre példa az a szeminárium, amelyet 2013-ban az 'Integrált megközelítés a munkaerő kizsákmányolás megelőzésére a származási és célországokban' című projekt részeként uniós támogatással 22 fő részére szervezett a Belügyminisztérium.

75. 2012 decemberében képzést szerveztek a megyei, emberkereskedelem elleni küzdelemben érintett áldozatsegítő szolgálatok részére. Már létezik egy kézikönyv, amely az áldozatokkal kapcsolatos általános tudnivalókat tartalmazza, illetve fejlesztés alatt áll egy e-learning tankönyv, amely konkrétan foglalkozik majd az emberkereskedelem áldozataival. Ez várhatóan 2015. második felére válik elérhetővé.

76. A külszolgálatukat megelőző képzés részeként 2014. óta a konzulátus dolgozói másfél órás képzésen vesznek részt az emberkereskedelemre vonatkozóan. Éves szintű képzéseket szerveznek a vízumkiadásról regionális szinten, és ezeken a képzéseken foglalkoznak az emberkereskedelem áldozatai számára nyújtandó konzuli védelemmel is. Emellett 2014. április 15-én a Belügyminisztérium tartott képzést 42, külszolgálatot teljesítő konzul részére, amelynek keretében tájékoztatást nyújtottak az emberkereskedelemről, az áldozatok azonosításáról, a jogszabályi háttérrel, valamint gyakorlati témákról.

77. A magyar hatóságok kijelentették, hogy a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) által jóváhagyott képzést nyújt valamennyi menekültekkel foglalkozó munkatárs számára, a kiszolgáltató személyekkel való interjú menetéről, amely többek között az emberkereskedelem témáját is lefedi. A menedékkérőket és illegális bevándorlókat fogadó és fogva tartó központokban dolgozó szociális munkások a kiszolgáltató menedékkérők azonosítását célzó képzésen vettek részt. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal az emberkereskedelem áldozatainak azonosításával és a nekik nyújtott támogatással foglalkozó képzési programot tervez, és szeretné kibővíteni az illegális bevándorlókkal foglalkozó tisztviselőknek szóló tananyagot.

78. A GRETA nem tud semmilyen, gyermekvédelemi dolgozók részére szervezett emberkereskedelem témájú képzésről. A kísérő nélküli kiskorúak két központjának munkatársai ugyanakkor a Terre des Hommes nevű NGO-tól kaptak alapképzést az emberkereskedelem témájában.

79. **A GRETA javasolja, hogy a magyar hatóságoknak törekedjenek emberkereskedelem témájában országsszerte rendszeres gyakorlati képzést biztosítani a rendőrök részére, különösen az áldozatok azonosításával, azok büntetőeljárás során való támogatásával és védelmével kapcsolatban.**

80. **A GRETA továbbá úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak garantálniuk kell, hogy más olyan szakemberek, akik feltehetően kapcsolatba kerülnek az emberkereskedelem áldozataival, különösen az ügyészek, bírók, a munkaügyi ellenőrök, a határőrök, az áldozatsegítők, a menedékkérőkkel és illegális bevándorlókkal foglalkozó tisztviselők, a gyermekvédelemben dolgozók, ideértve azokat, akik a kísérő nélküli kiskorúak központjaiban dolgoznak, a konzulátusok munkatársai, az oktatásban dolgozók és az egészségügyi szakemberek szintén kapjanak rendszeres képzést az emberkereskedelem témájában. A képzési programoknak az érintett szakemberek elméleti és gyakorlati tudásának javítására szükséges összpontosítani annak érdekében, hogy képesekké váljanak az emberkereskedelem áldozatainak azonosítására, a részükre történő segítségnyújtásra és védelemre, az áldozatok részére nyújtandó kárenyhítés megkönnyítésére és az emberkereskedők elítélésének biztosítására.**

ii. Adatgyűjtés és kutatás

81. Az Egyezmény által ösztönzött emberkereskedelem-elleni szakpolitikák emberi jogi alapú megközelítése megköveteli a megfelelő nyomonkövetést és értékelést. Ennek egyik kulcsfontosságú eleme az átfogó statisztikai adatok rendszeres rendelkezésre állása mind az emberkereskedelmi tendenciákkal, mind az emberkereskedelem elleni küzdelem főbb szereplőinek teljesítményével kapcsolatban. A különböző állami intézmények és NGO-k által szolgáltatott adatok egybevetése aggodalmakat vet fel az adatvédelemmel kapcsolatban, különösen, amikor személyes adatokról van szó. Nemzetközi szabványokat hoztak létre az adatok gyűjtésére, tárolására, átadására, összegzésére és terjesztésére. A fenti szabványoknak való teljes megfelelés biztosítása érdekében a tagoktól elvárható, hogy tegyenek megfelelő adatvédelmi intézkedéseket és használjanak megfelelő technikákat. Az emberi jogi alapú emberkereskedelem elleni szakpolitikák további követelménye a kutatások és az elemzések során az áldozatok jogainak és érdekeinek különös gonddal történő figyelembe vétele.

82. 2012-től kezdve a Belügyminisztérium informális alapon gyűjti az emberkereskedelem feltételezett áldozatainak és elkövetőinek anonimizált adatait a Nemzeti Koordinációs Mechanizmus tagjaitól, ideértve az Igazságügyi Hivatal Áldozatsegítő Főosztályát, az Országos Rendőr-főkapitányságot, a Nemzeti Nyomozó Iroda Emberkereskedelmi Elleni Alosztályát, a Legfőbb Főügyészséget, az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálatot (OKIT) és a Lehetőség Családoknak 2005 Alapítványt. A konzuli szolgálatok külön szolgáltatnak adatokat az emberkereskedelemmel kapcsolatos eseteikről.

83. Emellett az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika (ENYÜBS) gyűjt adatokat a bűncselekményekről, amíg a nyomozó hatóságok és az ügyészek döntést nem hoznak azzal kapcsolatban, hogy indítanak-e büntetőeljárást. A Robotzsaru Neo rendszer külön modult kínál az emberkereskedelem gyanújával indított büntetőeljárásokra, és az ilyen büntetőeljárásokban részt vevő áldozatokra. Az ítéletek adatait a bírósági statisztikákból gyűjtik össze, amelyeket az Országos Bírósági Hivatal kezel. A GRETA álláspontja szerint a szigorú kiválasztás egyrészt a nyomozás és a büntetőeljárások adatai, másrészt az ítéletek adatai között akadályozhatja az emberkereskedők elleni ítéletek meghozatalakor a rendszer hatékonyságának megfelelő értékelését. A magyar hatóságok jelezték, hogy a két rendszert össze kellene kapcsolni annak érdekében, hogy bűncselekmény bejelentésétől egészen az elkövetők elítéléséig folyamatosan tájékoztatást lehessen kapni.

84. A GRETA bizonyos hiányosságokat tárt fel a rendelkezésre álló adatok terén, így az azonosított áldozatok kizsákmányolási típusának számára vonatkozóan. Emellett az áldozatok származási országa szerinti adatokat rendszerezni kellene, mivel a jelenleg elérhető számadatok nem felelnek meg a beazonosított áldozatok számának. A GRETA emellett megjegyzi, hogy nincsenek adatok a felépülési és

gondolkodási időszakokról, a tartózkodási engedélyekről és az áldozatok kárenyhítéséről. A magyar hatóságok jelezték, hogy a Nemzeti Stratégia keretein belül további erőfeszítéseket tesznek az adatgyűjtés fejlesztésére, ideértve az emberkereskedelem áldozatainak életkor, nem és kizsákmányolás típusa szerinti, névtelen adatbázisának felállítását, és egy kritériumrendszer kiépítését az éves, statisztikai alapú értékeléshez.

85. A GRETA úgy véli, hogy az emberkereskedelem elleni politikák kidolgozása, nyomon követése és kiértékelése céljából a magyar hatóságoknak szükséges fejleszteni és fenntartani egy emberkereskedelemre vonatkozó, átfogó és koherens adatgyűjtési rendszert és megbízható statisztikai adatokat szükséges gyűjteni valamennyi illetékes szervezettől nem, életkor, kizsákmányolási típusa, származási és/vagy célország szerinti bontásban. Emellett minden szükséges lépést meg kell tenni az érintettek személyes adatainak védelme érdekében, ideértve azokat a helyzeteket, amikor az emberkereskedelem áldozataival foglalkozó civil szervezetek nyújtanak tájékoztatást az országos adatbázis számára.

86. Ami a kutatást illeti, a Nemzeti Koordinációs Mechanizmus egy tagja, az Országos Kriminológiai Intézet kutatást folytat az emberkereskedelem témájában, és szintén kutatás megy végbe a RAVOT-EUR projekt keretein belül (lásd a 95. bekezdést). A kísérő nélküli kiskorúakra és romákra fókuszáló, emberkereskedelem elleni küzdelemben érintett NGO-k szintén adtak ki kutatási jelentéseket.¹⁸ Nemrég jelent meg egy összehasonlító tanulmányt, arról, hogy hogyan látja az emberkereskedelmet három ország, többek között Magyarország lakossága, (lásd a 109. bekezdést).¹⁹ Mindezek ellenére a civil társadalom tárgyalópartnerei némi aggodalmat fejeztek ki a kutatások céljára elérhető források hiánya miatt. A hatóságok elismerték, hogy a kutatási eredményeket könnyen elérhetővé kell tenni.

87. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak további kutatásokat kellene végezniük és támogatniuk a magyarországi emberkereskedelemre vonatkozóan, mivel ez a jövőbeli intézkedések fontos információforrásul szolgálhat. A következő területeken javasolt kutatást végezni annak érdekében, hogy világosabbá váljon az emberkereskedelem mértéke Magyarországon: belföldi emberkereskedelem, munkaerő kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem, gyermekkereskedelem, kényszerházasság céljából történő emberkereskedelem, menedékkérőket és illegális bevándorlókat érintő emberkereskedelem.

iii. Nemzetközi együttműködés

88. Az Egyezmény előírja a Tagok „lehető legszélesebb körben” való együttműködését az emberkereskedelem megelőzése, az ellene folytatott küzdelem, az áldozatok védelme és segítése illetve a bűncselekményekkel kapcsolatos nyomozások érdekében (32. cikk).

89. A magyar hatóságok jelezték, hogy a nemzetközi együttműködés a nemzetközi bünyügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény, a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló 2002. évi LIV. törvény, a Délkelet-európai Rendőri Együttműködési Egyezmény kihirdetéséről 2012. évi XCII. törvény és az Európai Unió tagállamaival folytatott bünyügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény alapján történik.

90. Annak garantálásával kapcsolatban, hogy a kérvényező felet haladéktalanul tájékoztassák a megtett intézkedések végső eredményéről az emberkereskedelem elleni fellépés nemzetközi együttműködése keretében, a 2012. évi CLXXX. törvény 49. paragrafus (1) bekezdése szerint a magyar igazságügyi hatóság a folyamatban lévő vagy befejezett bünyügyi ügyben a tagállami igazságügyi hatóságoknak közvetlenül tájékoztatást adhat, illetve ügygel kapcsolatban közvetlenül tájékoztatást kérhet. Ugyanennek a paragrafusnak a 2. bekezdése meghatározza, hogy a nyomozó hatóság vagy az ügyész a bünyűeljárással kapcsolatban a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy

¹⁸ *Megtörni a csendet – Emberkereskedelem a roma közösségekben, az Európai Roma Jogok Központja és a People in Need segélyszervezet 2011. márciusi jelentése; Cazenave P. és Savai R., Országos háttérkutatás menedékkérő, külföldi, kísérő nélküli kiskorúakról Magyarországon, Mario Projekt, 2012. április*

¹⁹ Sharapov, K. (2014) *Az emberkereskedelemmel kapcsolatos közvélekedés és attitűdök megértése: 1. kutatás* Budapest: Közpolitikai Tanulmányok Központja, Közép-Európai Egyetem. Ez a tanulmány Magyarországot, Ukrajnát és az Egyesült Királyságot fedi le.

kilétének, tartózkodási helyének megállapítása, elrejtőzésének, a bűncselekmény befejezésének vagy újabb bűncselekmény elkövetésének megakadályozása végett, vagy késedelmet nem tűrő más okból a tagállami igazságügyi hatóságtól vagy bűnüldöző szervtől közvetlenül tájékoztatást kérhet, illetve annak tájékoztatást adhat.

91. Ami a kéretlen tájékoztatás egy másik ország hatósága részére történő kiadásának lehetőségét illeti, ha az ilyen tájékoztatás közzététele segítheti a fogadó országot az emberkereskedelemmel kapcsolatos nyomozás vagy eljárás kezdeményezésében vagy lefolytatásában, akkor a magyar igazságügyi hatóságok nyújthatnak tájékoztatást függőben lévő és befejezett bűnesetekkel kapcsolatban közvetlenül más tagállamok igazságügyi hatósága részére. A 2002. évi LIV. törvény 16/C.(1) paragrafusa úgy rendelkezik, hogy ahol a büntetésvégrehajtási szervezetek szükségesnek ítélik meg, hogy egy másik EU-tagállam büntetésvégrehajtási szervezete tájékoztatás kapjon annak érdekében, hogy megelőzhesse vagy felismerhesse az emberkereskedelmet, akkor ez a tájékoztatás megadható külön kérvény nélkül is. Az ilyen tájékoztatás benyújtható a már meglévő kétoldalú együttműködés alapján is.

92. A magyar hatóságok arról számoltak be, hogy az igazságügyi együttműködés hatékonyabbá vált 2013. óta, különösen annak köszönhetően, hogy a Legfőbb Ügyészség munkatársai nagyobb tudással rendelkeznek az emberkereskedelemmel kapcsolatban és hogy javult az együttműködés a rendőrség és az ügyészek között. Különösen jó együttműködés épült ki a szexuális kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem magyar áldozatainak két legfőbb célországával, Hollandiával és az Egyesült Királysággal. Egy példa erre, hogy magyar tanúk jelentek meg külföldi bíróságokon vagy hallgatták ki őket videó konferenciákon, és a magyar rendőrség a nemzetközi eseteknél olyan különleges nyomozási technikákat használ, mint például a telefonlehallgatás.

93. 2013-ban közös nyomozócsoport (az angol változat – Joint Inspection Team – alapján, rövidítve: JIT) létrehozásával kapcsolatos megállapodások került aláírásra az Egyesült Királysággal, Hollandiával és Belgiummal. Közös műveletekre és nyomozásokra került sor elsősorban Ausztriával, Németországgal, Svájcjal, Belgiummal, Hollandiával és az Egyesült Királysággal. 2014-ben két esetet zártak le eredményesen az Egyesült Királysággal. Egy példa erre, hogy az Eurojust utalt a magyar hatóságok által játszott létfontosságú szerepre egy olyan esetben, amikor letartóztatták az egyik gyanúsítottat, és kiadták az Egyesült Királyságnak, valamint az Egyesült Királyságban kizsákmányolt áldozatokat találtak meg és azonosítottak be, majd visszahozták őket Magyarországra.²⁰

94. 2013 júliusában a magyar és a holland rendőrség egy Kétoldalú Operatív Együttműködési Akciótervet írt alá kifejezetten az emberkereskedelem elleni harcra irányulóan. Ez magába foglalja a közös nyomozások és a jó gyakorlatok egymással történő megosztását. Emellett útmutatást fognak adni gyakorlati, felhasználóbarát kézikönyv formájában Magyarországon, Angliában és Hollandiában. Ugyancsak fontos cél az adatátvitel javítása a hírszerző szolgálatok között.

95. Az emberkereskedelem elleni harc javítására irányuló két projekt korábban pénzügyi támogatást kapott az EU-tól. Az első a „Magyar szervezett bűnözői csoportok által Európában elkövetett szexuális célú kizsákmányolás elleni műveleti együttműködés”, amelynek célja, hogy növeljék az eljárások hatékonyságát, az illegális tevékenységből származó vagyon nyomon követését, valamint a bűnözői csoportok felderítésének hatékonyságát. A 2014 januárjától 2015 decemberéig tartó projekt kedvezményezettje a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda. A második, „Az emberkereskedelem európai áldozatainak irányítása és segítése” (RAVOT-EUR) című projekt, amelyet a holland Biztonság és Igazságügyi Minisztérium, a belga Payoke civil szervezet és a magyar Belügyminisztérium valósít meg. A projekt célja egy transznacionális irányítási mechanizmus kifejlesztése Magyarország, Belgium és Hollandia között, ami hozzájárul az emberkereskedelem áldozatainak nyújtott segítséghez, biztonságos hazatérésükhöz és irányításukhoz, valamint megkönnyíti az országhatárokon átnyúló hálózatépítést és a bizalom kiépítését a szakemberek között. A projekt 2014. február 2016. január között kerül megvalósításra.

96. A magyar hatóságok utaltak az ENPI (Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszköz)

²⁰ Sajtónyilatkozat: www.eurojust.europa.eu/press/PressReleases/Pages/2014/2014-07-03.aspx

Határokon Átnyúló Együtműködés Programjára, amelyben Magyarország, a Szlovák Köztársaság, Románia és Ukrajna vesznek részt, és ami közös erőfeszítést jelent az EU által támogatott tevékenységekhez a közös határral rendelkező ukrain régiók és az EU-tagállamok régiói közötti társadalmi és gazdasági együttműködés javítása érdekében. Ennek keretében a Segítő Kéz 2003 Egyesület egy projektet valósított meg 2010. és 2012. között, annak érdekében, hogy Szatmár (Románia), Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye (Magyarország) és Berehove (Ukrajna) régióiban alapot teremtsen a határokon átnyúló együttműködéshez az emberkereskedelem elleni harc terén. A projekt keretében médiakampányt hajtottak végre, egy négy nyelven elérhető weboldal, egy három nyelvű kézikönyv, valamint prospektusok és poszterek kerültek elkészítésre, amelyeket 15 középiskolában osztottak szét.

97. A GRETA üdvözlí a magyar hatóságok nemzetközi együttműködés területén tett erőfeszítéseit, és felszólítja őket, hogy folytassák az emberkereskedelem megelőzését célzó nemzetközi együttműködés erősítését az emberkereskedelem áldozatainak azonosítása és segítése, valamint az emberkereskedelemmel kapcsolatos bűncselekményekhez fűződő nyomozások és eljárások indítása érdekében.

2. Az emberkereskedelem megelőzését célzó intézkedések végrehajtása Magyarországon

98. Az Egyezmény 5. cikke szerint amennyiben szükséges, a Feleknek összehangolt lépéseket kell tenniük az emberkereskedelem megelőzése céljából a releváns NGO-k, egyéb szervezetek és a civil társadalom tagjainak bevonásával. Az Egyezmény megköveteli a Felektől, hogy hozzanak intézkedéseket a kereslet visszaszorítására, erősítsék a határellenőrzést és biztosítsák az úti okmányok vagy a személyazonossági okmányok egységességét, biztonságosságát és érvényességét (6 – 9. cikke).

99. Az Egyezmény alapján az emberkereskedelem áldozatai – különösen a nők és a gyermekek – szolgáltatásai iránti kereslet visszaszorítására tett intézkedéseket a Felek tevéleges kötelezettségeként kell értelmezni, akár csak az ilyen intézkedések elfogadását és életbe léptetését a kizsákmányolás bármely, emberkereskedelem céljából történő formáját tekintve (lásd az Egyezmény Magyarázó Jelentésének 108. bekezdését). Amint azt „Az Emberi Jogok és az Emberkereskedelem Ajánlott Alapelvei és Útmutatásai” is kimondja, az emberkereskedelem megelőzését célzó stratégiáknak szembe kell szállniuk a kereslettel, mint az emberkereskedelem elsődleges kiváltó okával.²¹

a. A kereslet tudatosítására és visszaszorítására vonatkozó intézkedések

100. 2011-ben a Belügyminisztérium elindított egy weboldalt²² és egy Facebook oldalt²³ a magyarországi emberkereskedelem ellenes tevékenységről. A magyar áldozatsegítő szolgálatok ugyancsak indítottak egy Facebook oldalt 2014-ben, amelyen emberkereskedelemmel kapcsolatos témák olvashatóak.

101. 2012-ben az EURES Osztály (Országos Munkaügyi Hivatal) és az Országos Rendőr-főkapitányság elindította a „Ne válj áldozattá külföldön!” kampányt, hogy tájékoztatást adjanak a külföldi munkavállalást tervező álláskeresők jogairól és esélyeiről. A kampányban részt vett a Külgazdasági és Külügyminisztérium Konzuli Szolgálat és az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT) is. A kampány 2013 júniusától 2014 decemberéig ismét lefolytatásra került. 2013-ban egy ingyenes EURES mobiltelefonos alkalmazás jött létre, melyet több mint 21 000 felhasználó töltött le 2014 májusáig. Magyar és angol nyelvű szórólapokat terjesztettek az EURES és annak partnerei által szervezett eseményeken, valamint külföldi konzulátusokon (több mint 30 000 példányt osztottak ki 2014 májusáig). Hirdetéseket jelentettek meg a külföldi biztonságos foglalkoztatásról, melyekben

²¹ Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosa jelentéséhez való Kiegészítés 4. alapelve (E/2002/68/Add. 1), www.ohchr.org/Documents/Publications/trafficking.pdf

²² <http://emberkereskedelem.kormany.hu/index> (Hungarian); <http://thb.kormany.hu/> (English).

²³ <https://www.facebook.com/thbHungary>

tanácsokat adtak arra nézve, hogy miként kerülhető el a munkaerő kizsákmányolás és az emberkereskedelem, és kihez kell fordulni baj esetén. Az EURES és az Országos Rendőr-főkapitányság közös javaslatokat fejlesztett ki arról, hogyan lehet kiszűrni a csaló álláshirdetéseket. Az EURES azt tervezi, hogy új poszttereket és szóróanyagokat készít az illegális, magánkézben lévő munkaközvetítő ügynökségekről, amelyekben tanácsot ad majd arról, hogyan lehet felismerni és elkerülni az ilyen jellegű cégeket. Az EURES továbbá tervezi, hogy rádiós és online hirdetéseket készít a biztonságos külföldi munkavállalásról, és továbbra is jelen lesz az állásbörzéken.

102. Ahogyan arról a 74. pont beszámol, a Belügyminisztérium részt vett az EU által támogatott, „Integrált megközelítés a munkaerő kizsákmányolás megelőzésére a származási és célországokban” című projektben. A projekt keretében 2013. június 26. és 2013. július 14. között egy kampány valósult meg azzal a céllal, hogy javítsa az általános tudást a munkaerő kizsákmányolás kockázataira vonatkozóan a 14 és 18 év közötti középiskolai tanulók és a döntéshozók, valamint a 18 és 40 év közötti személyek körében, akik szívesen dolgoznának külföldön. A kampány keretében szóróanyagokat osztottak szét (890 prospektust, 868 poszttert és 700 pendrive-ot), valamint TV- és rádióspotokat hoztak létre. A Belügyminisztérium mellett a kampányban az alábbi közigazgatási szervek vettek részt: Igazságügyi Minisztérium, Külügyminisztérium, Országos Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya és az Országos Munkaügyi Hivatal. A kampány részeként továbbá a Közért Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda szervezett találkozót az emberkereskedelem szempontjából veszélyeztetett fiataloknak, amely során videóbejátszásokat mutattak, információs anyagokat osztottak szét, és tájékoztatást nyújtottak a munkaerő kizsákmányolásról és a külföldi munkavállalás kockázatairól.

103. A Belügyminisztérium az elmúlt három évben tudatosságnövelő kampányt szervezett az egyik legnagyobb európai rockfesztivál, a Sziget Fesztivál alatt, amelyet minden nyáron megrendeznek Budapesten az emberkereskedelem elleni küzdelemben résztvevő szervezetek bevonásával. 2012-ben 940 ember kapott tájékoztatást az emberkereskedelemtől, 2013-ban pedig körülbelül ezren.

104. 2012 decemberétől 2013 szeptemberéig az Emberi Erőforrások Minisztériuma megelőző célzatú kísérleti projektet folytatott le 14 és 18 év közötti gyermekek részére. A Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel együttműködésben vállalt tevékenység keretében összesen 551 tanuló vett részt az emberkereskedelem kockázatairól szóló workshopokon és képzéseken. A cél az országszerte használatos eszköztár fejlesztése volt. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma tervezi a krízisközpontok képzési programjainak jóváhagyását, és az azokban dolgozó szakemberek képzését annak érdekében, hogy minden központ bemutathassa tapasztalatait. A projektről készült tájékoztató anyagokat a Belügyminisztérium és az Országos Rendőr-főkapitányság más figyelemfelhívó kampányok során is közzétette.

105. 2014-ben indult az Emberi Erőforrások Minisztériuma Esélyteremtési Főosztálya által vezetett, az egész országot átfogó tudatosságnövelő kampány, mely 4 millió forintba került, és 2015-ben is folytatódik. A kampány magában foglalja a krízisközpontokban dolgozók képzését, az áldozatok támogatását és az információs anyagok előállítását.

106. Az Országos Rendőr-főkapitányság valamennyi megyében felállított Bűnmegelőzési Osztályai ugyancsak részt vesznek a tudatosságnövelő tevékenységekben. Egyik prioritásuk annak megelőzése, hogy a gyermekek és a nők emberkereskedők áldozatául essenek. A Bűnmegelőzési Osztályok beazonosítják azokat az intézményeket, ahol a gyermekek a legnagyobb kockázatnak vannak kitéve (így az árvaházak és a bentlakásos iskolák), és ennek alapján hajtják végre tudatosságnövelő tevékenységüket. A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya például 2014. március 20-án megelőző kampányt tartott az emberkereskedelemtől és a drogokról árvaházakban élő lányok és fiatal nők számára, mivel ez a célcsoport különösen kiszolgáltatott az emberkereskedelemnek.

107. Az Európai Unió emberkereskedelem elleni nap részeként helyi szinten is szerveződnek események. 2013-ban például a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya és a Roma Kisebbségi Önkormányzat Kaposváron szervezett tudatosságnövelő programot, amelynek témája az emberkereskedelem, a külföldön történő munkaerő kizsákmányolás volt, továbbá, hogy hol lehet tájékoztatást kérni. Ugyanebben az évben a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya előadást tartott az emberkereskedelem kockázatairól a kaposvári Eötvös Loránd Műszaki Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégiumban.

108. A Baptista Szeretetszolgálat számos tudatosságnövelő kampányt szervezett az elmúlt években. Egy 2011-ben indított, 18 hónapos projekt tudatosságnövelő kampányból, és egy fiatalok számára szervezett táborból állt, ahol rövidfilmet forgattak az áldozatok és a támogató szervezetek bevonásával, valamint iskolákban folytattak megelőző tevékenységet 12 és 19 év közötti tanuló számára. A program tovább folytatódott a 2012-2013-as években is, és közel 1 500 diák vett részt benne Magyarország különböző régióiból. A Szeretetszolgálat 2013-ban egy egyéves, határon átnyúló, magyar-osztrák projektet indított LUCIA néven. A projekt célja az emberkereskedelem áldozatainak megsegítése és a határmenti régiók kapacitásának kiépítése volt. Egy munkaerő kizsákmányolásra vonatkozó kutatás, releváns szakemberek cseréje, új védett szálláshelyek létrehozása, és a két ország közötti tapasztalatcsere ugyancsak része volt a projektnek.

109. A fent említett tevékenységek ellenére egy 2014-ben közzétett, és három országot, köztük Magyarországot is lefedő összehasonlító tanulmány²⁴ azt sugallja, hogy a nyilvánosság nem rendelkezik elegendő tudatossággal az emberkereskedelem terén, olyan politikai kérdésnek tekintik az emberek, amelynek kevés kihatása van a magyar állampolgárok hétköznapi életére. A GRETA megjegyzi, hogy nem folytattak elég országos kampányt a kizsákmányolás különböző formáinak felismerése céljából folytatott emberkereskedelem tudatosítása érdekében.

110. **GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak:**

- **folytatniuk kellene erőfeszítéseiket a külföldi emberkereskedelemnek kiszolgáltatott csoportok tudatosságának növelése irányában;**
- **még több megelőző és tudatosságnövelő tevékenységet lenne szükséges végeznie a magyarországi, belföldi emberkereskedelemre vonatkozóan;**
- **az emberkereskedelem különböző fajtáival kapcsolatos országos tudatosságnövelő kampányokat lenne szükséges szervezniük**

111. Nem létezik olyan konkrét rendelkezés, amely bűncselekménnyé nyilvánítaná azt, ha valaki szándékosan veszi igénybe az emberkereskedelem áldozatának szolgáltatásait. A magyar hatóságok azonban rámutattak arra, hogy a Büntető Törvénykönyv már meglévő rendelkezései elegendőek ahhoz, hogy büntetőeljárást lehessen indítani azok ellen a személyek ellen, akik szándékosan veszik igénybe az emberkereskedelem áldozatainak munkáját (193. paragrafus), szexuális szolgáltatásokat kapnak egy felnőtt áldozattól (174. paragrafus) vagy egy gyermek áldozattól (203. paragrafus), vagy szándékosan vásárolnak az emberkereskedelem áldozatától származó szervet (175. paragrafus). **A GRETA nem kapott tájékoztatást egyéb olyan intézkedésről, amely a kereslet visszaszorítását célozza. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak, partnerségben a civil társadalommal és a magánszférával, további erőfeszítéseket kellene tenniük az emberkereskedelem áldozatainak szolgáltatásai iránti kereslet visszaszorítása érdekében, méghozzá a kizsákmányolás minden formáját érintően.**

b. Társadalmi, gazdasági és egyéb kezdeményezések az emberkereskedelemnek kiszolgáltatott csoportok számára

112. A magyar hatóságok több olyan programra utaltak, amelyek az emberkereskedelemnek kiszolgáltatott, hátrányos helyzetű csoportok – ideértve a romákat – társadalmi felzárkóztatására és megerősítésére összpontosítanak. A 2011-2020-as időszakra elfogadott Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia legfőbb célközönsége a romák és a gyermekek. A Stratégia végrehajtására szolgáló, a 2012-2014-es időszakra vonatkozó akcióterv többek között a gyermekjólétet, az oktatást, a képzést, a foglalkoztatást, az egészségügyet, a lakhatást és az állampolgári részvételt célzó intézkedéseket foglalta magába. Az új Akcióterv fejlesztése során különös hangsúlyt fektetnek az emberkereskedelem elleni védelemre és a megelőző intézkedésekre.

113. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma uniós támogatásokból 115 „biztonságos házat” üzemeltet gyermekek részére országszerte, ahol társadalmi és oktatási tevékenységeket szerveznek roma gyermekek részére családjuk bevonásával, támogatási stratégiaként. Az emberkereskedelemmel kapcsolatos tudatosság növelése is része a „biztonságos házakban” folytatott tevékenységeknek. A cél a roma gyermekek óvodákban történő integrációjának a javítása már három éves kortól.

²⁴ Sharapov, K. (2014) *Az emberkereskedelemtől való közvélekedés és attitűdök megértése: 1. Kutatás* Budapest: Közpolitikai Tanulmányok Központja, Közép-Európai Egyetem. Ez a tanulmány Magyarországot, Ukrainát és az Egyesült Királyságot fedi le.

114. Bár nem állnak rendelkezésre hivatalos statisztikák, a becslések szerint a romák az emberkereskedelem áldozatainak legalább 40%-át képezhetik, és nagy többségük szexuális kizsákmányolás céljából válik az emberkereskedelem áldozatává.²⁵ A Magyarországon mélyszegénységben élő emberek többsége roma származású,²⁶ 80%-uk csak általános iskolai végzettséggel rendelkezik.²⁷ A foglalkoztatási ráta a felnőtt romák körében csak 40%, ideértve a nem hivatalos gazdaságban foglalkoztatottak 10%-os arányát.²⁸ A roma gyermekek ugyancsak túlsúlyban vannak a gyermekvédelmi intézményekben,²⁹ ahol különösen nagy kockázatnak vannak kitéve. A GRETA megjegyzi, hogy az Európa Tanács Emberi jogi biztosa legutóbbi, magyarországról szóló jelentésében kitért arra, hogy a roma közösségek továbbra is a szegregáció áldozatai mind a lakhatás, mind az oktatás területén, és folyamatos intoleranciának vannak kitéve az egész országban.³⁰ A magyar hatóságok jelezték, hogy a korábban említett Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiához kapcsolódó új Akcióterv ezekkel a témákkal fog foglalkozni.

115. A GRETA megjegyzi, hogy 2010-ben elfogadták a A Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégiát (2010-2021), valamint egy konkrét Intézkedési tervet a nemi egyenlőségről a 2010-2011-es időszakra. Ennek lejártá után ugyanakkor semmiféle hatástanulmány nem született, és új Intézkedési tervet sem fejlesztettek ki azóta sem.³¹ A GRETA megjegyzi, hogy az ENSZ nők elleni diszkriminációval foglalkozó bizottsága (a CEDAW Bizottság) nemrég aggodalmának adott hangot atekintetben, hogy a sztereotípiák továbbra is fennállnak a nemi szerepek felosztására vonatkozóan mind a családban, mind a társadalomban, és ez különösen negatívan befolyásolja a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó nők, így a roma nők helyzetét³², akiket aránytalanul sújt a szegénység, és különösen vidéken korlátozott a hozzáférésük az egészségügyi szolgáltatásokhoz, az oktatáshoz és a foglalkoztatáshoz. A CEDAW Bizottság továbbá rámutatott, hogy nem áll rendelkezésre elegendő intézkedés a nőkkel szembeni erőszak ellen, ideértve a családon belüli erőszakot.³³

116. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy szilárdítsák meg az emberkereskedelem megelőzésére tett erőfeszítéseiket az alábbiak révén:

- **társadalmi és gazdasági erősítő intézkedések elfogadásával a romák integrációjának előmozdítása céljából, különösen az oktatáshoz, a lakhatáshoz, a közegészségügyi szolgáltatásokhoz és a munkaerőpiachoz való hozzáférésük javításán keresztül, valamint a roma közösségek megkülönböztetése elleni küzdelem révén;**
- **a szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett emberkereskedelem gyökereivel, így a nők, különösen a roma nők elleni sztereotípiákkal és megkülönböztetéssel, a családon belüli erőszakkal és a nők elleni erőszakkal történő szembenézéssel;**
- **annak biztosításával, hogy a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia szembenézzen az emberkereskedelem kiváltó okaival.**

²⁵ *A csend megtörése – Roma közösségek elleni emberkereskedelem, az Európai Roma Jogi Központ és a People in Need szervezet jelentése (2011. márciusa).*

²⁶ Lásd a Nemzeti Emberkereskedelem Elleni Stratégiát (lásd a jelentés 16. bekezdését).

²⁷ *Magyarország - A Romák Társadalmi Integrációjának Előmozdítása, Nemzeti politikákról szóló tanulmány*, Albert Fruzsina, a Társadalmi védelem és a társadalmi integráció szakértői értékelése, és a társadalmi integráció értékelése, 2011. júliusa, Európai Bizottság.

²⁸ *Ibid.*

²⁹ *Életfogytiglan - Roma gyermekek állami gondozásban Magyarországon, Az Európai Roma Jogi Központ jelentése (2011. június);* Gyermekjogi Bizottság, Záró észrevételek egy Magyarország által a Fakultatív jegyzőkönyv a Gyermekjogi egyezményhez a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról 12. Cikk 1. bekezdése alapján leadott jelentéshez, 2014. november 3., CRC/C/OPSC/HUN/CO/1 dokumentum

³⁰ Nils Muiznieks, Az Európa Tanács Emberi jogi biztosa, jelentése 2014. július 1-4-i magyarországi látogatását követően, CommDH(2014)21.

³¹ *A magyarországi, nemek közötti egyenlőségről szóló politika – frissítve 2013-ban*, Fodor Éva, a Közép-Európai Egyetem (Magyarország) Gender Tanulmányok Tanszékének egyetemi docense, a megjegyzést az Európai Parlament Nőjogi és Nemi Egyenlőségi Bizottsága tette közzé.

³² A nők elleni diszkrimináció felszámolásával foglalkozó bizottság, záró észrevételek a kombinált hetedik és nyolcadik Magyarországról szóló jelentésről, amelyet a Bizottság ötvennegyedik ülésén fogadott el (2013. február 11. – március 1.), CEDAW/C/HUN/CO/7-8. dokumentum

³³ 2014. március 14-én Magyarország aláírta az Európa Tanács Nők elleni erőszak és a családon belüli erőszak megelőzéséről és leküzdéséről szóló egyezményét, ám azt még ratifikálnia kell.

c. Határmenti intézkedések az emberkereskedelem megelőzése érdekében, valamint lépések a legális migráció elősegítésére

117. A magyar hatóságok szerint a vízumok kiadására vonatkozó szabályok segíthetnek annak megelőzésében, hogy a vízumok az emberkereskedelem lehetséges áldozatai számára kerüljenek kiadásra. A kérelmezőknek kísérő dokumentumokat szükséges benyújtaniuk magyarországi látogatásuk céljára, valamint a saját országukban fennálló pénzügyi háttérükre vonatkozóan. Személyesen is meg kell jelenniük a konzulátuson, ahol egy kihallgatáson vesznek részt. Amennyiben kétséges a helyzet valószínűsége a benyújtott dokumentumok és a kihallgatás fényében, akkor a vízumigénylést elutasítják. A GRETA emlékeztet az Egyezmény 7. cikke 1. bekezdésében foglalt kötelezettségre, mely szerint olyan mértékben kell megszilárdítani a határellenőrzéseket, amennyire az az emberkereskedelem megelőzése és felismerése céljából szükséges lehet, a személyek szabad mozgásával kapcsolatos nemzetközi kötelezettségvállalások sérelme nélkül. Ezen kívül emlékeztet az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdésében foglalt kötelezettségre, amely a legális migráció lehetővé tételére irányuló intézkedések meghozatalára szólít fel.

118. A 77. pontban foglaltak alapján a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal munkatársai képzésben részesültek a menedékkérők között előforduló, kiszolgáltatott személyekkel való kihallgatásra vonatkozóan. A magyar hatóságok jelezték, hogy 2015-ben emberkereskedelemmel kapcsolatos további képzést terveznek 50 határőr számára. Ez a kurzus gyakorlati és elméleti tudást nyújt majd az emberkereskedelem lehetséges áldozatainak a migránsok közül történő kiszűréséhez.

119. A hatóságok ugyancsak utaltak a szomszédos országokkal való együttműködésre. Egy példa erre, hogy Magyarország rendszeresen együttműködik az osztrák és a román határszervekkel annak érdekében, hogy közös járőrözéseket hajtsanak végre. Továbbá 2011 októbere óta rendszeres megbeszélések zajlanak Magyarország, Ausztria és Szerbia belügyminiszterei között az illegális migrációt, a csempészetet és az emberkereskedelem elleni küzdelmet állítva középpontba, valamint a határellenőrzések során való együttműködés erősítését és a közös intézkedések meghatározását célozva.

120. A külföldön dolgozni szándékozó magyar állampolgárok tekintetében a Külgazdasági és Külügyminisztérium Konzuli Szolgálatának honlapja nyújt tájékoztatást magyar és angol nyelven a külföldi munka feltételeiről és az emberkereskedelem kockázatairól.³⁴ Kihangsúlyozza a legális munkaszerződés fontosságát, és annak a lehetőségét, hogy a munkavállalók a magyar konzulátusokhoz forduljanak segítségért még akkor is, ha az adott személy tartózkodási engedélye és munkája nem legális. A honlapon szerepel továbbá, hogy ne vállaljanak el olyan munkát, ahol nem feltétel a szakmai és nyelvtudás. A weboldal ugyancsak tájékoztatást nyújt arról, hogy miként lehet vízumot igényelni. Emellett a legtöbb magyar követségnek és konzulátusnak saját weboldala van, amely szintén nyújt konzuli tájékoztatást, valamint információkat tartalmaz a Schengeni Információs Rendszerről.

121. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak növelniük kellene erőfeszítéseiket az emberkereskedelem eseteinek azonosításában a határellenőrzésekre vonatkozóan, ideértve a határőrök továbbképzését az emberkereskedelem áldozatainak beazonosításával kapcsolatban.

122. A GRETA felhívja a magyar hatóságokat, hogy a határellenőrzés során keressék az együttműködést a szomszédos országokkal, mely eszközként szolgálhat a határokon átnyúló emberkereskedelem elleni küzdelemben.

d. Az úti okmányok és személyazonosító okmányok minőségének, biztonságosságának és egységességének a biztosítására tett intézkedések

123. Magyarország az Európai Unió szabályain alapuló útlevelelbiztonsági követelményeket alkalmaz. Ennek megfelelően 2006-ban biometrikus útlevelek, 2009-ben pedig a személyes adatok mellett az ujjlenyomatot is tartalmazó chipes, második generációs útlevelek kerültek bevezetésre. A Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet szabályait ugyancsak követi Magyarország. A harmadik országbeli állampolgárok tartózkodási jogát igazoló dokumentumok szintén tartalmazzák a biometrikus adatokat. Ezeket a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal adja ki.

³⁴ <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/>

3. Az emberkereskedelem áldozatai jogainak védelmére és érvényesülésük elősegítésére tett intézkedések magyarországi végrehajtása

a. Az emberkereskedelem áldozatainak beazonosítása

124. Az Egyezmény 10. Cikke megköveteli a Felektől, hogy hozzanak intézkedéseket az áldozatok azonosítása céljából. Ennek érdekében a Felek hatóságainak olyan személyekből kell állnia, akik képzést kapnak és képesítéssel rendelkeznek az emberkereskedelem megelőzésében és az az elleni küzdelemben, valamint az áldozatok – ideértve a gyermekeket – azonosításában és megsegítésében. Az emberkereskedelem áldozatainak azonosítása időigényes folyamat, ezért az Egyezmény úgy rendelkezik a potenciális áldozatok jogairól, hogy kimondja; amikor az illetékes hatóságoknak alapos okuk van azt feltételezni, hogy az adott személy emberkereskedelem áldozata, akkor ezt a személyt nem szabad kiutasítani az országból mindaddig, amíg az azonosítási folyamat le nem zárult, illetve ennek a személynek meg kell kapnia az Egyezményben előírt segítséget.

125. Az emberkereskedelem áldozatainak nyújtandó segítségre szolgáló azonosítási és irányítási keretet az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről szóló 354/2012 (XII.13) Kormányrendelet biztosítja, amely 2013. január 1-én lépett életbe. Ez kiegészítette a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvényt (lásd 169. pont). Az új Rendeletet a nemzetközi vagy az országon belüli emberkereskedelem áldozatává váló magyar állampolgárokra és olyan külföldi állampolgárokra kell alkalmazni, akik EU-állampolgárok vagy legalisan tartózkodnak Magyarországon. A Rendelet ezért nem fedi le a harmadik országok tartózkodási engedély nélküli állampolgárait.

126. A 354/2012. Kormányrendelet meghatározza azokat a szerveket, amelyek elvégezhetik az áldozatok azonosítását, köztük az egészségügyi szolgáltatók, az állami egészségügyi igazgatási testületek, a közoktatási szervek, a rendőrség, a munkaügyi felügyelőség, a konzulátusok, a határőrök és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal. Ahol arra mutató jel van, hogy a személy emberkereskedelem áldozata lehet, kihallgatást folytatnak le a Rendelet mellékletében foglalt kérdőív alapján. Ha a gyanú beigazolódik a kihallgatás után, és a feltételezett áldozat írásban beleegyezik abba, hogy segítséget kapjon, és hivatalosan áldozatként azonosítsák, az áldozatazonosítást végző szervnek azonnal az illetékes Áldozatsegítő Szolgálathoz kell irányítania őt, és át kell adnia a kihallgatás során szerzett információkat is. Amennyiben az áldozatnak védett szállásra van szüksége, akkor az emberkereskedelem áldozatainak védett szállást nyújtó civil szervezethez irányítják (ilyen a Baptista Szeretetszolgálat és a Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvány). Ugyanakkor úgy tűnik, hogy az áldozatok gyakran megtagadják írásbeli beleegyezésüket, következésképpen nem lehet védett szálláshelyre irányítani őket. Emellett fellebbezésre sincs lehetőség az ellen a döntés ellen, hogy ne azonosítsák őket emberkereskedelem áldozataiként.

127. Az új azonosítási és irányítási rendszer életbe lépése előtt 2005-ben a Belügyminisztérium, a Külügyminisztérium, a Szociális Ügyek Minisztériuma, az IOM és a Magyar Baptista Szeretetszolgálat Egyetértési Nyilatkozatot írt alá az irányítási rendszer bevezetéséről. Az NGO-kerekasztal 2011-ben más, ugyancsak érintett civil társadalmi szereplőkkel, köztük a Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvánnyal munkacsoportot állított fel annak érdekében, hogy esélyt adjon az egyes esetek és irányítások megvitatására. Úgy tűnik, hogy a 354/2012. Kormányrendelet előtt a beazonosítás és az irányítás viszonylag informális volt, és a gyanú felmerülése esetén az áldozatokat közvetlenül irányították civil szervezetekhez. A beazonosítást ekkor először és elsősorban a rendőrség és a civil szervezetek végezték.

128. A külföldön tartózkodó magyar áldozatok esetében az azonosítást a célország hatóságai vagy civil szervezetei, avagy a magyar konzulátusok munkatársai végzik, akikkel az áldozatok maguk léphetnek kapcsolatba. Ebben az összefüggésben utalni kell a RAVOT-EUR projektre, amelynek célja az országhatárokon átnyúló irányítási mechanizmus fejlesztése Magyarország és az emberkereskedelem magyar áldozatainak két legfőbb célországa, Belgium és Hollandia között (lásd a 95. pont).

129. Magyarországot elsősorban származási országnak kell tekinteni, és mindeközéig csak kevés figyelmet kaptak az emberkereskedelemnek azok a külföldi áldozatai, akiket esetlegesen Magyarországon zsákmányolnak ki, vagy az országon keresztül visznek tovább. A 10. és 11. pontokban foglaltak alapján csak három külföldi áldozatot azonosítottak 2011 és 2014 között. A GRETA aggályát fejezi ki amiatt, hogy a 354/2012. Kormányrendelet kizárja az illegális bevándorlókat az új azonosítási rendből.

130. A GRETA álláspontja szerint nem született elegendő intézkedés az emberkereskedelem lehetséges áldozatainak kiszűrésére a menedékkérők, valamint az illegális bevándorlók körében. A GRETA küldöttség által megkeresett intézmények szakértői legtöbbször arról számoltak be, hogy egyértelműen fennáll annak a lehetősége, hogy áldozatokat találjanak az illegális migráns munkások (különösen a határ menti megyékben), a kísérő nélküli kiskorúak³⁵ és a menedékkérők körében. Ez utóbbi tekintetében erősen növekedett azoknak a menedékkérőknek a száma, akik az emberkereskedelemnek kiszolgáltatott személyek csoportjába tartoznak.³⁶ A 77. pontban említett képzés ellenére a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal munkatársai - amely szerv a menedékkérelmi eljárásokért és a külföldiek helyzetének felügyeletéért felelős hatóság, ideértve a felépülési és gondolkodási időszakot, valamint a tartózkodási engedélyek megítélését - szemmel láthatólag nem kaptak elegendő gyakorlati képzést az emberkereskedelem áldozatainak felismerésére.

131. A GRETA megjegyzi, hogy nem került végrehajtásra elegendő intézkedés a munkaerő kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem áldozatainak azonosítására, különösen ami a belföldi emberkereskedelmet illeti. Habár a 354/2012. Kormányrendelet a Munkaügyi Felügyelőséget az emberkereskedelem áldozatait azonosító szervek közé sorolja, és a Nemzeti Munkaügyi Hivatal körlevélben megküldte az összes munkaügyi felügyelőnek az azonosításra szolgáló indikátorok listáját, a gyakorlatban úgy tűnik, hogy a Munkaügyi Felügyelőségnek nem áll rendelkezésére elegendő emberi és pénzügyi erőforrás ahhoz, hogy azonosítani tudja az emberkereskedelem eseteit. E tekintetben a GRETA megjegyzi, hogy a munkaügyi felügyelők száma a 2011-es 273-ról 2013-ban 242-re csökkent, míg az ellenőrző látogatások száma növekedett (2013-ban 18 500 ellenőrző látogatást folytattak le). A hatóságok szerint a megtartott látogatások és a munkaügyi felügyelők számának tükrében az ellenőrző látogatások főként a panasztételekben nehezményezett, egészségügyi és biztonsági szabályzatokkal kapcsolatos technikai kérdésekre összpontosítanak. A GRETA ugyancsak megjegyzi, hogy a munkaügyi felügyelőknek nincs joguk magánlakásokban házkutatást tartani.

132. A szegénységnek az ország bizonyos részein, így északkeleten megfigyelhető szintje miatt a GRETA látogatás során több szervezet is megjegyezte, hogy a belföldi emberkereskedelem növekvő jelenség, ugyanakkor keveset lehet tudni annak mértékéről. A GRETA nemrégiben olyan esetekről értesült, hogy idős embereket fosztottak meg a szabad mozgáshoz való joguktól, azokat munkára kényszerítették, a fogva tartóik pedig felvették az előbbieket nyugdíját, valamint hajléktalanokat kényszerítették koldulásra.

133. Bár az emberkereskedelem beazonosított gyermekáldozatainak száma Magyarországon alacsony (csupán 17 fő volt a 2011. és 2014. közötti időszakban), úgy tűnik, a gyermekotthonokban elszállásoltak ki vannak szolgáltatva az emberkereskedőknek³⁷. Ezen kívül a gyermekek tekintetében tudunk kényszerházasság gyanújával kapcsolatos esetekről is.

134. Az országban két központ létezik a kísérő nélküli kiskorúak számára: egy állami befogadóotthon olyan kísérő nélküli kiskorúak számára, akik menedékkérelmet nyújtottak be, és egy civil szervezet által üzemeltetett és az állam által finanszírozott központ olyan kísérő nélküli kiskorúak számára, akik nem nyújtottak be menedékkérelmet (lásd a 150. pont). Úgy tűnik, nincs semmilyen konkrét szűrés a központba érkező kísérő nélküli kiskorúak között annak érdekében, hogy azonosítsák az emberkereskedelem lehetséges áldozatait. Emellett, amennyiben kétség merülne fel az életkorukra vonatkozóan, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal egy kizárólag röntgennel működő

³⁵ Lásd az Európai Migrációs Hálózatot (EMN), az EMN 2013-as Célzott Tanulmánya: az emberkereskedelem áldozatainak beazonosítása nemzetközi védelmi és kényszerű visszatéréssel kapcsolatos eljárásokban - Magyarország, 2013, az alábbi linken letölthető:

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emnstudies/12a.hungary_trafficking_final_en_version_november_2013.pdf

³⁶ Magyarországon 2013-ban 18 900 menedékkérelmet adtak be, szemben a 2012-es 2 156 és a 2011-es 1 693 kérelemmel.

³⁷ Lásd az EMN Célzott Tanulmányát, *ibid.*

életkor-kiértékelőt alkalmaz.³⁸

135. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy biztosítsák az emberkereskedelem valamennyi áldozatának megfelelő azonosítást, és tegyék lehetővé, hogy minden áldozat részesüljön az Egyezményben foglalt segítségben és védelemben az alábbiak alapján:

- ne kérjenek írásbeli beleegyezést az emberkereskedelem áldozataitól ahhoz, hogy áldozatokként azonosítsák őket;
- segítsék elő az országon belüli emberkereskedelem áldozatainak azonosítását, ideértve a kényszermunka, szolgaság és rabszolgotartás céljából történt eseteket, különösen a munkaügyi felügyelők szerepének megszilárdításával a megfelelő erőforrások és képzések révén, továbbá biztosítsák, hogy a magánotthonokban végzett háztartási munka is munkaügyi ellenőrzés hatálya alá kerüljön;
- fogadjanak el egy keretrendszert az emberkereskedelem áldozatainak azonosítására a jogszerűtlenül tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok tekintetében;
- javítsák az emberkereskedelem menedékkérő és irreguláris migráns áldozatainak azonosítását, különösen a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal munkatársainak képzésével, és az azonosításra szolgáló közös indikátorok alkalmazásával;
- növeljék az emberkereskedelem gyermek áldozatainak beazonosítására tett erőfeszítéseket, ideértve a kísérő nélküli kiskorúakat is, és olyan gyermek specifikus azonosítási eljárásokat hozzanak létre, amelyek egyrészt figyelembe veszik az emberkereskedelem gyermek áldozatainak különleges helyzetét és szükségleteit, másrészt, amely során bevonásra kerülnek gyermekspecialisták, gyermekvédelmi szolgálatok, képzésen részt vett rendőrök és ügyészek, és amely elsődleges szempontként minden esetben a gyermekek érdekeit tartja szem előtt;
- fejlesszék az életkor meghatározására szolgáló eszközöket, és hatékonyan teljesítsék az Egyezmény 10. Cikke 3. bekezdésében foglalt vélelemre vonatkozó intézkedéseket amennyiben az áldozat életkora bizonytalan, valamint az Egyezmény 10. Cikke 4. bekezdésében foglalt intézkedéseket a kísérő nélküli gyermekáldozatok azonosításával kapcsolatosan.

b. Áldozatsegítés

136. Az Egyezmény megköveteli a Felektől, hogy megfelelő intézkedéseket hozzanak az áldozatok segítésére fizikai, pszichológiai és társadalmi felépülésük érdekében, figyelembe véve az áldozatok biztonságát és védelmi szükségleteit, együttműködésben az áldozatsegítéssel foglalkozó civil és más szervezetekkel. Ezt a segítséget beleegyezés és előzetes tájékoztatás alapon kell nyújtani, figyelembe véve a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek, valamint a gyermekek különleges szükségleteit, és nem szabad az áldozat tanúskodási hajlandóságától függővé tenni (12. Cikk). Az áldozatok szükségletei figyelembe vételének szükségessége ugyancsak megjelenik az Egyezmény ideiglenes tartózkodási engedéllyel (14. Cikk) és az emberkereskedelem gyermek áldozatainak jogaival kapcsolatos rendelkezéseiben (12. Cikk (7)). Az Egyezmény ugyancsak kimondja, hogy az emberkereskedelem áldozatainak nyújtott segítségnek tartalmaznia kell a megfelelő és védett szálláshely biztosítását.

137. Az emberkereskedelem áldozatainak nyújtott segítséget Magyarországon a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény szabályozza. A törvény 1. paragrafus (1) bekezdése alapján ez vonatkozik a Magyarország területén elkövetett bűncselekmények áldozataira és bármely olyan természetes személyre, aki sérelmet szenvedett el az ilyen jellegű bűncselekmény közvetlen következményeként, amennyiben: (a) magyar állampolgár, (b) az Európai Unió bármely tagállamának állampolgára, (c) az Európai Unió kívüli államnak az Európai

³⁸ Lásd még a Gyermekjogi Bizottság záró észrevételeit a Magyarországról szóló, kombinált harmadik, negyedik és ötödik időszakos jelentésről, 2014. október 14., a CRC/C/HUN/CO/3-5. dokumentum 54. bekezdése

Unióban jogszerűen tartózkodó állampolgára, (d) Magyarország területén jogszerűen tartózkodó hontalan személy, (e) emberkereskedelem áldozatai vagy (f) az állampolgársága szerinti államnak a Magyarországgal kötött nemzetközi megállapodása vagy viszonyosság alapján erre jogosult. Bár úgy tűnhet, hogy a 2005. évi CXXXV. törvény az emberkereskedelem minden áldozatára vonatkozik, a magyar hatóságok értelmezése szerint a rendelkezés az emberkereskedelemnek azon áldozataira vonatkozik, akik az (e) feltétel mellett még egy másik, az állampolgárságra vagy a tartózkodásra vonatkozó feltételnek is megfelelnek.

138. A 2005. évi CXXXV. törvény 2. paragrafus (1) bekezdése alapján az a Magyarországon életvitelszerűen élő magyar állampolgár is jogosult a törvényben foglalt szolgáltatásokra, aki jogszerű külföldi tartózkodása alatt szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény áldozatává vált, és ezt megfelelő módon igazolja. A GRETA megjegyzi, hogy a jogszerű tartózkodás feltétele kizárja a törvény alkalmazási köréből azokat az áldozatokat, akiket egy másik országba szállítottak hamis iratokkal, vagy arra kényszerítettek, hogy maradjon a vízum vagy az ideiglenes tartózkodási engedélye lejártja után.

139. A 2005. évi CXXXV. törvény 9. paragrafus szerint az áldozatsegítő szolgálatok kötelesek értesíteni az áldozatot a büntetőeljárásbeli jogairól és kötelezettségeiről, a számára elérhető támogatások fajtáiról és az igénylés feltételeiről, valamint a bűncselekmények áldozatainak segítségével részt vevő szervezetek elérhetőségéről. A 9/A paragrafus úgy rendelkezik, hogy harmadik országoknak az emberkereskedelem áldozataiként azonosított állampolgárai kötelesek tájékoztatást kapni a gondolkodási időszakról (lásd 160. pont) és az ideiglenes tartózkodási engedély lehetőségéről a hatóságokkal való együttműködés esetén (lásd 165. pont).

140. A 2005. évi CXXXV. törvény 10. paragrafusa szerint az áldozatok kötelesek kitölteni egy űrlapot ahhoz, hogy részesülhessenek a törvényben foglalt szolgáltatásokból. Ugyancsak be kell nyújtaniuk egy, az illetékes nyomozó hatóságtól, ügyésztől vagy a bíróságtól származó igazolást, amely tájékoztatást nyújt az áldozatról, a bűncselekményről és a folyamatban lévő büntetőeljárásról.

141. A 2005. évi CXXXV. törvény 4. paragrafusa szerint az áldozatsegítő szolgálatok kötelesek segíteni az áldozatoknak az egészségügyi, egészségbiztosítási ellátásokhoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférésben. Ugyancsak fedezniük kell a szálláshoz, ruházkodáshoz, étkezéshez, utazáshoz és orvosi költségekhez kapcsolódó rendkívüli kiadásokat. A magyar hatóságok jelezték, hogy az áldozatok azonnali pénzügyi segílyt kapnak, amely segíti őket a talpraállásban (átlagosan ez az összeg 300 eurót tesz ki).

142. A 2005. évi CXXXV. törvény 4. paragrafusa továbbá úgy rendelkezik, hogy az állam köteles megfelelő és védett szálláshelyet biztosítani az emberkereskedelem áldozatai számára függetlenül attól, hogy a bűnügyi nyomozást megkezdték-e. A GRETA ugyanakkor megjegyzi, hogy a 4. paragrafus elrendeli, hogy egy áldozat védett szálláshelyen való tartózkodása ingyenesen 90 napra korlátozódik, és ezt az időszakot egyszer lehet megújítani. A GRETA megjegyzi, hogy az emberkereskedelem eseteiben a büntetőeljárás valószínűsíthetően tovább tart, mint ez az időszak, amely következképpen további pénzügyi terheket ró az ezt az időszakot meghaladóan menedéket nyújtó civil szervezetekre.

143. A magyar hatóságok szerint az áldozatsegítő szolgálatok nem tesznek különbséget a hazai vagy az országhatárokon átnyúló emberkereskedelem áldozatai között a segítséget és a védelmi intézkedéseket illetően. Miután az áldozatok megkapták az egyéni értékelést, személyre szabott szolgáltatásokban részesülnek.

144. A 114/2007.(V. 24) Kormányrendelet a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szabályozza a harmadik országok állampolgárainak nyújtott segítség és támogatás formáit. Ide tartozik a szállás biztosítása, akár a befogadóállomásokon, akár az emberkereskedelem harmadik országbeli áldozatainak fenntartott, NGO-k által üzemeltett védett házban, mely 18 hónapig ingyenesen jár, amennyiben az áldozat nem rendelkezik jövedelemmel, vagy az nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét. Az emberkereskedelemnek azok a harmadik országbeli áldozatai, akik nem tartoznak egy társadalombiztosítási rendszerhez sem, jogosultak az állami egészségügyi ellátás ingyenes igénybevitelére. A gyermek áldozatok jogi képviselői igényelhetnek iskolai támogatást. A GRETA ugyanakkor arról értesült, hogy ezeket a rendelkezéseket a mai napig nem alkalmazták. Emellett, mivel jelenleg nincsenek specifikus létesítmények az emberkereskedelem harmadik országbeli áldozatai

számára, a menedékkérők és/vagy irreguláris migránsok számára fenntartott befogadóállomásokon, vagy fogvatartási központokban kell maradniuk. A magyar hatóságok jelezték, hogy ha az áldozatok személyes körülményei azt igazolják, el lehet küldeni őket a befogadóállomások egyikébe (pl. Debrecenbe, Bicskére vagy Vámosszabadiba), ahol az emberkereskedelem harmadik országbeli áldozatait külön el lehet szállásolni és orvosi ellátást kaphatnak.

145. A civil szervezetek által nyújtott tájékoztatás szerint a gyakorlatban az emberkereskedelemnek azon áldozata, akinek nincs egészségügyi biztosítása Magyarországon, nem veheti igénybe a közegészségügyi szolgáltatásokat és az áldozatoknak segítséget nyújtó civil szervezeteknek saját forrásaikból kell fedezniük az orvosi kiadásokat.

146. Az Igazságügyi Minisztérium Áldozatsegítő Szolgálatát állami költségvetésből finanszírozzák. 2013-ban az Áldozatsegítő Szolgálat 1 milliárd 291 millió Ft értékű támogatást kapott (vagyis hozzávetőlegesen 417 050 eurót) valamennyi bűncselekmény áldozatának megsegítésére. Nincs külön költségvetési sor az emberkereskedelem áldozatainak nyújtott segítségre, és a hatóságok jelezték, hogy az ebből a célból kifejtett bármely tevékenység a más feladatokból eseti alapon átcsoportosított forrásoktól függ.

147. Jelenleg két olyan civil szervezet létezik, amely védett szálláshelyet tart fent az emberkereskedelem áldozatai számára. 2005 óta a Baptista Szeretetszolgálat üzemeltet szállást az emberkereskedelem áldozatai számára magánadományokból és EU-s projektforrásokból. A Baptista Szeretetszolgálat több típusú szállást üzemeltet az áldozatok szükségleteitől függően. Az egyik egy kis átmeneti szállás az emberkereskedelem áldozatai részére. A GRETA küldöttség ellátogatott ebbe a lakásba, amely egyszerre egy felnőtt (férfi vagy női) áldozat elszállásolására alkalmas rövid időre, hogy lehetővé tegye az áldozat számára a felépülést és a kockázatok, szükségletek kiértékelését mielőtt a személyt átirányítják egy másik védett házba. A lakás Budapest külvárosában található, titkos címen, és egy térfelügyelő kamerákkal felszerelt, nagyobb komplexum részeként.

148. A Baptista Szeretetszolgálat egy olyan védett házat is üzemeltet, amely két órára található Budapesttől, és ahol akár hat felnőtt nő számára is tudnak szállást biztosítani, olykor gyermekek kíséretében. Az itt-tartózkodás maximális hosszára nincs előírás, az áldozatok átlagosan másfél évig maradnak. Megérkezésükkor orvosi vizsgálaton esnek át, ahol megállapítják, hogy milyen ellátásban szükséges részesülniük, és pszichológiai segítséget is kapnak. Minden áldozat egyéni rehabilitációs programban vesz részt. A Baptista Szeretetszolgálat a jelentések szerint jó kapcsolatot alakított ki a helyi Foglalkoztatási Szolgálatokkal és képzési központokkal az áldozatok reintegrációjának megkönnyítése céljából. A ház térfelügyelő kamerákkal van felszerelve, és a helyi rendőrség is be tud avatkozni szükség esetén. Az áldozatok ott-tartózkodásuk első három hónapja során kíséretet kapnak minden alkalommal, amikor elhagyják a házat. Egy másik, Budapesttől szintén kb. két órára található védett ház is rendelkezésre áll azoknak a női áldozatoknak az elszállásolására, akik nem ugyanazt a szintű védelmet igénylik. Ez a ház legfeljebb 12 nőt tud elszállásolni gyermekeikkel együtt; több mint a felük általában emberkereskedelem áldozata. Az áldozatok érkezésükkor egészségügyi vizsgálaton esnek át, és ott-tartózkodásuk alatt pszichológusi segítséget kapnak. A készségek fejlesztésére személyre szabott és csoportmunkát is végezhetnek, ami majd hasznos lehet a munkakeresés során, és hozzájárul reintegrációjukhoz. A Baptista Szeretetszolgálat egy új, 12 nő befogadására alkalmas védett szálláshely nyitását tervezi.

149. A Baptista Szeretetszolgálat eseti alapon tudja elszállásolni az emberkereskedelem férfi áldozatait, és tervezik egy férfiak számára fenntartott védett szálláshely megnyitását is. A Szeretetszolgálat csak nagyon kivételes esetekben foglalkozik harmadik országbeli állampolgárokkal vagy gyermek áldozatokkal, csupán abban az esetben, amikor a hatóságok ideiglenes megoldásként hozzájuk irányítják őket.

150. A rászoruló nők, férfiak és gyermekek számára a Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvány 2011 óta üzemeltet védett szálláshelyet. Ez az egyetlen olyan védett szálláshely, amely állami támogatásban részesül az emberkereskedelem áldozatainak ellátásáért. A szálláshely mintegy két órányi távolságra található Budapesttől észak-nyugatra. A GRETA küldöttség megtekintette a védett szálláshelyet, amely a látogatás idején az emberkereskedelem 10 áldozatát szállásolta el, némelyiküket gyermekeikkel együtt. A szálláshely egy viszonylag nagy épület, ahol 125 személy lakhat egyszerre. Szociális munkások, egy ápoló, egy pszichológus és egy jogi asszisztens segíti felépülésüket. Az épület fel van szerelve biztonsági

kamerákkal, és szükség esetére közvetlen kapcsolatban állnak a rendőrséggel. Az épület egy elkülönült része konkrétan az emberkereskedelem áldozatai számára épült ki, több hálószobával, fürdőszobával, egy konyhával és egy nagy társalgóval. A védett szálláshelynek van egy nagy kertje, benne játszótérrel a gyermekek számára. Ugyancsak van benne egy konyha és egy műhely, ahol a lakók fejleszthetik készségeiket. Előfordult, hogy a védett szálláshely külföldi áldozatokat is elhelyezett. A GRETA például arról értesült, hogy egy etiópai nőt irányítottak oda a befogadó állomásról, miután tartózkodási engedélyt kapott a hatóságokkal való együttműködésért cserébe. Kapcsolataik vannak külföldi védett szállásokkal is, például Pozsonyban, és a magyar áldozatokat közvetlenül át lehet küldeni egyik szállásról a másikra. A védett szálláshely általában nem szállásol el gyermek áldozatokat, de szállásolt már el egy 17 éves, szexuálisan kizsákmányolt áldozatot a nyomozati eljárás idejére. A szálláshely nagyon kevés férfit fogadott be ezidáig (szexuális kizsákmányolás két áldozatát, és munkaerő kizsákmányolás néhány áldozatát). Az Alapítvány tervezi egy külön védett szállás felállítását férfi áldozatok ellátására.

151. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma éves támogatást különít el a Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvány által üzemeltett védett szálláshelyen nyolc áldozat ellátásának a fedezésére, de a GRETA arról értesült, hogy előfordult, hogy 13 áldozat lakott ott egyszerre a gyermekeikkel együtt. 2013-ban 6 millió forint (azaz 19 383 euró) támogatást kapott a védett szálláshely az EMMI-től, 2014-ben pedig 8 millió forintot (azaz 25 845 eurót). A magyar hatóságok jelezték, hogy 2015. január 15. óta az Emberi Erőforrások Minisztériuma 8 millió forintot (hozzávetőlegesen 25 845 eurót) különített el szintén az ez által az alapítvány által üzemeltetett, új, nyolc férőhelyes védett szálláshelyre. A GRETA üdvözlí a további állami shelterek felállítását.

152. Nincs speciális keretrendszer az emberkereskedelem gyermek áldozatainak megsegítésére az általános gyermekgondozási rendszeren kívül. A kísérő nélküli kiskorúak számára összesen két gyermekközpont érhető el az országban. A GRETA küldöttség ellátogatott a Budapesthez közeli Károlyi István Gyermekközpontba, amely 34 kísérő nélküli kiskorút és 50 menekültstátusszal rendelkező gyermeket tud elszállásolni. A központ 21 munkatárral dolgozik, köztük egy ápoló, egy gyermekorvos és öt szociális munkás. A látogatás idején a menedékkérők nagy száma miatt egy további épület nyitása is folyamatban volt kísérő nélküli kiskorúak részére, és további egy ápolót is szerettek volna alkalmazni. A gyermekek pszichológiai támogatást, orvosi ellátást és zsebpénzt kapnak. Ugyancsak kínálnak nekik nyelvórákat, de úgy tűnik, a helyi iskolák nem hajlandók felvenni őket. Jelenleg egy szolgáltatás sem irányul konkrétan az emberkereskedelem áldozatainak ellátására. A másik, kísérő nélküli kiskorúak számára létrehozott központot a Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató üzemelteti állami támogatásból Dél-Magyarországon, és maximum 15 gyermeket tud elszállásolni. Ott-tartózkodásuk első öt napjában kíséretet kapnak, amikor kimennek a központokból.

153. A GRETA arról értesült, hogy sok gyermek tűnik el mindkét központból. A Károlyi István Gyermekközpontba tett látogatása idején a GRETA-küldöttség arról értesült, hogy a központban elhelyezett kísérő nélküli kiskorúak közül összesen 116-an tűntek el. A gyermekek eltűnése röviddel a központokba érkezést követően volt megfigyelhető, és a gyermekek gyakran 48 órán belül távoztak egy felnőtt kíséretében, a gyermekkel lefolytatott telefonbeszélgetés után. A központok munkatársai nehézségekről számoltak be a gyermekek tevékenységének, mozgásának a nyomon követésével és az eltűnések megelőzésével kapcsolatban.³⁹ Amint eltűnnek, a rendőrséget értesítik, de nagy többségüket nem találják meg a magyar hatóságok.

154. Ami a kísérő nélküli kiskorúak törvényes gyámságát illeti, azt a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 72. paragrafusára, valamint a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 35. paragrafusának 6. bekezdése szabályozza. Budapest V. kerületi Gyámhivatala központosítja az összes gyámsági kérvényt. A GRETA küldöttség által megkeresett számos szakértő szerint ez időbeli késedelemhez vezet, és a gyermekek gyakran eltűnnek, mielőtt döntés születne a gyámnál való elhelyezésükről. A magyar hatóságok jelezték, hogy létezik egy kormányjavaslat a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény módosítására a törvényes gyámok kinevezésére kiszabott határidők tisztázására.

155. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy hozzanak további intézkedéseket az emberkereskedelem áldozatai számára történő megfelelő segítségnyújtás érdekében, és

³⁹ Cazenave P. és Savai R., *Nemzeti háttérkutatás a menedékjogért nem folyamodó, külföldi, kísérő nélküli kiskorúakról Magyarországon*, Mario Projekt, 2012. áprilisa, 23. oldal

különösen, hogy:

- biztosítsák, hogy a törvényben garantált valamennyi segítő intézkedést a gyakorlatban is garantálni lehessen az emberkereskedelem áldozatai számára; így amikor a segítségnyújtás a civil szervezetekre, mint szolgáltatást nyújtókra hárul, az államnak kötelessége megfelelő finanszírozást nyújtani részükre, és biztosítani a NGO-k által nyújtott szolgáltatások minőségét;
- tegyék lehetővé a közegészségügyi ellátáshoz való hozzáférést az emberkereskedelem áldozatai számára;
- nyújtsanak személyre szabott segítséget és védett szálláshelyet az emberkereskedelem gyermek áldozatai számára, figyelembe véve azok különleges igényeit és a gyermek legjobb érdekét;
- tegyenek hatékony intézkedéseket a kísérő nélküli kiskorúak eltűnése problémájának orvoslására védett szállás biztosításával, és a kísérő nélküli kiskorú érkezését követően azonnal megfelelően képzett, törvényes gyám kirendelésével;
- biztosítsák, hogy az emberkereskedelem férfi áldozatai megfelelő segítséget és védett szálláshelyet kaphassanak;
- biztosítsák, hogy az emberkereskedelem feltételezett, külföldi áldozatai az emberkereskedelem áldozatai számára fenntartott védett szálláshelyre kerüljenek, amennyiben alapos ok van annak feltételezésére, hogy az emberkereskedelemnek estek áldozatául.

156. A GRETA továbbá úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak felül kellene vizsgálniuk a hazai jogszabályokat annak érdekében, hogy az áldozatoknak abban az országban való tartózkodásának a törvényessége, ahol kizsákmányolták őket, ne legyen előfeltétele a segítségnyújtásnak.

157. A GRETA emellett úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak aktívan támogatniuk kellene a civil társadalomtól érkező olyan kezdeményezéseket, amelyek az emberkereskedelem áldozatainak a reintegrációját célozzák, különösen az emberkereskedelem áldozatainak, köztük a gyermekeknek az oktatáshoz, a képzéshez, a foglalkoztatáshoz és a lakhatáshoz való hatékony hozzáférésükre irányuló intézkedések meghozatalával.

c. Felépülési és gondolkodási időszak

158. Mivel az emberkereskedelem áldozatai az általuk megélt traumát követően rendkívül kiszolgáltatottak, az Egyezmény 13. Cikke bevezeti a Felek kötelezettségét arra, hogy nemzeti jogszabályaikban nyújtsanak egy legalább 30 napos felépülési és gondolkodási időszakot. A nyomozó vagy büntetőjogi hatóságokkal való együttműködés önmagában nem feltétele a felépülési és gondolkodási időszaknak, és nem szabad összekeverni a tartózkodási engedéllyel az Egyezmény 14. (1) cikkében tárgyalt kérdésével. Az Egyezmény alapján a felépülési és gondolkodási időszakot akkor kell megadni, amennyiben alapos ok áll fenn annak feltételezésére, hogy az érintett személy emberkereskedelem áldozata, vagyis az azonosítási eljárás befejezése előtt. Ez alatt az időszak alatt a Felek kötelesek engedélyezni az érintett személynek, hogy az állam területén maradjon, és tilos a kiutasítási határozatok életbe léptetése.

159. A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény 9/A paragrafusa szerint azoknak a harmadik országbeli állampolgároknak, akik a hatóságokhoz fordulnak segítségért, és akiket a hatóságok az emberkereskedelem áldozataiként azonosítanak, egyhónapos gondolkodási időszakot ajánlanak fel annak eldöntésére, hogy együttműködnek-e a nyomozó hatóságokkal. Erre az időszakra az áldozatok ideiglenes tartózkodási engedélyt kapnak. Az áldozatokat nem lehet kiutasítani, hacsak nem tekinthető úgy, hogy fenyegetik Magyarország közrendjét, közbiztonságát vagy közegészségügyét, avagy nemzetbiztonságot érintő veszélyt jelentenek. A GRETA ebben az összefüggésben hangsúlyozza, hogy ki kell zárni a kiutasítást, amennyiben az megsérti az állam nemzetközi kötelezettségeit, különösen a *visszaküldés tilalmának (non-refoulement)* alapelvét.

160. A GRETA hangsúlyozza, hogy az Egyezmény arról is rendelkezik, hogy a felépülési és gondolkodási időszakot nemcsak az emberkereskedelem azonosított áldozatainak kell megadni, hanem „akkor is, ha alapos ok áll fenn annak feltételezésére, hogy az érintett személy emberkereskedelem

áldozata”, éppen ezért ezt az azonosítási eljárás befejezése előtt meg kell tenni. Az Egyezmény áldozatközpontú megközelítése azt vonja maga után, hogy a felépülési és gondolkodási időszakot az emberkereskedelem minden lehetséges áldozatának fel kell ajánlani, az erre az időszakra vonatkozó segítségnyújtási és védelmi intézkedésekkel együtt, amelyek ugyancsak pozitív hatással lehetnek az emberkereskedelemmel összefüggő bűncselekmények utáni nyomozásra. Ezért ez ne csupán azt az időszakot ölelje fel, amíg az áldozatok eldöntik, hogy együttműködnek-e a hatóságokkal, hanem emellett azt is lehetővé kell tenni, hogy az áldozatok felépülhessenek.

161. Nincsenek elérhető statisztikai adatok a gondolkodási időszakot igénybe vevő személyek számáról, és úgy tűnhet, hogy ezidáig nem is részesült ebben senki.

162. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy biztosítsák, hogy az Egyezmény 13. Cikke alapján nyújtott felépülési és gondolkodási időszak legyen törvényi szinten konkrétan definiálva, és hogy az Egyezmény 12. Cikke 1. és 2. bekezdéseiben foglalt valamennyi védelmi és segítségnyújtási intézkedés elérhetővé váljon ez alatt az időszak alatt azon személyek számára, akikkel kapcsolatban alapos ok van feltételezni, hogy emberkereskedelem áldozatai. Annak érdekében, hogy az emberkereskedelem áldozatai számára valóban biztosítva legyen a gondolkodási időszak, a magyar hatóságoknak további lépéseket kell tenniük, hogy valamennyi érintett hatósággal – így a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal tisztviselőivel, rendőrökkel, ügyészekkel, bírókkal, jogászokkal, munkaügyi felügyelőkkel, az áldozatsegítő szolgálatok munkatársaival és a menedékkérők, irreguláris migránsok számára fenntartott befogadóállomások, fogvatartási központok munkatársaival - megismertessék a felépülési és gondolkodási időszakot.

d. Tartózkodási engedélyek

163. Az Egyezmény 14. (1) Cikke szerint két esetben adható meg a megújítható tartózkodási engedély: személyes helyzet alapján és/vagy a büntetőeljárás során az illetékes hatóságokkal való együttműködés alapján.

164. A bűncselekmények áldozatainak segítségéről és az állami kártérítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény 9/A paragrafusa alapján azok a harmadik országbeli állampolgárok, akik hajlandóak együttműködni a nyomozó hatóságokkal, tartózkodási engedélyt kaphatnak a hatóságokkal való együttműködés időszakára. Ezt a rendelkezést a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 30-1 (e) paragrafusa egészíti ki azzal, hogy „az ideiglenes tartózkodásról szóló igazolást bármely olyan, harmadik országbeli állampolgár részére ki kell adni, aki emberkereskedelem áldozata, amennyiben azt az áldozatsegítő hatóság kezdeményezte, mégpedig a támogatás időtartamára”. Ez utóbbi törvény 30-1 (f) paragrafusa szerint a tartózkodási engedély humanitárius alapon kell kiadni azoknak a harmadik országbeli állampolgároknak, akik különösen kizsákmányoló munkafeltételeknek vannak kitéve, vagy olyan, 18 év alatti, harmadik országbeli állampolgároknak, akiket illegálisan alkalmaztak érvényes tartózkodási engedély vagy egyéb tartózkodásra jogosító okirat nélkül. A magyar hatóságok jelezték, hogy ez a rendelkezés vonatkozhat az emberkereskedelem azon áldozataira is, akik nem működnek együtt a hatóságokkal.

165. Nincsenek elérhető statisztikák az emberkereskedelem áldozatai számára kiadott tartózkodási engedélyek számát tekintve, és úgy tűnik, nincs világos egyetértés az illetékes hatóságok körében azzal kapcsolatban, hogy ezeket a vonatkozó rendelkezéseket hogyan kellene a gyakorlatban alkalmazni.

166. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak biztosítaniuk kellene, hogy az emberkereskedelem áldozatai a gyakorlatban is teljes mértékben élvezhessék a megújítható tartózkodási engedély jogát abban az esetben, ha együttműködnek a hatóságokkal, vagy amikor személyes helyzetük indokolja, és szisztematikusan tájékoztatni kellene őket erről a lehetőségről olyan nyelven, amelyet értenek.

e. Kárenyhítés és jogorvoslat

167. Az Egyezmény 15. Cikke megállapítja a Felek kötelezettségét, hogy biztosítsák nemzeti jogrendszerükben az emberkereskedelem áldozatainak a jogi segítséghez és az ingyenes jogsegélyhez való jogot. A Felek ugyancsak kötelesek gondoskodni az emberkereskedelem áldozatainak az

elkövetőktől járó kártérítéshez való jogáról, valamint jogszabályi vagy egyéb intézkedéseket tenni, hogy garantálni lehessen az áldozatok állami kárenyhítését. Az emberkereskedelem elleni fellépés emberi jogi alapú megközelítése maga után vonja az emberkereskedők elleni hatékony büntetőeljárás lefolytatását, hangsúlyt helyezve az áldozatok megfelelő jogorvoslatához való jogot. Az Egyezmény 15 (1) Cikke továbbá kimondja, hogy az emberkereskedelem áldozatainak hozzá kell tudniuk férni a vonatkozó bírói és közigazgatási eljárásokkal kapcsolatos információkhoz, olyan nyelven, amelyet értenek.

168. A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény 4. paragrafusa úgy rendelkezik, hogy az állam köteles jogi segítséget nyújtani az emberkereskedelem áldozatainak a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény alapján. Ez a jogi segítséghez fűződő jog tartalmazza a jogi tanácsadást az ügyükre való felkészülésben. Erre számos feltétel vonatkozik, ideértve azt, hogy magyar állampolgár legyen, vagy rendelkezzen magyarországi tartózkodási engedéllyel, vagy legyen az EU vagy az EGT államának állampolgára, aki tartózkodási engedéllyel rendelkezik humanitárius alapon, és jövedelme ne érje el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét. Az áldozatok a polgári eljárások és a büntetőeljárások során is hasonló feltételekkel vehetik igénybe a jogi segítséget.

169. Ami az elkövetőktől származó kártérítést illeti, az emberkereskedelem áldozatai azt csak anyagi károkért igényelhetik, így a ki nem fizetett bérekért a büntetőeljárás részeként. A fájdalmat és a szenvedést polgári eljárás során vizsgálják. Nem voltak elérhető statisztikák az emberkereskedelem áldozatainak megítélt kártérítési esetek számára vonatkozóan vagy az elkövetők elleni jogi eljárások részeként nekik kifizetett összegről.

170. A magyar jog a 2005. évi CXXXV. törvényben rendelkezik az állami kárenyhítésről valamennyi bűncselekmény áldozata számára. E törvény 6. paragrafusa alapján az állami kárenyhítés az erőszakos bűncselekmények, így az emberkereskedelem olyan áldozatai részére áll rendelkezésre, akik súlyos fizikai és/vagy lelki sérülést szenvedtek el, és akiről úgy ítélik meg, hogy rászorulók, vagyis ha jövedelmük nem haladja meg a meghatározott szintet (vagyis havi jövedelmük 198 402 forint, azaz hozzávetőlegesen 660 euró alatt van). Ezen kívül azok a személyek is részesülhetnek állami kárenyhítésben, akik valamilyen különleges státusszal rendelkeznek, így a menekültek, hajléktalan személyek, fizikai vagy értelmi fogyatékkal élő személyek, és az ideiglenes szálláson tartózkodó személyek. Az áldozatoknak bizonyítékot kell tudniuk szolgáltatni az elszenvedett kár mértékétől. A kárenyhítés az áldozatok közvetlen rokonai, szülei, gyermekei, házastársa és élettársa számára is elérhető, különösen az előbbieknél halála esetén. A 2005. évi CXXXV. törvény 30. paragrafusa alapján a kárenyhítési kérelmet a bűncselekménytől számított három hónapon belül kell benyújtani. Abban az esetben, ha a kérelmező olyan körülménynek volt kitéve, amelyek megakadályozta, hogy időben leadja a kérelmet, akkor azt az akadály megszűnését követő 3 hónapon belül lehet előterjeszteni. A rendőrség köteles értesíteni az áldozatokat az állami kárenyhítés lehetőségéről.

171. Az állami kárenyhítés elérhető mind egyösszegű kifizetés, mind rendszeres havi részletekben történő kifizetés útján, és maximális értéke 1 438 350 forint (azaz hozzávetőlegesen 4 795 euró). A 2005. évi CXXXV. törvény 15. paragrafusa szerint az áldozat a pénzbeli támogatást a támogatás iránti kérelmet érdemben elbíráló határozat jogerőre emelkedését követő 3 évig köteles visszatéríteni, amennyiben a támogatást és a kártérítést igazoló magatartás nem bizonyult bűncselekménynek, az áldozat hamis adatokat adott meg kérelmében, a rendkívüli kiadás vagy a kár más forrásból részben vagy egészben megtérült, de legfeljebb a megtérülés mértékéig, vagy ha a támogatás igénybevételét kizáró ok a támogatást követően következett be.

172. A 125. pontban foglaltak alapján a 2005. évi CXXXV. törvény minden magyar állampolgárra vonatkozik, ideértve azokat, akiket külföldön zsákmányoltak ki, amennyiben törvényesen tartózkodtak az adott országban és szokásos tartózkodási helyük Magyarországon található. A törvény ezen felül azon személyekre is vonatkozik, akiket Magyarországon zsákmányoltak ki, és Magyarországon vagy egy másik EU-tagállamban szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogot élveznek. A kárenyhítés elérhető az olyan EU-s állampolgárok számára is, akik külföldön váltak az emberkereskedelem áldozataivá, amennyiben szokásos tartózkodási helyük Magyarországon található. Az áldozatoknak írásbeli bizonyítékot kell szolgáltatniuk arról, hogy külföldön váltak az emberkereskedelem áldozataivá. Ez lehet egy rendőrség által kiadott dokumentum, egy külföldön tartott meghallgatás jegyzőkönyve, vagy egy illetékes magyar konzulátustól kapott dokumentum. Egy másik követelmény, hogy ne legyen ellenük

folyamatban bírósági eljárás egy másik országban. Az elmúlt három és fél év során három pozitív döntés született az emberkereskedelem áldozataira vonatkozóan, hat elutasító határozat (egy esetben a határidő lejárt; két esetben nem történt károkozás; két másik esetben az üggyel Spanyolországban és Cipruson foglalkoztak; egy esetben a kárt nem lehetett megállapítani), és öt olyan eset volt, ahol az eljárást megszakították. A GRETA üdvözli azt az alapelvet, hogy az áldozatsegítéssel és az állami kárenyhítéssel ugyanazon a jogi kereten belül foglalkoznak, ugyanakkor az az álláspontja, hogy az állami kárenyhítést, így a segítséghez való hozzáférést nem kellene attól függővé tenni, hogy honnan származik az áldozat és mi a tartózkodási jogcíme.

173. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy fogadjanak el intézkedéseket az elkövetőktől az emberkereskedelem áldozatai számára juttatandó kártérítések megkönnyítésére és garانتálására, ideértve az alábbiakat:

- biztosítsák, hogy az emberkereskedelem áldozatai szisztematikusan tájékoztatva legyenek a kárenyhítési kérelemhez való jogukról és a követendő eljárásokról;
- jogászai kapacitásfejlesztés által tegyék lehetővé a hatóságok az emberkereskedelem áldozatai számára, hogy gyakorolhassák a kárenyhítésre vonatkozó jogaikat, a jogászok segítsenek az áldozatoknak a kárenyhítés kérvényezésében, és a bűnüldöző szervek dolgozóinak, bírónak szóló képzési programokat egészítsék ki a kárenyhítésre vonatkozó ismeretanyaggal.

174. Habár a GRETA üdvözli az áldozatok állami kárenyhítésének jogszabályi keretét, úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak felül kellene vizsgálniuk a jogszabályokat annak érdekében, hogy az emberkereskedelem minden áldozata részesülhessen az állami kárenyhítésből függetlenül az állampolgárságától vagy a Magyarországon vagy bármely másik országban való tartózkodása rendszerességétől.

175. A GRETA továbbá felhívja a magyar hatóságokat, hogy biztosítsák, hogy az emberkereskedelem áldozatai szisztematikusan kapjanak tájékoztatást a kárenyhítés kérelmezésének lehetőségeiről, és biztosítsák a jogi segítséghez való hozzáférést.

f. Az áldozatok visszairányítása és hazatérése

176. Az Egyezmény 16. cikke megköveteli a Felektől, hogy hozzanak létre visszairányítási programokat abból a célból, hogy elkerülhető legyen az ismételt áldozattá válás, és vonják be az érintett nemzeti vagy nemzetközi intézményeket és NGO-kat, valamint segítsék az áldozatok társadalomba történő reintegrációját. A Felek ugyancsak kötelesek elérhetővé tenni az emberkereskedelem áldozatai számára olyan elérhetőségeket, amelyek segítségével a visszatérés után is támogatni tudják őket, úgy mint a bűnüldöző szervek, civil szervezetek, a jogi szakértők és a szociális jóléti ügynökségek. Az emberkereskedelem áldozatainak visszatérésének lehetőség szerint önkéntesnek kell lennie kellő tekintettel az adott személy jogaira, biztonságára és méltóságára, valamint bármely olyan jogi eljárásra, amely a személy emberkereskedelem áldozata státuszához kapcsolódik. Emellett az áldozatot nem lehet visszairányítani, amennyiben az ilyen tevékenység ellentmondana az állam nemzetközi védelmi kötelezettségeinek, amelyeket az Egyezmény 40(4) Cikke tartalmaz.

177. Mint származási ország, Magyarország bevezetett egy keretrendszert a külföldön kizsákmányolt magyar áldozatok hazaszállítására. Az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről szóló 354/2012.(XII.13) Kormányrendelet egyik paragrafusa „Az emberkereskedelem áldozataként külföldön azonosított magyar állampolgárokkal kapcsolatos eljárásra vonatkozó speciális szabályokról” szól. A 6(1) paragrafus értelmében a magyar konzulátus tisztviselői, valamint bármely olyan intézmény, amely részt vesz az azonosításban, köteles értesíteni az emberkereskedelem áldozataként azonosított személyt a védett szálláshelyen való elhelyezés feltételeiről. A 6(2) paragrafus értelmében az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT) köteles elfogadni a konzuli tisztviselőket, a rendőrséget, illetve más, a külföldi emberkereskedelem magyar áldozatainak azonosításában résztvevő intézmények elszállásolásra vonatkozó kérelmét, továbbá megfelelő védett szálláshelyre irányítani az áldozatokat.

178. Ami a Magyarországra hazahozott gyermek áldozatokat illeti, a hatóságok jelezték, hogy a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány által az Igazságügyi Hivatal részére elkészített gyermekbarát protokoll segít hozzájárulni a gyermekek legjobb érdekeinek figyelembe vételéhez az áldozatsegítő szolgálatoknál.

179. Ami a származási országukba visszatérő külföldieket illeti, a 354/2012 (XII.13) Kormányrendelet 85. paragrafusa úgy rendelkezik, hogy kérés esetén az illetékes hatóságok részben vagy egészben megtéríthetik a Magyarországot véglegesen elhagyni kívánó és saját országába vagy egy másik országba visszatérni kívánó emberkereskedelem áldozata által fizetett díjat.

180. Az Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) egy olyan önkéntes visszatérési és reintegrációs programot működtet az Európai Visszatérési Alap és a magyar kormány finanszírozásában, amely nem csak az emberkereskedelem áldozataira korlátozódik. A gyakorlatban úgy tűnik, hogy a származási országukba visszatérő külföldieket nem szűrik előzetesen annak érdekében, hogy megtudják, emberkereskedelem áldozatai-e. Átlagosan mintegy négy-öt külföldit küldenek vissza a származási országukba évente az IOM-en keresztül. Nagyon kevés kísérő nélküli kiskorút küldenek vissza a származási országukba és ez mindig önkéntes alapon történik. A magyar hatóságok jelezték, hogy számos biztosítékot vezettek be, hogy garantálhassák a gyermekek legjobb érdekeinek védelmét.

181. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy hatékony intézményi és eljárási mechanizmusokat hozzanak létre az emberkereskedelem áldozatainak a származási országukba való visszatérésének elősegítése érdekében, biztosítsák, hogy minden visszatérés az adott személy biztonságához és méltóságához fűződő jogainak, valamint a *visszaküldés tilalmának* alapelve tiszteletben tartása mellett, gyermek áldozatok esetében pedig a gyermekek legjobb érdekeinek figyelembe vételével történjen.

4. A büntető anyagi jogi, a nyomozási, a büntetőeljárás és az eljárásjogi intézkedések végrehajtása Magyarországon

a. Büntető anyagi jog

182. Az Egyezmény 18. Cikke értelmében a Felek kötelesek az emberkereskedelmet bűncselekménynek nyilvánítani, amennyiben azt szándékosan követik el. Az Egyezmény továbbá megköveteli, hogy a Felek fontolják meg az olyan intézkedések megtételét, amelyek kriminalizálnák az olyan szolgáltatások igénybe vételét, amelyek kizsákmányolás tárgyát képezik, amennyiben tudható, hogy az adott személy emberkereskedelem áldozata (19. Cikk). Emellett az utazási vagy személyazonosító dokumentumok hamisítása, eltávolítása, elrejtése vagy megsemmisítése, valamint azok beszerzése vagy átadása ugyancsak bűncselekménnyé nyilvánítandó, amennyiben azt szándékosan és emberkereskedelem lehetővé tétele céljából követik el (20. Cikk).

183. A 42. pont értelmében az emberkereskedelem alapvető bűncselekménynek számít, és a Btk. 192. paragrafusa 2. bekezdése értelmében egytől öt évig terjedő börtönbüntetéssel sújtandó. A kizsákmányolás különféle formáit a 192. paragrafus nem taglalja, de azokra utal a Büntető Törvénykönyv hivatalos kommentárja, és meghatározásra kerülnek a Büntető Törvénykönyv egyéb rendelkezéseiben is (lásd 46. pont). Az Egyezmény 4. Cikke értelmében emellett egy ítélet meghozatalához nincs szükség elkövetési módok használatára, amennyiben az elkövetési módokat a Btk. 192. paragrafusa 3-6. bekezdései értelmében súlyosbító körülményeknek tekintik.

184. A súlyosbító körülmények első csoportja a Btk. 192. paragrafus 3. bekezdésében található, amely alapján kettőtől nyolc évig terjedő börtönbüntetés szabható ki emberkereskedelem elkövetése esetén: (a) fogva tartott személy ellen; (b) erőszakkal vagy erőszakkal való fenyegetés esetében; (c) megtévesztéssel; (d) az áldozat kínzásával; (e) az elkövető gondozása, őrizete, felügyelete vagy orvosi felügyelete alatt álló személy ellen, vagy, ha a visszaélés az áldozat elismert bizalmi, hatalmi vagy befolyásoló helyzetén alapul; (f) az emberi test törvénytelen kihasználásával; (g) köztisztviselői minőségében eljáró köztisztviselő által; (h) bűntársakkal való bűnszövetségben; (i) üzleti alapon. **A GRETA felhívja a magyar hatóságokat, hogy vizsgálják felül a Büntető Törvénykönyv 192. paragrafusa 2. és 3. bekezdéseiben nyújtott büntetések hatékonyságát és elrettentő erejét, figyelembe véve azt a tényt, hogy az emberkereskedelem az emberi jogok súlyos megsértésének minősül.**

185. A súlyosbító körülmények második csoportja a Btk. 192. paragrafus 4. bekezdésében található, amely alapján öttől tíz évig terjedő börtönbüntetés szabható ki emberkereskedelem elkövetése esetén, ha: (a) 18 éve aluli személy ellen követik el; (b) fogságban tartott személy ellen követik el és a Btk. 192. paragrafusa 3. bekezdése (b)-(h) alpontjában foglalt súlyosbító körülmények valamelyike teljesül; (c) különösen nagy sérüléssel vagy életveszéllyel jár.

186. A súlyosbító körülmények harmadik csoportja a Btk. 192. paragrafus 5. bekezdésében található, amely alapján öttől tizenöt évig terjedő börtönbüntetés szabható ki emberkereskedelem elkövetése esetén, ha: (a) a bűncselekményt 14 éven aluli gyermek ellen követik el; (b) a bűncselekményt 18 éven aluli gyermek ellen követik el és a Btk. 192. paragrafus 3. bekezdésében foglalt súlyosbító körülmények valamelyike teljesül; (c) a bűncselekményt 18 éven aluli gyermek ellen követik el és különösen nagy sérüléssel vagy életveszéllyel jár; (d) a bűncselekményt 18 éven aluli gyermek ellen követik el, gyermek pornográfia céljából. A súlyosbító körülmények negyedik csoportja ugyancsak a gyermekekre vonatkozik, és a Btk. 192. paragrafus 6. bekezdésében található, amely alapján öttől húsz évig terjedő, vagy életfogytiglani börtönbüntetés szabható ki emberkereskedelem elkövetése esetén, ha: (a) a bűncselekményt 14 éven aluli gyermek ellen követik el és a Btk. 192. paragrafus 3. bekezdésben foglalt súlyosbító körülmények valamelyike teljesül; (b) a bűncselekményt 14 éven aluli gyermek ellen követik el és különösen nagy sérüléssel vagy életveszéllyel jár; (c) a bűncselekményt 14 éven aluli gyermek ellen követik el gyermekpornográfia céljából.

187. Ami a jogi személyeket illeti, a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény 2. paragrafusa úgy rendelkezik, hogy a jogi személyek felelősségre vonhatóak bűncselekményekért. A jogi személyek ellen hozható intézkedéseket a 2001. évi CIV. törvény 3. paragrafusa állapítja meg, és ide tartozik a jogi személy bezárása, tevékenységének korlátozása és

büntetés kiszabása.

188. Nincs konkrét rendelkezés egy másik személy utazási, vagy személyazonossági okmányának szándékosan, az emberkereskedelem lehetővé tétele céljából történő visszatartásának, eltávolításának, elrejtésének, megrongálásának vagy megsemmisítésének bűncselekményé nyilvánításáról. Ugyanakkor a Btk. 346. paragrafus 1. bekezdése kriminalizálja egy eredeti dokumentumnak a személy beleegyezése nélküli történő elvételét; az eredeti dokumentumok törvénytelen megsemmisítését vagy megrongálását; az ilyen dokumentumok törvénytelen elbirtoklását a jogos tulajdonostól, vagy elrejtését a jogos tulajdonos elől. Ezek a bűncselekmények két évig terjedő börtönbüntetéssel büntetendők.

189. A Btk. 192. paragrafus 7. bekezdése az emberkereskedelem előkészületének büntetést két évig terjedő börtönbüntetéssel bünteti. A Btk. 11. paragrafusa úgy határoz, hogy az előkészületet úgy kell érteni, mint a bűncselekményhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételek biztosítása vagy azok elősegítése, és bűncselekmény elkövetésére való felhívás, arra való önkéntes jelentkezés vagy vállalkozás, vagy a bűncselekmény mások általi elkövetésére való beleegyezés. A Btk. 10. paragrafusa szerint a bűncselekmény elkövetésének kísérlete miatt kiszabott ítélet ugyanaz, mint magára a bűncselekmény elkövetésére kiszabott ítélet. A Btk. 14. paragrafusa szerint az számít bűnsegédnek, aki a bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt. A bűnrészesség ugyancsak ugyanolyan büntetést von maga után, mint maga a bűncselekmény elkövetése.

b. Az emberkereskedelem áldozatai büntethetőségének kizására

190. Az Egyezmény 26. Cikke értelmében a Felek kötelesek biztosítani a büntethetőség kizárásának lehetőségét, vagyis az áldozatok mentesüljenek a büntetés kiszabása alól a jogellenes cselekményekben való részvételük miatt, addig a mértékig, ameddig kényszer hatása alatt cselekedtek.

191. Magyarországon nem rendelkezik törvény a büntethetőség kizárásának lehetőségéről az emberkereskedelem áldozatainak jogellenes cselekményekben való részvételéért, amennyiben kényszer hatása alatt cselekedtek. Ugyanakkor a Btk. 15. paragrafusa szerint a büntetőjogi felelősség teljesen vagy részben kizárható, ha az adott személyt *többek között* kényszerítették vagy fenyegették a cselekvésre. A Btk. 19. paragrafusa értelmében „semmilyen olyan személy ellen, aki kényszerítés vagy fenyegetés nem megengedett befolyása alatt követett el bűncselekményt, és ezáltal megfosztották szabad akarata szerinti cselekvőképességétől, nem folytatható büntetőeljárás” (1. alparagrafus) és „a büntetés korlátozás nélkül csökkenthető, ha a kényszerítés vagy a fenyegetés megfosztja az elkövetőt szabad akarata szerinti cselekvőképességétől” (2. alparagrafus). A magyar hatóságok szerint a 2011-től 2013-ig tartó időszakban nem volt példa olyan esetre, amelyben az emberkereskedelem áldozatai büntetőeljárások alanyaivá váltak volna.

192. Az emberkereskedelem eseteire vonatkozó konkrét rendelkezés hiányában a GRETA ennél is fontosabbnak tartja, hogy az emberkereskedők által bűncselekmények elkövetésére kényszerített áldozatok büntethetőségének kizására a rendőrség, az ügyészség és a bíróság részére szervezett, az emberkereskedelemtől szóló képzés részét képezze annak érdekében, hogy tudatában legyenek az Egyezmény 26. cikke szerinti büntethetőség kizásárása alapelvnek. Emellett útmutatást kell adni a nyomozó és a bűnüldöző hatóságnak az alapelv fontosságával kapcsolatban. E tekintetben utalni kell arra a törvényhozók és ügyészek részére kiadott, a büntethetőség kizásárására vonatkozó ajánlásokat is tartalmazó dokumentumra, melyet az EBESZ különleges képviselője és az emberkereskedelem elleni küzdelem koordinátora adott ki egyeztetve az Emberkereskedelem elleni Szövetség Szakértő Koordinációs Csoportjával.⁴⁰ Tekintettel a legújabb Szabálysértési törvénynek az emberkereskedelem bűncselekmények elkövetésére kényszerített áldozatokra való hatására, létfontosságúak a világos instrukciók a bevándorlás területén dolgozó tisztviselők, a rendőrség és az ügyészek részére, hogy biztosítani lehessen a bűncselekményre kényszerített áldozatok megfelelő azonosítását, és hogy ne legyenek büntethetőek az elkövetett szabálysértésekért, amennyiben azok elkövetésére kényszerítették őket.

193. **A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak további lépéseket kellene tenniük, hogy biztosítsák az Egyezmény 26. Cikkének való megfelelést a büntethetőség kizárásáról szóló rendelkezés átvétele érdekében az emberkereskedelem áldozatai esetében, amennyiben**

⁴⁰ Elérhető az alábbi linken: www.osce.org/what/trafficking

jogellenes cselekményekben vesznek részt, addig a mértékig, ameddig azok megtételére kényszerítették őket, vagy az ügyészek és a bevándorlási tisztviselők részére az adott témában kiadott útmutatással. Amíg az azonosítási eljárás folyamatban van, az emberkereskedelem lehetséges áldozatait nem szabad felelősségre vonni bevándorlással kapcsolatos jogsértésért.

c. Nyomozás, büntetőeljárás és eljárásjog

194. Az Egyezmény egyik célja biztosítani a hatékony nyomozást és vádemelést emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyekben (1(1)(b) Cikk). Ebben az összefüggésben a feleknek együtt kell működniük egymással a nyomozás és/vagy a büntetőeljárás alatt (32. Cikk). Az Egyezmény továbbá kimondja, hogy az emberkereskedelemmel kapcsolatos bűncselekményekben folytatott nyomozás vagy a vádemelés ne függjön az áldozat bejelentésétől vagy feljelentésétől, és hogy az emberkereskedelem elleni küzdelemmel vagy az emberi jogok védelmével foglalkozó csoportok, alapítványok, egyesületek, illetve nem-kormányzati szervezetek segítséget és/vagy támogatást nyújtsanak az áldozatok számára, azok beleegyezése esetén. (27. Cikk).

195. Magyarországon az emberkereskedelemmel kapcsolatos bűncselekmények ellen *hivatalból* indítanak eljárást a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 6 (1) paragrafusa alapján. Ez a rendelkezés kimondja, hogy „a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság felelősége a büntetőeljárás megindítása és lefolytatása”.

196. Az emberkereskedelemmel kapcsolatos esetekben történő nyomozás azoknak a megyéknek vagy városoknak a rendőr-főkapitánysága hatáskörébe tartozik, ahol az esetek felmerültek. A Nemzeti Nyomozó Iroda Emberkereskedelmi Elleni Alosztálya az illetékes azokban az ügyekben, amikor az eseteknek nemzetközi vonatkozás van. A gyakorlatban az Emberkereskedelmi Elleni Alosztály azokban az esetekben foglalkozhat az összetettebb emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyekkel, amikor a helyi rendőrség úgy véli, hogy nem áll birtokában a szükséges tudásnak és szakképesítésnek.

197. A különleges nyomozati technikák használata az emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyekben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 63 (1) paragrafusa alapján és annak betartása mellett lehetséges. A rendőrség előzetes bírói felhatalmazása nélkül is alkalmazhat informátorokat és titkos nyomozókat, gyűjthet és kaphat információkat a bűncselekménnyel gyanúsított, és ahhoz kapcsolódó személyektől, valamint olyan helyszínekről, épületekről, egyéb objektumokról, terepről, járművekről és eseményekről, amelyek kapcsolódhatnak a bűncselekményhez. Az észlelteket hang, kép, egyéb jel vagy nyom rögzítésére szolgáló technikai eszközzel rögzítheti, és végezhet ellenőrzött szállításokat (64. paragrafus). A bíróság felhatalmazása alapján a rendőrség titkos házkutatásokat hajthat végre magánlakásokban, megfigyelhet magánlakásokban zajló eseményeket, és rögzítheti ezeket műszaki eszközök használatával, valamint telefonbeszélgetéseket hallgathat le például olyan esetekben, amikor országhatárokon átnyúló úgyról van szó, amikor az áldozat kiskorú, vagy szervezett bűnözésről van szó (69. paragrafus). **A GRETA üdvözli a különleges nyomozati technikák használatának lehetőségét az emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyekben a Miniszteri Bizottság Rec(2005)10 Ajánlása alapján (Rec(2005)10 „a különleges nyomozati technikákról” a súlyos bűncselekmények tekintetében, beleértve a terrorcselekményeket). Ezen kívül felhívja a magyar hatóságokat, hogy biztosítsák a különleges nyomozati technikák teljes körű használatát az emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyekben.**

198. Magyarországon jelenleg nincsenek az emberkereskedelmi ügyekre szakosodott ügyészek. Megyei szinten az országos rendőrség és az illetékes ügyész szorosan együttműködik az emberkereskedelemre szakosodott megyei rendőrökkel. Ha szükséges, a megyei ügyészek a Legfőbb Ügyészséghez fordulhatnak, például emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyekben. A megyei ügyészek részére ugyanakkor úgy tűnik, nincs érvényben különleges útmutatás arra nézve, hogy hogyan kellene kezelniük az emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyeket. Emellett a GRETA-küldöttség által felkeresett több szervezet is azt hangsúlyozta, hogy megyei szinten nincs elegendő tudás és felkészültség az ügyészek körében az emberkereskedelemmel kapcsolatban.

199. A bűncselekményből származó vagyon elkobzását a Büntető Törvénykönyv 74-76. paragrafusai taglalják.⁴¹ A magyar hatóságok arról számoltak be, hogy a közös nyomozócsoportok keretében az

⁴¹ A 2012. évi V. törvény előtt hatályban lévő Büntetőtörvénykönyvben a vagyonelkobzás a 77/B pontban szerepelt jogvesztés címén.

emberkereskedelemhez kapcsolódó bűnügyi vagyontárgyak utáni nyomozás a külföldi bűnüldöző szervek kérésére sikeres volt. A hatóságok által leadott számok alapján 2011. és 2013. között összesen öt olyan ítélet született, amely elkobzással járt. A magyar hatóságok továbbá tájékoztatást adtak másik három, 2014-es esetről, amelyben emberkereskedelemmel kapcsolatos bűncselekmények állítólagos elkövetőitől foglaltak le vagyontárgyakat. **A GRETA felhívja a magyar hatóságokat, hogy teljes körűen vegyék igénybe az emberkereskedelemhez kapcsolódó bűnügyi vagyontárgyak lefoglalásának és elkobzásának lehetőségét.**

200. Az emberkereskedelem új, a Btk. 192. paragrafusában foglalt definíciója csak 2013 júliusában lépett hatályba, ezért még korai lenne megítélni, hogy vajon ez az új meghatározás több eljáráshoz és ítélethez vezet-e a jövőben. A korábbi Büntető Törvénykönyv 175/B. paragrafus alapján kezdeményezett büntetőeljárások száma 2011-ben 29, 2012-ben 31, 2013-ban pedig 16 volt. A 175/B. paragrafusa alapján hozott ítéletek száma 2011-ben 9, 2012-ben 8, 2013-ban pedig 29 volt. 2011-ben kilenc ítélet közül négy járt börtönbüntetéssel (két ítéletben egytől két évig terjedő börtönbüntetés, és két ítéletben kettőtől három évig terjedő börtönbüntetés), míg a másik öt ügyben hat hónap és egy év közötti, felfüggesztett ítéleteket hoztak. 2012-ben nyolc ítéletből négy járt börtönbüntetéssel (egy hat hónaptól egy évig terjedő börtönbüntetés, egy egytől két évig terjedő börtönbüntetés, egy kettőtől három évig terjedő börtönbüntetés, és egy háromtól öt évig terjedő börtönbüntetés), és négy esetben hoztak felfüggesztett ítéletet, egy és két év közötti időtartammal. 2013-ban 29 ítéletből 26 járt börtönbüntetéssel (egy hat hónaptól egy évig terjedő börtönbüntetéssel, két egytől két évig terjedő börtönbüntetéssel, hét kettőtől három évig terjedő börtönbüntetéssel, 11 háromtól öt évig terjedő börtönbüntetéssel, és öt öttől nyolc évig terjedő börtönbüntetéssel), és három felfüggesztett ítélet hoztak egy és két év közötti időtartamra. 2014-ben öt ítéletet hoztak a Büntető Törvénykönyv új tényállása (192. paragrafus) alapján, ebből három szabadságvesztéssel járó ítélet született 34, 40 és 42 hónapos időtartammal, és két felfüggesztett ítélet 18 és 22 hónapos időtartammal.

201. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak fel kellene tárnuk a nyomozati eljárások hiányosságait, valamint az esetek bírósági bemutatása során jelentkező hiányokat úgy, hogy az emberkereskedelem bűncselekményével kapcsolatos hatékony büntetőeljárások és nyomozások lefolytatása arányos és visszatartó erejű szankciókhoz vezessenek. Ebből a célból a bíróságok (ügyészek, bírók) valamint az ügyvédek emberkereskedelemmel kapcsolatos képzését kell elősegíteni, melyeknek le kell fedniük a kizsákmányolás különféle típusait és aspektusait, mint például a büntetés elhagyásáról szóló rendelkezés.

202. A GRETA megjegyzi, hogy 2012. évi C. törvény 29. paragrafusa (A tevékeny megbánás) rendelkezik az alábbi lehetőségekről: (i) a büntetőeljárások ejtéséről, ha a három évet meg nem haladó börtönbüntetéssel büntetendő bűncselekmény elkövetője beismeri bűnösségét az ítélet előtt, és jogorvoslatot ajánl fel a sértett félnek egy mediációs folyamat keretében; vagy (ii) a büntetés korlátozás nélküli csökkentéséről, ha az elkövetők beismerik az öt évet nem meghaladó börtönbüntetéssel büntetendő bűncselekményben való bűnösségüket, és ha az áldozat kártérítés kapott a mediációs folyamatban. A GRETA megjegyzi, hogy a 29. paragrafus elviekben vonatkozhat emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyekre is, és megismétli, hogy az emberkereskedelem az emberi jogok súlyos megsértésének minősül. A magyar hatóságok szerint ennek a rendelkezésnek az alkalmazása korlátozott számú esetre szorítkozik, és nem gyakori az emberkereskedelem vonatkozásában. A GRETA ennek ellenére úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak ki kellene zárnuk az emberkereskedelmet a Btk. 29., „A tevékeny megbánásról” című paragrafusának hatóköréből.

d. Az áldozatok és tanúk védelme

203. Az Egyezmény 28. Cikkének értelmében a Felek kötelesek intézkedéseket tenni az esetleges megtorlás vagy megfélemlítés elleni hatékony és megfelelő védelem biztosítása érdekében, különösen az elkövetők elleni nyomozás és büntetőeljárás alatt és után. Ez a védelem különböző típusú lehet (fizikai cédelem, relokáció, személyazonosság megváltoztatása stb.), és az emberkereskedelem áldozatai számára kell biztosítani, vagy azoknak, akik ezt jelentik, vagy azok számára, akik egyéb módon együttműködnek a nyomozó hatóságokkal, a tanúknak, akik vallomást tesznek, és szükség esetén a fent felsoroltak családtagjainak. Az Egyezmény 30. Cikke tartalmaz továbbá egy rendelkezést, ami elvárja a Felektől, hogy hozzanak intézkedéseket az áldozatok magánéletének és személyazonosságának védelmére, és biztosítsák számukra a biztonságot és a megfélemlítés elleni védelmet a bírósági eljárás során, ideértve a különleges védelmi intézkedéseket az emberkereskedelem gyermek áldozatai

számára.

204. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 95. paragrafusa szól a tanúk védelméről, ami alapján a tanúkat meg kell védeni az életük és fizikai szabadságuk elleni fenyegetésekkel, valamint megfélemlítéssel szemben. A 96. paragrafus elrendeli, hogy a tanúk vagy ügyvédjük kérésére, avagy hivatalból, a tanúk személyes adatait a nevük kivételével bizalmasan kezeljék. Kivételesen igazolt esetekben el lehet rendelni a tanú nevének bizalmasan történő kezelését. Ilyen esetekben a tanú személyes adatai csak az illetékes bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság számára lehetnek ismertek.

205. Az 1998. évi XIX. törvény 97. paragrafusa alapján a tanú különösen védett tanúvá nyilvánítható a következő esetekben: ha vallomása egy különösen súlyos eset lényeges körülményeire vonatkozik, ha a vallomása alapján remélt bizonyíték nem helyettesíthető, ha személyazonossága, tartózkodási helye, és az a tény, hogy az ügyész vagy a nyomozó hatóság meg kívánja hallgatni nem ismeretes a terhelt és védelem ügyvédje számára, illetve ha a tanú személyazonosságának kiadása súlyosan veszélyeztetné bármely tanú vagy annak rokonai életét, testi épségét vagy személyes szabadságát. E törvény 98. paragrafusa továbbá úgy rendelkezik, hogy személyes védelmet lehet felajánlani a büntetőeljárásban szereplőknek a 34/1999. Kormányrendelet értelmében. A 213. paragrafus alapján azokat a tanúkat, akiknek az élete közvetlen veszélyben van, ki lehet hallgatni anélkül, hogy a vádlott jelen lenne a szobában. A nyomozási bíró ugyancsak elrendelheti a tanú kihallgatásának videó vagy audió felvételen történő rögzítését. A 237. paragrafus 3. bekezdés c) pontja alapján az egész tárgyalás vagy annak egy része megtartható zárt ajtók mögött, hogy így biztosítsák a tanúk védelmét. A 244/A paragrafus 1. és 2. bekezdései rendelkeznek a CCTV (zárt láncú televízió) használatának lehetőségéről bizonyos tanúk meghallgatásakor, hogy ilyen módon biztosítsák védelmüket.

206. A büntetőeljárásban részt vevők, az igazságszolgáltatást segítők Védelmi Programjáról szóló 2001. évi LXXXV. törvény szabályozza annak a lehetőségét, hogy egy személy tanúvédelmi programba kerülhessen. Ez olyan súlyos bűncselekményekre vonatkozik, amelyek szervezett bűnözési vagy országhatárokon átnyúló bűnözési jellegzetességekkel bírnak, vagy amelyek terrorcselekményekhez, zsaroláshoz, pénzmosáshoz, emberkereskedelemhez, kábítószer- vagy fegyverkereskedelemhez, prostitúcióhoz, pedofiliához vagy ezekhez kapcsolódó erőszakos bűncselekményekhez kapcsolódnak. A megtett intézkedések közé tartozhat a személy biztonságos helyszínre való áthelyezése, fizikai védelme, adatainak zárolása különböző nyilvántartásokban és az adatfeldolgozó hatóságok arra való kötelezése, hogy jelentsenek bármilyen lekérdezést az érintett személyre vonatkozóan, a névváltoztatás vagy a teljes személyazonosság megváltoztatása.

207. Minden megyei rendőrkapitányság fel van szerelve olyan gyermekbarát kihallgatószobával, amelyet a veszélyeztetett sértetteknel is lehet alkalmazni. A magyar hatóságok hozzátették, hogy a gyermekbarát kihallgatószobákat fokozatosan vezetik be a bíróságokon. A GRETA ugyanakkor megjegyzi, hogy az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága aggodalmának adott hangot arról, hogy nincsenek megfelelő ösztönzők arra nézve, hogy a gyermek áldozatok önként részt vegyenek az emberkereskedők elleni nyomozás és büntetőeljárás folyamatában.⁴² A Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény felállít néhány biztosítékot a gyermekek büntetőeljárásban való részvételéhez: a 14 éves kor alatti gyermekeket csak akkor hallgatják ki tanúként a bíróságon, ha az elvárt bizonyíték más módon nem beszerezhető (86. Paragrafus 1. bekezdés); 14 éven aluli gyermeket csak akkor kérdezhet ki a vádlott, ha ez nem okoz szorongást (124. paragrafus 3. bekezdés); a tárgyalást meg lehet tartani a nyilvánosság kizárásával is az eljárásban részt vevő gyermek védelme érdekében (237. paragrafus, 3. bekezdés b albekezdés); a bíróság elnöke elrendelheti, hogy alkalmazzanak CCTV-t a gyermektanúk kihallgatásánál (244/A paragrafus, 1. bekezdés); ha 14 éven aluli gyermeket hallgatnak ki a bíróságon a nyomozati szakaszban, nem kötelező beidézni a tárgyalásra, csak kivételes esetekben, ha a gyermek életkora eléri a 14 évet, mire a tárgyalás megkezdődik (280. paragrafus, 1. bekezdés). A GRETA megjegyzi, hogy sok biztosíték vonatkozik a 14 éves kor alatti gyermekekre, és álláspontja szerint ezeket ki kellene terjeszteni minden 18 éves kor alatti gyermekekre is.

208. A GRETA ugyanakkor arról értesült, hogy az áldozatok nagyon gyakran nem akartak együttműködni a hatóságokkal az emberkereskedők fenyegetései és megfélemlítése miatt. A GRETA

---

⁴² Gyermekjogi Bizottság, záró észrevételek egy Magyarország által a Fakultatív jegyzőkönyv a Gyermekjogi egyezményhez a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról 12. Cikk 1. bekezdése alapján leadott jelentéshez, 2014. november 3., CRC/C/OPSC/HUN/CO/1 dokumentum

sürgeti a magyar hatóságokat, hogy becsüljék fel, vajon az emberkereskedelem áldozatainak és a tanúknak, köztük a gyermekeknek a védelmére szolgáló intézkedéseket használják-e a gyakorlatban is, és tesznek-e további intézkedéseket, hogy biztosítsák a megfelelő védelmet a potenciális megtorlással vagy megfélemlítéssel szemben a bírósági eljárás során.

5. Záró megjegyzések

209. A GRETA üdvözi a magyar hatóságok által az emberkereskedelem elleni küzdelem terén tett lépéseket a jogszabályok és nemzeti stratégiák átvétele, a koordináció szerkezetek felállítása és a nemzetközi együttműködés területén tett erőfeszítések révén. Ugyanakkor több fontos kihívás maradt megválaszolatlanul a jogszabályi, szakpolitikai vagy gyakorlati intézkedések révén, annak érdekében, hogy teljesíteni lehessen az Egyezmény által követett, emberi jogi alapú és áldozatközpontú megközelítés követelményeit.

210. A GRETA megjegyzi, hogy idáig a legnagyobb hangsúlyt a szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett emberkereskedelemre helyezték, és felhívja a figyelmet annak a szükségességére, hogy növeljék a munkaerő kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem, különösen a belföldi emberkereskedelem elleni fellépést. A gyermekek különös sérülékenysége az emberkereskedelem terén szintén nem kap elegendő figyelmet. Emellett az emberkereskedelem-ellenes tevékenységnek a problémák gyökerére kellene összpontosítania, különösen a legkiszolgáltatottabb közösségek, így a romák, a veszélyeztetett nők és gyermekek részére tett különleges intézkedésekre és a nemi egyenlőség előmozdítására.

211. Annak érdekében, hogy teljesítse az Egyezmény emberi jogokon alapuló és áldozatközpontú megközelítésének követelményeit, a GRETA felszólítja a magyar hatóságokat, hogy biztosítsák az emberkereskedelem valamennyi áldozatának megfelelő azonosítását és részesülését az Egyezmény keretében nyújtott segítő intézkedésekben. E tekintetben, bár a GRETA helyesli a nemzeti áldozatirányítási mechanizmus felállítását, azt hangsúlyozza, hogy biztosítani kell annak hatékony végrehajtását, és bevándorlási státuszuktól függetlenül minden áldozatot azonosítani és támogatni kell.

212. Az emberkereskedelem áldozatainak és tanúinak védelme a potenciális megtorlással vagy megfélemlítéssel szemben a nyomozás és a bírósági eljárás során egy másik terület, ahol további intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy teljesen alkalmazni lehessen azt az emberi jogokon alapuló és áldozat-központú megközelítést, amit az Egyezmény alapelveként lefektet.

213. Végül pedig minden olyan szakember, aki kapcsolatba kerülhet az emberkereskedelem áldozataival - ideértve a bűnüldöző szervek állományát, az ügyészeket, a bírókat, a munkaügyi ellenőröket, a szociális munkásokat és az egészségügyi dolgozókat - köteles folyamatosan tájékozódni és képezni magát az emberi jogon alapuló megközelítés alkalmazásának szükségességéről az emberkereskedelem elleni fellépésben, az Egyezmény és az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjoga alapján.

214. A GRETA felhívja a magyar hatóságokat, hogy továbbra is rendszeresen tájékoztasson az Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos fejleményekről, és reméli, hogy az eddigi jó együttműködés a jövőben is folytatódni fog az Egyezmény céljainak elérése érdekében.

I. Melléklet: A GRETA javaslatainak listája

Alapfogalmak és definíciók

1. Az Egyezmény emberkereskedelem fogalmának való teljes megfelelés érdekében a GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy az emberkereskedelem Büntető Törvénykönyvben szereplő meghatározását egészítsék ki legalább a kizsákmányolás Egyezményben említett különféle típusaival, ideértve a rabszolgatartást, a rabszolgatartáshoz és a szolgálathoz hasonló gyakorlatokat.

Átfogó megközelítés és koordináció

2. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat elegendő pénzügyi és emberi erőforrás elkülönítésére annak biztosításához, hogy a Nemzeti Koordinációs Mechanizmus elérje az Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Stratégiában kitűzött célokat, és hogy az NGO Kerekasztal hatékonyan működhessen, valamint biztosítani lehessen a civil társadalom teljes bevonását a Nemzeti Stratégia végrehajtásába, ideértve a szakszervezeteket is.

3. A GRETA emellett úgy véli, hogy a magyar hatóság nemzeti intézkedései az emberkereskedelem ellen átfogónak kell lennie, illetve lépéseket kell tenniük az alábbiakkal kapcsolatban:

- a belföldi emberkereskedelem hatékony felkutatása, azonosítása és az azzal való szembenézés, különösen az ország legszegényebb területein és a hátrányos helyzetben lévő közösségekben, így a romák körében;
- a munkaerő kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem elleni harccal kapcsolatos intézkedések javítása a civil társadalom, a munkaügyi felügyelőség, a vállalkozások, a szakszervezetek és a foglalkoztatási ügynökségek bevonásával;
- fokozott figyelmet fordítani a megelőző és védelmi intézkedésekre, figyelembe véve a gyermekek fokozott kiszolgáltatottságát az emberkereskedelemnek, különös tekintettel a társadalmilag kiszolgáltatott csoportokból származó gyermekekre és a kísérő nélküli, külföldi kiskorúakra, és biztosítani a gyermekek legjobb érdekeinek teljes körű figyelembe vételét.

4. A GRETA továbbá felszólítja a magyar hatóságokat, hogy fontolják meg egy független Nemzeti Előadó vagy egyéb olyan mechanizmus felállítását, amely az emberkereskedelem elleni tevékenységek nyomonkövetését szolgálná az állami intézményekben (lásd az Egyezmény 29. Cikk 4. bekezdését és a Magyarázó Jelentés 298. bekezdését)

Érintett szakemberek képzése

5. A GRETA javasolja, hogy a magyar hatóságok törekedjenek emberkereskedelem témájában országsszerte rendszeres gyakorlati képzést biztosítani a rendőrök részére, különösen az áldozatok azonosításával, azok büntetőeljárás során való támogatásával és védelmével kapcsolatban.

6. A GRETA továbbá úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak garantálniuk kell, hogy más olyan szakemberek, akik feltehetően kapcsolatba kerülnek az emberkereskedelem áldozataival - különösen az ügyészek, bírók, a munkaügyi ellenőrök, a határőrök, az áldozatsegítő munkatársak, a menedékkérőkkel és illegális bevándorlókkal foglalkozó tisztviselők, a gyermekjóléti munkatársak, ideértve azokat, akik a kísérő nélküli kiskorúak központjában dolgoznak, a konzulátusok munkatársai, az oktatásban dolgozók és az egészségügyi szakemberek - szintén kapjanak rendszeres képzést az emberkereskedelem témájában. A képzési programoknak az érintett szakemberek elméleti és gyakorlati tudásának javítására szükséges összpontosítani annak érdekében, hogy képessé váljanak az emberkereskedelem áldozatainak azonosítására, a részükre történő segítségnyújtásra és védelemre, az áldozatok részére nyújtandó kárenyhítés megkönnyítésére és az emberkereskedők elítélésének biztosítására.

Adatgyűjtés és kutatás

7. A GRETA úgy véli, hogy az emberkereskedelem elleni politikák kidolgozása, nyomon követése és értékelése céljából a magyar hatóságoknak szükséges fejleszteni és fenntartani egy emberkereskedelemre vonatkozó, átfogó és koherens adatgyűjtési rendszert és megbízható statisztikai adatokat szükséges gyűjteni valamennyi illetékes szervezettől nem, életkor, a kizsákmányolás típusa, a származási és/vagy célország szerinti bontásban. Emellett minden szükséges lépést meg kell tenni az érintettek személyes adatainak védelme érdekében, ideértve azokat a helyzeteket, amikor az emberkereskedelem áldozataival foglalkozó civil szervezetek nyújtanak tájékoztatást az országos adatbázis számára.

8. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak további kutatásokat kellene végezniük és támogatniuk a magyarországi emberkereskedelemre vonatkozóan, mivel ez a jövőbeli intézkedések fontos információforrásul szolgálhat. A következő területeken javasolt kutatást végezni annak érdekében, hogy világosabbá váljon az emberkereskedelem mértéke Magyarországon: belföldi emberkereskedelem, munkaerő kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem, gyermekkereskedelem, kényszerházasság céljából történő emberkereskedelem, menedékkérőket és illegális bevándorlókat érintő emberkereskedelem.

Nemzetközi együttműködés

9. A GRETA üdvözli a magyar hatóságok nemzetközi együttműködés területén tett erőfeszítéseit, és felszólítja őket, hogy folytassák az emberkereskedelem megelőzését célzó nemzetközi együttműködés erősítését az emberkereskedelem áldozatainak azonosítása és segítése, valamint az emberkereskedelemmel kapcsolatos bűncselekményekhez fűződő nyomozások és eljárások indítása érdekében.

Figyelemfelhívást és keresletcsökkentést célzó intézkedések

10. GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak:
- folytatniuk kell erőfeszítéseiket a külföldön emberkereskedelem áldozatává váló csoportok tudatosságnövelése irányában;
  - megelőző és figyelemfelhívó tevékenységeket szükséges tervezniük és megvalósítaniuk a magyarországi, belföldi emberkereskedelemre vonatkozóan;
  - tudatosítaniuk kell az emberkereskedelem különféle formáit a lakosság körében, például országos kampányok keretében.

11. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak fokozniuk kell erőfeszítéseiket az emberkereskedelem áldozatainak szolgáltatásai iránti kereslet visszaszorítása érdekében, méghozzá a kizsákmányolás minden formáját érintően, partnerségben a civil társadalommal és a magánszférával.

Társadalmi, gazdasági és egyéb kezdeményezések az emberkereskedelemnek kiszolgáltatott csoportok számára

12. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy fokozzák az emberkereskedelem megelőzésére tett erőfeszítéseiket az alábbiak révén:
- társadalmi és gazdasági erősítő intézkedések elfogadása a romák integrációjának előmozdítása céljából, különösen az oktatáshoz, a lakhatáshoz, a közegészségügyi szolgáltatásokhoz és a munkaerőpiachoz való hozzáférésük javításán keresztül, valamint küzdelem a roma közösségek megkülönböztetése ellen;
  - a szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett emberkereskedelem kiváltó okainak, így a nők, különösen a roma nők ellen irányuló sztereotípiák és megkülönböztetés, a családon belüli erőszak és a nők elleni erőszak kezelése;

- biztosítani, hogy a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia kezelje az emberkereskedelem kiváltó okait.

Határ menti intézkedések az emberkereskedelem megelőzésére

13. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak szükséges fokozni erőfeszítéseiket az emberkereskedelem eseteinek azonosítása céljából, a határellenőrzések keretében, ideértve a határőrök továbbképzését az emberkereskedelem áldozatainak beazonosításával kapcsolatban.

14. A GRETA ösztönzi a magyar hatóságokat, hogy keressék az együttműködést a határellenőrzésben a szomszédos országokkal, mivel ez eszköz lehet a határokon átnyúló emberkereskedelem elleni küzdelemben.

Az emberkereskedelem áldozatainak azonosítása

15. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat annak biztosítására, hogy az emberkereskedelem valamennyi áldozata megfelelően kerüljön azonosításra és az áldozatok az Egyezményben foglalt segítségnyújtási és védelmi intézkedésekben részesüljenek az alábbiak szerint:

- Ne kérjenek írásbeli beleegyezést az emberkereskedelem áldozataitól ahhoz, hogy áldozataként azonosítsák őket;
- Erősítsék meg az áldozatok azonosítását a belföldi emberkereskedelemben, ideértve a kényszermunka, szolgaság és rabszolgatartás céljából történt eseteket, különösen a munkaügyi ellenőrök szerepének megszilárdításával a megfelelő erőforrások és képzések révén, és biztosítsák, hogy a magánotthonokban végzett házimunka is munkaügyi ellenőrzés hatálya alá kerüljön;
- fogadják el a jogszerű tartózkodási engedéllyel nem rendelkező harmadik országbeli állampolgárok azonosításának keretét;
- az emberkereskedelem áldozatává vált menedékkérők és illegális bevándorlók azonosításának javítása, különösen a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal munkatársainak képzésére tett erőfeszítések növelésével a közös azonosítási mutatók azonosítása és használata révén;
- az emberkereskedelem gyermek áldozatainak beazonosítására tett erőfeszítések növelése, ideértve a kísérő nélküli kiskorúakat, és olyan gyermek specifikus azonosítási eljárások felállítását, amelyek figyelembe veszik az emberkereskedelem gyermek áldozatainak a különleges körülményeit és szükségleteit és elsődleges szempontként a gyermekek legjobb érdekeit biztosítják, ideértve a gyermekvédelmi szolgálatokat, a képzett rendőröket és ügyészeket;
- az életkor-meghatározó eszközök fejlesztése és az Egyezmény 10. Cikk 3. bekezdésében – bizonytalan életkorú áldozat azonosítása - és az Egyezmény 10. Cikk 4. bekezdésében – kísérő nélküli kiskorúak azonosítása - foglaltak hatékony gyakorlati végrehajtása.

Áldozatsegítés

16. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy hozzanak további intézkedéseket az emberkereskedelem áldozatai számára történő megfelelő segítségnyújtáshoz, és különösen, hogy:

- biztosítsák a törvényben garantált, valamennyi segítő intézkedés gyakorlati megvalósítását az emberkereskedelem áldozatai számára; abban az esetben, ha a segítségnyújtás biztosításával civil szervezet, mint szolgáltató kerül megbízásra, az

- államnak kötelessége megfelelő finanszírozást nyújtani, és biztosítani a civil szervezet által nyújtott szolgáltatások minőségét;
- biztosítsák a nyilvános egészségügyi ellátáshoz való hatékony hozzáférést az emberkereskedelem áldozatai számára;
  - nyújtsanak szakosodott segítséget és menedékhelyet az emberkereskedelem gyermek áldozatai számára, figyelembe véve azok különleges igényeit és a gyermek legjobb érdekét;
  - tegyenek hatékony intézkedéseket a kísérő nélküli kiskorúak eltűnésének orvoslására biztonságos szállás biztosításával, és megfelelően képzett, törvényes gyámok kirendelésével, a kísérő nélküli kiskorú érkezését követően azonnal;
  - biztosítsák, hogy az emberkereskedelem férfi áldozatai megfelelő segítséget és menedékhelyet kaphassanak;
  - biztosítsák, hogy az emberkereskedelem feltételezett, külföldi áldozatai az emberkereskedelem áldozatai számára fenntartott menedékhelyekre kerüljenek, amennyiben alapos ok van annak feltételezésére, hogy emberkereskedelemnek estek áldozatul.

17. A GRETA továbbá úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak felül kellene vizsgálniuk a hazai jogszabályokat annak érdekében, hogy az áldozatoknak abban az országban való tartózkodásának a törvényessége, ahol kizsákmányoltak őket, ne legyen előfeltétele a segítségnyújtásnak.

18. A GRETA emellett úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak aktívan támogatniuk kellene a civil társadalomtól érkező olyan kezdeményezéseket, amelyek az emberkereskedelem áldozatainak a reintegrációját célozzák, különösen az emberkereskedelem áldozatainak, köztük a gyermekeknek az oktatáshoz, a képzéshez, a foglalkoztatáshoz és a lakhatáshoz való hatékony hozzáférésükre irányuló intézkedések meghozatalával.

Felépülési és gondolkodási időszak

19. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat annak biztosítására, hogy az Egyezmény 13. Cikkében meghatározott felépülési és gondolkodási időszak teljes mértékben kerüljön meghatározásra a nemzeti jogszabályokban. Az Egyezmény 12. Cikke 1. és 2. bekezdéseiben foglalt, valamennyi védelmi és segítségnyújtási intézkedés váljon elérhetővé a felépülési és gondolkodási időszak alatt azon személyek számára, akikkel kapcsolatban feltételezhető, hogy emberkereskedelem áldozatai. Annak érdekében, hogy az emberkereskedelem áldozatai felépülési és gondolkodási időben részesüljenek, a magyar hatóságoknak további lépéseket kell tenniük ahhoz, hogy valamennyi érintett szakértő ismerje a felépülési és gondolkodási időszak biztosításának hátterét, különösen a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal tisztviselői, a rendőrség, az ügyészek, a bírók, a jogászok, a munkaügyi ellenőrök, az áldozatsegítő szolgálatok munkatársai, a befogadó központok és őrzött szállások munkatársai, valamint a menedékkérők és az illegális bevándorlók.

Tartózkodási engedély

20. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak biztosítaniuk kellene, hogy az emberkereskedelem áldozatai a gyakorlatban is teljességgel igénybe vehessék a megújítható tartózkodási engedélyt, amennyiben együttműködnek a hatóságokkal, vagy amikor személyes helyzetük indokolja, és szisztematikusan tájékoztatni kellene őket erről a lehetőségről olyan nyelven, amelyet értenek.

Kárenyhítés és jogvédelem

21. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy fogadjanak el olyan intézkedéseket, amelyek biztosítják az áldozatoknak azt a jogát, hogy az elkövetőktől kártérítésben részesüljenek, többek között:

- Biztosítani, hogy az emberkereskedelem áldozatait szisztematikusan tájékoztassák a kártérítése kérelemhez való jogukról és a követendő eljárásokról;
- Lehetővé tenni az emberkereskedelem áldozatai számára, hogy gyakorolhassák kárenyhítésre vonatkozó jogait, a jogászok kapacitásának bővítése révén, akik segítséget nyújthatnak az áldozatoknak a kárenyhítés kérvényezésében, ideértve a büntetés-végrehajtási tisztviselőknek és a bíróknak szóló, már meglévő kárenyhítési képzési programokat.

22. Habár a GRETA üdvözli az áldozatok állami kárenyhítési keretét Magyarországon, úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak felül kellene vizsgálniuk a jogszabályokat annak érdekében, hogy az emberkereskedelem minden áldozata részesülhessen belőle függetlenül az állampolgárságától, a Magyarországon vagy bármely másik országban való tartózkodása rendszerességétől.

23. A GRETA továbbá felhívja a magyar hatóságokat, hogy biztosítsák, hogy az emberkereskedelem áldozatai szisztematikusan kapjanak tájékoztatást a kárenyhítés kérelmezésének lehetőségeiről, és biztosítsák a jogi segítséghez való hatékony hozzáférésüket.

Az áldozatok visszairányítása és hazatérése

24. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy hozzanak létre hatékony intézményi és eljárási mechanizmusokat az emberkereskedelem áldozatainak a származási országukba való visszairányítására annak érdekében, hogy biztosítsák, hogy minden visszatérés az adott személy biztonságához és méltósághoz fűződő jogainak, valamint a visszaküldés tilalmának alapelvei tiszteletben tartása mellett, illetve a gyermekek legjobb érdekeinek figyelembe vételével történik, amennyiben gyermek áldozatokról van szó.

Büntető anyagi jog

25. A GRETA felhívja a magyar hatóságokat, hogy vizsgálják felül a Büntető Törvénykönyv 192. § 2. és 3. bekezdései alapján kiszabható büntetések hatékonyságát és elrettentő erejét, figyelembe véve azt a tényt, hogy az emberkereskedelem az emberi jogok súlyos megsértésének minősül.

Az emberkereskedelem áldozatai büntethetőségének kizárása

26. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak további lépéseket kell tenniük az Egyezmény büntethetőség kizárásáról szóló 26. Cikkének való megfelelés érdekében ahhoz, hogy az áldozatok mentesüljenek a büntetés kiszabása alól a jogellenes cselekményekben való részvételük miatt, addig a mértékig, ameddig kényszer hatása alatt cselekedtek, és ebben a témában szükséges útmutatást nyújtani az ügyészek és a bevándorlási tisztviselők számára. Amíg az azonosítási eljárás folyamatban van, az emberkereskedelem feltételezett áldozatait nem szabad szankcióval sújtani a bevándorlással összefüggő jogsértésekért.

Nyomozás, vádemelés és büntető eljárásjog

27. A GRETA üdvözli emberkereskedelmi ügyekben a speciális nyomozási technikák használatának lehetőségét, összhangban az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Rec(2005)10. számú, „a súlyos bűncselekményekre, többek között a terrorcselekményekre vonatkozó különleges nyomozási technikákról” szóló ajánlásával, és felhívja a magyar hatóságokat, hogy biztosítsák a speciális nyomozási technikák teljes körű használatát az emberkereskedelmi ügyekben.

28. A GRETA felhívja a magyar hatóságokat, hogy teljes körűen vegyék igénybe az emberkereskedelemhez kapcsolódó bűnügyi vagyontárgyak lefoglalásának és elkobzásának lehetőségeit.

29. A GRETA úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak azonosítaniuk kellene a nyomozási eljárások és az esetek bíróságon való bemutatásának hiányosságait, tekintettel annak biztosítására, hogy az emberkereskedelemmel kapcsolatos bűncselekményekben hatékony büntetőeljárást és nyomozást folytassanak, ami arányos és elrettentő erejű szankciókhoz vezet. Ebből a célból szükséges erősíteni a bíróság (ügyészek és bírók) és a jogászok emberkereskedelmi képzését, és ki kell térni a kizsákmányolás olyan különféle típusaira és különböző aspektusaira, mint a büntethetőség kizárásáról szóló rendelkezés.

30. A GRETA mindazonáltal úgy véli, hogy a magyar hatóságoknak kifejezetten ki kellene zárniuk az emberkereskedelmet a Büntető Törvénykönyv 29.§-ának (tevékeny megbánás) hatálya alá tartozó bűncselekményi körből.

Az áldozatok és a tanúk védelme

31. A GRETA sürgeti a magyar hatóságokat, hogy értékeljék, vajon az emberkereskedelem áldozatai és tanúi, köztük a gyermekek védelmére irányuló intézkedések a gyakorlatban alkalmazásra kerülnek-e, és tesznek-e további lépéseket annak biztosítására, hogy a bírósági eljárás során az áldozatok megfelelő védelemben részesüljenek a potenciális megtorlással vagy megfélemlítéssel szemben.

II. Melléklet: A GRETA által a konzultációba bevont nyilvános testületek, kormányközi, valamint nem kormányzati szervek listája

Közigazgatási szervek

- Belügyminisztérium
  - *Európai Unió és Nemzetközi Helyettes Államtitkárság Emberkereskedelem Elleni Koordinátora*
  - *Európai Együttműködési Főosztály Európai Együttműködési Főosztálya*
- Emberi Erőforrások Minisztériuma
  - *Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézete*
  - *Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság*
  - *Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat*
- Külügyminisztérium
  - *Konzuli Főosztály*
- Igazságügyi Hivatal
  - *Áldozatsegítő Főosztály*
- Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal
- Legfőbb Ügyészség
  - *Nyomozás Felügyeleti és Védőlkészítési Főosztály*
  - *Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztály*
  - *Szervezett Bűnözés, Korrupció és Környezetkárosító Bűncselekmények Főosztály*
- Országos Bírósági Hivatal
  - *Bírósági Főosztály*
  - *Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya*
  - *Fővárosi Törvényszék*
- Nemzeti Munkaügyi Hivatal
- Nemzetgazdasági Minisztérium
  - *EURES (Európai Foglalkoztatási Szolgálatok) Osztály*
- Rendőrség
  - *Nemzeti Nyomozó Iroda Emberkereskedelem Elleni Alosztálya*
  - *Országos Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály*
- Károlyi István Gyermekközpont
- Alapvető Jogok Biztosának Hivatala

Kormányközi szervezetek

- Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM)
- UNHCR

Nem kormányzati szervek

- Névtelen Utak Alapítvány
- Kék-Vonal Gyermekkrízis Alapítvány
- Lehetőség Családoknak 2005 Alapítvány
- Cordelia Alapítvány
- Európai Roma Jogok Központja (ERRC)

- Magyar Baptista Szeretetszolgálat
- Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége (MSZOSZ)
- Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség
- Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület
- MONA – Magyarországi Női Alapítvány
- NANE Egyesület
- Terre des Hommes